

Programmabegroting 2020

Inhoudsopgave

Aanbieding	3
Belangrijkste (financiële) aspecten uit de begroting	5
Leeswijzer	10
Hoofdstuk 1: Programma's	13
Programma 1: Wonen + leven	14
Programma 2: Economie + ondernemen	28
Programma 3: Recreatie + toerisme	35
Programma 4: Sociaal domein	41
Programma 5: Bestuur + algemene dekkingsmiddelen	52
Programma 6: Overhead	66
Hoofdstuk 2: Paragrafen	69
Paragraaf Bedrijfsvoering	70
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	74
Paragraaf Verbonden partijen	81
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	94
Paragraaf Financiering	100
Paragraaf Grondbeleid	106
Paragraaf Lokale heffingen	115
Paragraaf Subsidies	124
Hoofdstuk 3: Majeure projecten	127
Ontwikkeling wegenstructuur	128
Centrumplan Budel	130
Gebiedsvisie 'Kansen over de grenzen'	132
Duurzaam Industrierrein Cranendonck (DIC)	136
Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck	137
Bijlagen	139
Bijlage 1: Begrotingsbeeld	140
Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per product	142
Bijlage 3: Reserves en voorzieningen	145
Bijlage 4: Kerngegevens	165
Bijlage 5: Overzicht incidenteel budget	168
Bijlage 6: Kredieten	169
Bijlage 7: Geprognosticeerde balans	170
Bijlage 8: Totaaloverzicht nieuwe beleidsvoornemens	171
Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen	173
Bijlage 10: Uitvoeringsparagraaf structuurvisie	174
Bijlage 11: Lijst met afkortingen	175

AANBIEDING

Aan de leden van de raad,

De voorliggende begroting 2020-2023 is de tweede begroting van deze bestuursperiode. De begroting is gebaseerd op het raadsprogramma 2019-2023 'Samen doen!' en de Kadernota 2020. De speerpunten uit het raadsprogramma die in de begroting 2019 zijn benoemd worden in 2020 verder doorontwikkeld:

1. Integrale aanpak duurzaamheid
2. Financiële beheersbaarheid van het sociaal domein
3. Integrale aanpak toezicht en handhaving
4. Doorontwikkeling burgerparticipatie als rode draad bij alle ontwikkelingen

De provincie Noord-Brabant heeft in haar rol als financieel toezichthouder aangegeven dat de jaarschijven 2022 en 2023 sluitend moeten zijn om in aanmerking te komen voor repressief toezicht. De jaarschijven 2020 en 2021 laten nog een negatief saldo zien, waardoor de ambities bijgesteld moeten worden. Conform raadsprogramma wordt er in deze begroting, ten opzichte van de begroting 2019 geen extra OZB-verhoging voorgesteld.

Kadernota 2020 in het teken van bezuiniging

De doelstelling van de Kadernota 2020 was het vastleggen van nieuwe ontwikkelingen die financieel vertaald gaan worden in de begroting. Gelet op de financiële situatie van Cranendonck zijn alleen de wettelijk verplichte ontwikkelingen verwerkt en is er gezocht naar mogelijke bezuinigingsmaatregelen om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Zo worden er een aantal projecten getemporiseerd (oa buitenkans, economische visie), er worden minder wegen aangelegd, de toeristenbelasting wordt verhoogd en de deelname aan de samenwerking Keyport wordt heroverwogen. Er worden andere keuzes gemaakt dan het raadsprogramma aangeeft.

Nog veel ambitie

Ondanks de forse bezuinigingsmaatregelen zijn er budgetten beschikbaar voor diverse projecten in de gemeente Cranendonck. De plannen met betrekking tot de gemeenschapshuizen kunnen opgepakt worden, er wordt gestart met de uitvoering van de centrumvisie in Maarheeze en de planvorming voor het centrumplan Budel. Cranendonck heeft een bruisend verenigingsleven en resultaten van het project Economische visie worden steeds zichtbaarder door een goede samenwerking met de ondernemers.

De speerpunten op hoofdlijnen

Integrale aanpak duurzaamheid: in 2020 zal de uitvoering van de geactualiseerde duurzaamheidsnota worden opgepakt, een belangrijk onderdeel hiervan is de Regionale Energie Strategie (RES). Er is een hoge ambitie voor duurzaamheid, er worden vanuit het Rijk doelen gesteld die veel inzet vragen. Daarbij is het nog steeds onduidelijk welke middelen het Rijk hiervoor beschikbaar gaat stellen. In deze begroting zijn beperkte middelen opgenomen om de doelstelling te realiseren.

Er zijn grote stappen gezet in het financieel beheersbaar maken van het sociaal domein. Er is geïnvesteerd in data-analyse waardoor we meer zicht hebben op de uitgaven in het sociaal domein en meer grip hebben gekregen op de uitgaven en de relatie met de aanbieders van zorg. In nauwe samenwerking met de raad is een monitor sociaal domein opgesteld. Vanuit deze positie kunnen we verder gaan werken aan het realiseren van de taakstelling die in de meerjarenbegroting is verwerkt, waarbij opgemerkt wordt dat de taakstelling mede tot stand komt door samen met onze inwoners een invulling te geven op de vier doelstellingen vanuit het sociale domein: samenredzaamheid, leefbaarheid, participatie en talentontwikkeling.

Integrale aanpak toezicht en handhaving: gelet op handhavingsambities uit het raadsprogramma is het omgevingsbeleidsplan integraal opgesteld waarbij er naast de wettelijke onderdelen als illegaal bouwen ook aandacht is voor adrescontroles, milieu enz. Hierdoor krijgt ook de invulling van toezicht en handhaving een integraal karakter. Deze vernieuwde aanpak zal echter ook een zwaardere druk leggen op kwantiteit en kwaliteit van team Handhaving. De verwachting is dat er een verschuiving plaats gaat vinden van vergunningverlening naar toezicht.

Doorontwikkeling burgerparticipatie als rode draad bij alle ontwikkelingen: de afgelopen jaren is burgerparticipatie steeds meer een onderdeel van ons dagelijks werk geworden, we zijn toe aan het nemen van een volgende stap. Dit doen we samen met inwoners, partnerorganisaties, bestuur en gemeentelijke organisatie. Het doel is om te transformeren naar een participerende overheid, waarbij de raad de kaders vaststelt en regie en eigenaarschap steeds meer bij de inwoners komt te liggen.

Nog grote uitdagingen op komst

Er spelen diverse (landelijke) ontwikkelingen die nog niet volledig financieel verwerkt zijn in deze begroting, omdat er onduidelijkheid is over de budgetten. Het gaat onder andere om duurzaamheid, invoering van de Omgevingswet, integrale handhaving, meerjarige onderhoudsplannen en sportaccommodaties. We zijn nog in afwachting van de budgetten die we denken te krijgen van het Rijk. De gemeente is ambitieus, maar heeft beperkte middelen beschikbaar. Indien onvoldoende middelen beschikbaar worden gesteld moet het ambitieniveau naar beneden worden bijgesteld.

Tot slot

Wij realiseren ons dat deze begroting nog buiten de kaders van het raadsprogramma is en dat er nog behoorlijke uitdagingen op ons afkomen. Wij kijken uit naar de bespreking van de begroting met uw raad en het debat hierover binnen uw raad. Na besluitvorming gaan wij voortvarend aan de slag met de uitvoering.

Roland van Kessel
Frans Kuppens
Marcel Lemmen
Frits van der Wiel

De belangrijkste (financiële) aspecten uit de begroting

Begrotingsbeeld

Een degelijk en solide financieel beleid is voor ons een belangrijke ambitie. In het raadsprogramma is ingezet op een structureel meerjarig sluitende begroting (begrotingsevenwicht). Dit kunnen wij gelet op de forse tekorten in het sociaal domein nog niet waarmaken. Wij koersen in deze begroting op een structureel sluitende begroting voor de jaren 2022 en 2023. De tekorten die ontstaan in de jaren 2020 en 2021 vangen wij op door onze algemene reserve in te zetten. Hiermee voldoen we aan het kader van provincie: een structureel sluitende begroting in 2022 en 2023.

Het actuele begrotingsbeeld ziet er als volgt uit:

	2020	2021	2022	2023
Stand begroting				
Structureel	-896	-496	70	401
Incidenteel	-84	-241	-48	-32
Voorstel: inzet algemene reserve (incidenteel)	980	737		
Totaal	0	0	22	369

Dit actuele financieel meerjarig perspectief, de financiële kengetallen en het weerstandsvermogen in relatie tot de risico's laten zien dat de financiële positie de komende jaren aandacht vraagt. Wij blijven de financiële positie intensief volgen. In de volgende paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van het meerjarig perspectief.

In het geactualiseerde beeld is rekening gehouden met:

- Voor 2020 zijn de loonkosten van nieuwe CAO doorgerekend. Vanaf 2021 is een structurele meerjarige looncompensatie van 2,0% meegenomen. Voor structurele prijscompensatie (exclusief sociaal domein) is 50% van het inflatiepercentage van 1,6% aangehouden;
- Een verhoging van de inkomsten voor 2020 van de OZB van 4% (1,6% inflatie + 0,6% areaaluitbreiding + 1,8% extra verhoging). In 2021 en 2022 is rekening gehouden met een verhoging van de inkomsten van de ozb van 4,8% (1,6% inflatie + 0,4% areaaluitbreiding + 1,8% extra verhoging). Dit is conform de besluitvorming van de begroting 2019. In 2023 houden we rekening met een verhoging van de inkomsten van de ozb van 2% (1,6 inflatie + 0,4% areaaluitbreiding);
- Een verhoging van de leges naar een kostendekkendheidspercentage van 95,6% en een huurverhoging van 1,6%;
- Voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht geldt het kostendekkend zijn van tarieven als kader;
- Een verhoging van de toeristenbelasting vanaf 2020 met € 0,40 per overnachting;
- De in de kadernota 2020 opgenomen ontwikkelingen en maatregelen;
- Een post onvoorzien van € 10.000;
- De gevolgen van de meicirculaire 2019.

Ontwikkeling meerjarig perspectief: van kadernota naar begroting

In de vergadering van juli 2019 heeft u de kadernota vastgesteld. In deze begroting vertalen we de ontwikkelingen van de kadernota en de overige ontwikkelingen. In de tabel op de volgende pagina ziet u de ontwikkeling van het begrotingssaldo.

Tabel: Ontwikkeling begrotingssaldo

	2020	2021	2022	2023	I/S
Saldo na raadsvergadering juli 2019					
Incidenteel	-145	-1	55	55	
Structureel	-1.032	-550	215	215	
Totaal	-1.177	-551	270	270	
Ontwikkelingen					
1. Nieuw beleid					
a. incidenteel	-165	-112			I
b. structureel	-100	-241	-289	-287	S
Totaal nieuw beleid	-265	-353	-289	-287	
Dekking uit IBOR gelden en rioolrecht	0	125	125	125	S
2. Maatregelen kadernota 2020	35	166	568	598	I/S
3. Verhoging bijdragen verbonden partijen	-349	-349	-377	-361	I/S
Inzet stelpost loon- en prijscompensatie	65	65	65	65	S
taakstelling verhoging bijdrage ODZOB	49	49	49	49	S
4. Kostendekkendheid leges	259	58	60	49	I/S
5. stijging salariskosten op basis van nieuwe cao (inclusief bestuur)	-39	-39	-39	-39	S
6. Rente- en afschrijvingskosten	182	7	30	49	I/S
7. afval en riool	126	126	126	126	S
8. Onroerende zaak belastingen				113	S
9. lokaal onderwijsbeleid	-23	-23	-23	-23	S
10. correctie extra gelden faciliteitenbesluit	-279	-44	-44	-44	S
11. Netto resultaat AU (mei-circulaire 2019)	436	26	-499	-321	S
Saldo primitieve begroting 2020					
Incidenteel	-84	-241	-48	-32	
Structureel	-896	-496	70	401	
Totaal	-980	-737	22	369	

Toelichting ontwikkelingen

1. Nieuw beleid

In de begroting 2020 nemen wij in de jaarschijf 2020 (€ 265.000) en in 2021 (€ 353.00) aan lasten nieuw beleid op. Vanaf 2022 nemen wij gemiddeld circa € 290.000 op.

De belangrijkste beleidsvoornemens zijn: duurzaamheid/RES, implementatie nieuwe omgevingswet, onderhoud Koenraadweg, Hugten en Hugterweg, infrastructurele verbeteringen smalle wegen (vanaf 2022 i.p.v. 2021), woonstraten Budel (vanaf 2022 i.p.v. 2021), Natura 2000, uitvoeringsprogramma verkeer GVVP en investeringen in rioleringswerken. Het nieuwe beleid wordt in de programma's toegelicht. In bijlage 8 'nieuwe beleidsvoornemens' zijn deze lasten gespecificeerd.

De infrastructurele verbeteringen smalle wegen en de woonstraten Budel zijn één jaar verschoven. Dit gebeurt om invulling te geven aan de in de kadernota 2020 opgenomen taakstelling "minder wegen aanleggen". Verder kunnen de lasten van het uitvoeringsprogramma GVVP worden opgevangen binnen de bestaande kredieten.

Een gedeelte van de beleidsvoornemens wordt gedekt uit de in de begroting opgenomen IBOR-gelden en het rioolrecht.

2. Maatregelen kadernota

In de kadernota 2020 en bij de besluitvorming van deze nota heeft uw raad een aantal besluiten genomen om tot een sluitende begroting te komen. Deze voorstellen zijn in de begroting 2020-2023 verwerkt. Dit betekent onder andere dat op basis van de richtlijn van de provincie de extra gelden voor de jeugdzorg ook in de jaren 2022 en 2023 zijn geraamd. Verder zijn de extra inkomsten van het faciliteitenbesluit in relatie tot de verhoging van het p-budget in de begroting 2020 verwerkt. De prijscompensatie is voor 50% in de begroting verwerkt. De voorgestelde extra ozb verhogingen in 2022 en 2023 zijn niet in de voorliggende begroting verwerkt. In onderstaande tabel kunt u zien welke maatregelen in de voorliggende begroting zijn verwerkt.

In kadernota 2020					In begroting 2020-2023			
prog	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
1 Kansen over Grenzen	pm	pm	pm	pm	15	15		
1 Buitenkans			75	75			75	75
1 minder wegen aanleggen		40	40	0		70	18	20
1 minder onderhoud wegen	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
geen areaaluitbreiding groen door								
1 ombouw groen	-25	-25	48	48	-25	-25	48	48
2 Keyport		52	52	52		52	52	52
2 economische visie		53	23	23		53	23	23
3 subsidie VVV/bijdragen derden		20	20	20		20	20	20
3 bundelen sportaccommodaties	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
5 kiezen voor 1 burap		20	20	20		20	20	20
5 verhoging Toeristenbelasting	40	40	40	40	40	40	40	40
5 gemeentelijke gebouwen	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
5 verminderen bijdrage GRSa2	100	100	100	100	95	95	95	95
5 Loon- en prijscompensatie naar 50%	60	90	120	150	60	90	120	150
5 extra inkomsten faciliteitenregeling		115	115	115		115	115	115
5 ozb verhoging 2022			329	329			0	0
5 ozb verhoging 2023				-184				113
5 provinciale richtlijn jeugdzorg							269	269
Totaal	175	505	982	788	185	545	895	1.040

3. Verhoging bijdragen verbonden partijen

We zien een stijgende lijn in de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de jaarschijf 2020 bedragen de uitgaven aan de gemeenschappelijke regelingen € 8,9 miljoen, ongeveer 19% van het begrotingstotaal.

De betreffende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen met daarin de onderbouwing van de kosten zijn aan raad gepresenteerd. Op basis van deze begrotingen stijgt de bijdrage van de verbonden partijen in 2020 met € 349.000.

De stijging wordt veroorzaakt door de verhoging van de bijdrage aan de GRSa2 (€ 234.000), de Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant (51.600), de Veiligheidsregio Brabant Zuid Oost (€ 38.000), de GGD (€ 25.000). In 2022 en 2023 is voor de Risse een extra bijdrage van € 48.000 resp. € 32.000 opgenomen.

De verhoging van de bijdrage van GRSa2 bestaat door indexatie van lonen en de kosten, aanvullend arbeidsmarktbeleid en de programmamanager harmonisatie- en standaardisatiekalender.

De verhoging van de Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant bestaat voor 50% uit het Regionaal Operationeel Kader Milieutoezicht (ROK). De overige 50% wordt veroorzaakt door de verzoektaken en een indexatie van de lonen.

De stijging van de Veiligheidsregio Brabant Zuid Oost en de GGD bestaat voor het merendeel uit de indexatie van de lonen en de kosten.

De bijdragen zijn gebaseerd op de (meerjaren)ramingen van deze verbonden partijen. Een gedeelte van de stelpost loon- en prijscompensatie is ingezet om de stijging van de verbonden partijen op te vangen. De verhoging van de bijdrage van de Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant moet binnen de begroting worden opgevangen.

4. Kostendekkendheid leges

In de vergadering van 25 juni jl. heeft uw raad de legestarieven voor het jaar 2019 vastgesteld. Geconcludeerd is dat het bereiken van 97% (2019) en 100% (vanaf 2020) kostendekkendheid van tarieven complex is. Deze complexiteit wordt veroorzaakt doordat rekening moet worden gehouden met regionale afspraken, kaders van de raad, maatschappelijke doelstellingen en wettelijk vastgestelde tarieven.

Bij het opstellen van de begroting 2020-2023 hebben we bij de berekening van de legestarieven rekening gehouden met de besluitvorming van uw raad van 25 juni jl. Het kostendekkingspercentage komt daarom op 95,6%. In de paragraaf lokale heffingen kunt u lezen welke onderdelen niet 100% kostendekkendheid zijn en wat daarvan de reden is.

Met de in de begroting 2020-2023 opgenomen legestarieven ontstaat in de jaarschijf 2020 een voordeel van € 259.000. Dit voordeel wordt enerzijds veroorzaakt doordat het verwachte aantal omgevingsvergunningen hoger is dan raming. Anderzijds zijn de leges voor evenementen 100% kostendekkend gemaakt. In de ramingen was dit nog niet opgenomen. Een gedeelte van dit voordeel heeft een structureel karakter.

5. Stijging salariskosten > loonkostenstijging

In de Kadernota 2018 is opgenomen dat wij vanaf de programmabegroting 2018 en in de meerjarenraming loon- en prijsindexeringen toepassen. In de begroting is hiervoor een stelpost opgenomen.

In de kadernota 2020 is een verwachte loonkostenstijging van 3,4% (CPB-raming loonvoet sector overheid 2019) opgenomen. De werkelijke salariskostenverhoging in 2020 is op basis van de nieuwe CAO is iets hoger dan de 3,4% loonkostenstijging.

6. Rente- en afschrijvingskosten

In de jaarschijf 2020 staan de kapitaallasten van de Schakel, de Schaapskooi, de Deken van Baarstraat, straatprofiel Mathijssenstraat en Vrachtverkeer Maarheeze. Doordat deze projecten in 2019 niet worden uitgevoerd ontstaat in de jaarschijf 2020 een incidenteel voordeel van € 159.000.

Voor de begroting 2020 zijn de grondexploitaties geactualiseerd. Op basis van deze actualisaties is het aandeel van de rentekosten dat aan de grondexploitaties wordt toegerekend hoger. Hierdoor ontstaat een voordeel voor de exploitatie.

7. Afval en riool

Binnen de beleidsvelden afval en riool ontstaat een voordeel van € 126.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de doorberekende rente- en afschrijvingskosten en de doorberekende uren (inclusief overhead) hoger zijn dan de raming. Deze hogere doorbelastingen worden in tarief doorberekend. Hierdoor wordt de exploitatie per saldo minder belast.

Anderzijds is de btw-component die in de afvalstoffenheffing en het rioolrecht worden doorberekend hoger dan geraamd. Op de beleidsvelden afval en riool ontstaat hierdoor een voordeel.

Ondanks deze hogere doorbelastingen blijft de lastendruk voor de afvalstoffenheffing nagenoeg gelijk. Voor het rioolrecht stijgt de lastendruk met het inflatiepercentage.

8. Onroerende zaak belastingen

Op basis van de besluitvorming van de begroting 2019 zijn in de begroting 2020-2023 de volgende ozb-verhogingen verwerkt:

	2020	2021	2022	2023
inflatie	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
areaaluitbreiding	0,6%	0,4%	0,4%	0,4%
Extra verhoging	1,8%	2,8%	2,8%	
Totaal	4%	4,8%	4,8%	2,0%

Voorgesteld wordt om het tarief van de ozb in 2023 zoals gebruikelijk te verhogen met het verwachte inflatiepercentage (1,6%) en de verwachte areaaluitbreiding (0,4%).

Omdat de jaarschijf 2023 een kopie was van 2022 betekent dit een voordeel vanaf 2023 van € 113.000.

9. Lokaal onderwijsbeleid

Sinds jaar en dag verstrekt de gemeente middelen aan het basisonderwijs voor drie specifieke activiteiten die onder het lokaal onderwijsbeleid worden geschaard. Deze activiteiten betreffen de zorgverbreding, culturele en kunstzinnige vorming en het leesproject "De Rode Draad".

Het voortgezet onderwijs ontvangt vanuit hetzelfde budget middelen voor dyslexieonderzoek en voor faalangstreductietraining.

Bij de voorbereiding van de begroting 2019 zijn alle bezuinigingsmogelijkheden in beeld gebracht en doorgerekend. Onder die mogelijkheden was ook het budget voor lokaal onderwijsbeleid. Weliswaar heeft ons college deze bezuinigingsmogelijkheid niet overgenomen, maar onbedoeld is het budget voor lokaal onderwijsbeleid uit het meerjarenperspectief van de begroting 2019 gehaald. In het meerjarenperspectief van de voorliggende begroting is dit budget daarom weer opgenomen.

10. Correctie extra gelden faciliteitenbesluit

Begin juli 2019 bent u via de raadsinformatiebrief geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2019. In het netto-resultaat van de meicirculaire 2019 zijn de extra gelden van het faciliteitenbesluit verwerkt. In de kadernota 2020 zijn de extra gelden van het faciliteitenbesluit ook apart (zie tabel pagina 19 onderdeel 3 van de kadernota 2020) verwerkt. Deze gelden zijn dus onbedoeld dubbel opgenomen in meerjarenperspectief van de kadernota 2020. In het meerjarenperspectief van de voorliggende begroting is dit hersteld.

11. Netto-resultaat algemene uitkering (meicirculaire 2019)

De algemene uitkering uit het gemeentefonds bepaalt voor 60% de inkomsten voor onze gemeente. De algemene uitkering heeft de afgelopen jaren grote schommelingen laten zien door de economische ontwikkeling en door de herverdeling van het gemeentefonds.

Begin juli 2019 bent u via de raadsinformatiebrief geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2019. De resultaten van de meicirculaire 2019 zijn verwerkt in de voorliggende begroting.

Leeswijzer

Deze leeswijzer geeft u inzicht in de opbouw van de programmabegroting 2020 van de gemeente Cranendonck. De programmabegroting is opgebouwd uit drie hoofdstukken en de bijlagen. Hieronder wordt per hoofdstuk de inhoud kort toegelicht.

Hoofdstuk 1: Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de beleidsvoornemens per programma inclusief de financiële consequenties hiervan. De indeling in de zes programma's wordt aangehouden:

1. Wonen + leven
2. Economie + ondernemen
3. Recreatie + toerisme
4. Sociaal domein
5. Bestuur + algemene dekkingsmiddelen
6. Overhead

In programma 1 t/m 5 is per product de volgende informatie opgenomen:

De missie van het programma

Hierin refereren we naar wat we willen bereiken per programma. Dit is gebaseerd op de Strategische visie 2009 - 2024.

De producten

Hier staan de producten die onder het programma vallen.

Relatie met majeure projecten

De relatie met de majeure projecten is niet meer benoemd in deze begroting. De majeure projecten hebben een relatie met vrijwel alle programma's. Voor een uitgebreide beschrijving van de majeure projecten wordt verwezen naar Hoofdstuk 3: Majeure projecten.

Wat wil de raad bereiken?

Hier leest u wat over dit product in het raadsprogramma staat.

Welke effectindicatoren horen daarbij?

Hier leest u alle meetbare bronnen met betrekking tot het product.

Bestaand beleid

Een korte toelichting op vastgesteld beleid.

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad een aantal zaken vastgesteld die een impact hebben op zowel de uitvoering als de financiële aspecten van de programma's. Dit zijn de zogeheten knoppen waar de raad aan kan draaien. Bijstelling van deze knoppen kan een impact hebben op bijvoorbeeld de financiën, de kwaliteit en de planning. Per programma zijn deze knoppen inzichtelijk gemaakt.

Nieuwe beleidsvoornemens

De nieuwe beleidsvoornemens zijn kort toegelicht inclusief de financiële consequenties.

Resultaatafspraken LTA

De onderwerpen die op de LTA geagendeerd worden.

Resultaatafspraken

De resultaatafspraken schrijven we concreet op om te laten zien wat we in 2020 willen bereiken.

Beleidsindicatoren

Hier worden conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal nieuwe beleidsindicatoren benoemd.

Relatie met verbonden partijen

Hier worden heel beknopt de verbonden partijen benoemd die een relatie hebben met het betreffende programma. Dit bevordert het integrale beeld (nieuwe BBV-richtlijn).

Overzicht baten en lasten programma

In dit overzicht zijn de totalen per product opgenomen.

Programma 6 heeft een afwijkende opbouw.

Hoofdstuk 2: Paragrafen

Conform de verslaggevingsregels voor het opstellen van de programmabegroting (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten BBV), zijn zeven paragrafen opgenomen:

- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragraaf Verbonden partijen
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Subsidies

Hoofdstuk 3: Majeure projecten

In deze begroting zijn de volgende majeure projecten opgenomen:

- Ontwikkeling wegenstructuur
- Centrumplan Budel
- Gebiedsvisie 'Kansen over de grenzen'
- Duurzaam Industrierrein Cranendonck (DIC)
- Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck

Per majeur project wordt ingegaan op de doelstellingen, de projectplanning op hoofdlijnen, wat er uitgevoerd gaat worden, de kostenindicatie, de indicatoren wanneer het project geslaagd is en een doorkijk.

HOOFDSTUK 1: PROGRAMMA'S

Programma 1: Wonen + Leven

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck focust zich vooral op het behouden en versterken van de groene en rustieke, fijne leef- en woonomgeving. Het 'eigene' van elke kern behouden of versterken we. Budel heeft een centrumfunctie en voorzieningen in de verschillende kernen blijven behouden.

Producten

1. Wonen
 2. Verkeer & vervoer
 3. Leefbaarheid
 4. Openbare ruimte
 5. Duurzaamheid
-

1. Product Wonen

Wat wil de raad bereiken?

Wonen in Cranendonck is voor alle inwoners, gezond passend en goed. Bestaande woningvoorraad is het uitgangspunt. Onze aandacht richten we op de verbetering en transformatie van bestaande locaties en invulling die past bij de vraag en de toekomst. Klimaatadaptatie, duurzaamheid en het oplossen van leegstand zijn hierin belangrijke speerpunten. Iedere toevoeging die we doen is een kwalitatieve aanvulling op de segmenten in een specifieke kern of het buitengebied.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
% aantal woningen gereed / totaal regionaal woningbouwprogramma 2017-2020	65%	BAG	80%	100%	100%	100%

Toelichting bestaand beleid

Woonvisie

Een belangrijk uitgangspunt in de woonvisie 2018-2030 is de integrale aanpak van initiatieven. Onderwerpen als woonbehoefte, leefbaarheid, zorg, duurzaamheid & klimaatadaptatie en een goede ruimtelijke ordening zijn meegenomen. Nadruk ligt op de realisatie van het woningbouwprogramma, het transformeren van inbreidingslocaties en het versterken van het vestigingsklimaat. De kaders van de Nota Omdenken zorgen voor betere kwalitatieve plannen vanuit initiatiefnemers, en daarmee mogelijk snellere procedures.

Toch staat de opgave tot realisatie van de projecten benoemd in het woningbouwprogramma 2017 t/m 2020 flink onder druk. Op de Neerlanden II na zijn het allemaal transformatie- en inbreidingslocaties. In de praktijk blijkt dat dit (vooral financieel) lastige projecten zijn. Het vraagt veel afstemming en zoeken naar mogelijkheden om zowel de transformatie als het gewenste programma en kwaliteit gerealiseerd te krijgen. Daarnaast blijken eigenaren vaker geen haast te hebben met ontwikkeling. Om de aantallen te halen en de behoefte te realiseren, verlenen we daarom ook aan goede nieuwe initiatieven medewerking. Hierdoor bereiken we het gemiddeld te bouwen woningen per jaar.

Prestatieafspraken

Met WoCom en de huurdersbelangenorganisatie “de Pan” worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt. Thema's uit de prestatieafspraken zijn:

- Betaalbaarheid;
- sociaal-maatschappelijke opgaven en zorg;
- kwaliteit en duurzaamheid;
- leefbaarheid;
- beschikbaarheid en transformatie;
- organisatie en samenwerking.

Realisatie van afspraken wordt gezamenlijk opgepakt en gevolgd. Nadruk voor 2020 ligt op het behoud van de sociale huur voorraad, verkorten van wachttijden. Voor doorstroom en toewijzing voeren we een pilot uit.

Uitvoer Gebiedsaanpak Budel-Schoot

Aandacht voor wonen en leefbaarheid in Budel-Schoot is een aandachtspunt uit het raadsprogramma. De uitvoer van de vastgestelde Gebiedsaanpak Budel-Schoot (2018) is opgepakt en we voeren dit verder uit met de inwoners en stakeholders.

Overdracht woonwagens

Op dit moment worden de mogelijkheden bekeken voor een gefaseerd overdracht. De drie locaties zullen dan afzonderlijk worden overgedragen. Een start is gemaakt met de locatie de Wilg te Budel. De overdracht is een moeizaam traject in verband met de eigendomssituatie op een aantal locaties. Daarbij wordt de ondergrond verhuurd aan de bewoners terwijl de woonwagen in eigendom van de gemeente is. Hoewel het een plicht is van woningcorporaties om de woonwagens over te nemen maakt deze gesplitste eigendomssituatie het lastig om het beheer volledig over te nemen.

Uitvoeringsparagraaf structuurvisie

De huidige Structuurvisie is in 2015 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het actualiseren van de Uitvoeringsparagraaf periodiek (jaarlijks) plaatsvindt samen met de begrotingsbehandeling. De Uitvoeringsparagraaf is een vertaling van het jaarlijkse takenpakket en is toegevoegd als bijlage bij de begroting.

Vergunningen

De vergunningverleners zorgen ervoor dat aanvragen zorgvuldig en tijdig worden behandeld. Besluitvorming vindt plaats binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen. De doorlooptijd houden we zo kort mogelijk. In de Vergunningenkamer (in het verlengde van de Regiekamer) worden de aanvragen die niet binnen een bestaand bestemmingsplan passen, integraal besproken. Door het toenemende aantal vergunningen neemt ook de druk op het toezicht toe. Met het oog op de Omgevingswet zal toezicht en handhaving een steeds belangrijkere rol krijgen. De afgelopen jaren is het toezicht op omgevingsvergunningen reactief geweest.

Op dit moment wordt de Omgevingswet voorbereid. Deze nieuwe wet gaat veranderingen brengen in de wijze waarop omgevingsvergunningen verleend moeten worden en de activiteiten waarvoor vergunning moet worden verleend. Naar verwachting treedt de nieuwe wet in 2021 in werking. We gaan onderzoeken welke veranderingen dit met zich meebrengt.

Voor de verordening kwaliteit VTH stemmen we af in werkwijze binnen de A2 gemeenten. Hierdoor is onderlinge vervanging eerder mogelijk. Daarnaast bevordert uitwisseling van ervaringen de kwaliteit van het product.

Bestemmings- en structuurplannen

In 2019 zijn de werkzaamheden voor de actualisatie van de bestemmingsplannen van Budel en Budel-Dorplein gestart. Hierin wordt nieuw beleid almede een aantal initiatieven opgenomen. De actualisaties van de grote komplannen zorgen voor actuele bestemmingsplannen welke straks in de nieuwe Omgevingswet nog goed bruikbaar zijn. Tevens lopen er enkele project-gerelateerde en ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen, zoals Burg. Wijtestraat, De Neerlanden II, Samen naar de A2, etc. Daarnaast faciliteren wij initiatiefnemers door het juridisch/planologisch mogelijk maken van hun voorgenomen ontwikkeling. Hiertoe behoort eveneens het beoordelen van verzoeken voor ontwikkelingen die afwijken van het vigerende bestemmingsplan, de zogenaamde partiële herzieningen of uitgebreide-procedure omgevingsvergunning.

Regiekamer: integrale manier van werken

We werken al enige tijd met een Regiekamer voor ruimtelijke initiatieven. Plannen worden hier integraal besproken en een eerste Go of een No-Go wordt gegeven. Zo kan een beter gesprek gevoerd worden met de initiatiefnemer. Daarnaast zorgt het voor een snellere en goede afhandeling en kwalitatieve plannen. Alle betrokken disciplines hebben zitting in de kamer. Denk hierbij aan Ruimtelijke ordening, Volkshuisvesting, Zorg, Verkeer, Milieu, Duurzaamheid e.a. Vervolgens begeleidt een vaste regisseur het verdere proces en is het aanspreekpunt voor de initiatiefnemer. In 2019 vond een evaluatie plaats van de regiekamer en zijn de processen verder geoptimaliseerd.

Bestemmingsplan Buitengebied

Ter voorbereiding op een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied loopt het project Buitenkans. Naast de voorbereidingen en inventarisatie die vanuit dit project worden gedaan om te komen tot een adequaat bestemmingsplan, worden actuele vraagstukken (zoals leegstand) aangepakt, onder andere via inzet van ondersteunende maatregelen. Vanuit Buitenkans worden tevens sectorale beleidsontwikkelingen aangezwengeld en gevoed.

Het ontwikkelperspectief voor het buitengebied is eind 2019 gereed. Dit ontwikkelperspectief is de basis voor een nieuw op te stellen bestemmingsplan (of omgevingsplan), maar geeft ook richting aan de ontwikkelingen die thans via concrete plannen bij de gemeente worden ingediend door ondernemers en bewoners in het buitengebied.

Nadat het ontwikkelperspectief gereed is, wordt een start gemaakt met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. Eind 2020 kan naar verwachting een eerste concept van het bestemmingsplan worden opgeleverd. 2021 staat vervolgens in het teken van het in procedure brengen van het bestemmingplan.

In de begroting is rekening gehouden met een budget van € 50.000 voor 2020 en € 75.000 voor 2021. Deze budgetten zijn vooral nodig om Buitenkans, die de begeleiding van de transitie in het buitengebied als doel heeft, te continueren.

Centrumplan Budel

De gemeente blijft in 2020 ontwikkelingen passend binnen de centrumvisie stimuleren. We faciliteren de verplaatsing van de Jumbo en ook de herontwikkeling van de Rabobank loopt inmiddels. Daarbij houden we de proceduredtijden zo kort als mogelijk. In 2018 stelden we een masterplan voor de openbare ruimte op. Dit plan hebben we in 2019 civieltechnisch verder uit gewerkt, met uitloop naar 2020. Andere potentiële herontwikkelingslocaties bekijken we en pakken we in overleg met initiatiefnemers op. Een concrete locatie is de huidige Jumbo aan het Capucijnerplein.

Centrumvisie Maarheeze

Begin 2018 heeft de raad ingestemd met het definitieve ontwerp voor de herinrichting Stationsstraat Maarheeze en het beschikbaar stellen van € 1,5 miljoen krediet. In de begroting 2019 zijn in de meerjarenraming kapitaalslasten opgenomen voor de uitvoering in 2019 en 2020.

Tegelijk is door de raad uit het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) budget beschikbaar gesteld voor 2 fasen. De 3^e en laatste fase (2^e deel Sterkselseweg) pakken we op in vGRP 2021-2025.

In 2018 zijn de ontwerpen voor de herinrichting (bovenbouw) en het gescheiden rioleringsstelsel (onderbouw) samengevoegd. Nu het bestek is opgesteld, is het werk in het tweede kwartaal van 2019 aanbesteed.

Volgens planning is in augustus 2019 het werk gegund en is de aannemer in september 2019 gestart met de uitvoering van fase 1 (herinrichting Sterkselseweg). Deze zal conform planning afgerond worden voor medio december 2019. Fase 2 (Stationsstraat wordt in januari 2020 opgestart en de eindoplevering is voorzien uiterlijk op 1 juli 2020. Dit houdt verband met de kermis en Mijl van Mares. De uitvoering van het totale project zal budgetneutraal uitgevoerd kunnen worden.

Cultuurhistorie/cultureel erfgoed

In 2018 zijn de nieuwe leden (her)benoemd van de A2-Erfgoedcommissie. Historische kennis van Cranendonck wordt ingebracht door het lidmaatschap van een lid van de Heemkundekring Baronie van Cranendonck. Jaarlijks wordt een verslag uitgebracht door de commissie.

Voor de komende jaren is de actualisering van het erfgoedbeleid, mede gelet op de invoering van de Omgevingswet een belangrijk aandachtspunt.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Strategische visie 2009 – 2024	september 2009
• Integrale gebiedsvisie Kansen over Grenzen	oktober 2011
• Woonvisie 2018-2030	januari 2018
• Erfgoedverordening	maart 2017
• Cultuurhistorische Waardenkaart	december 2017
• Welstandsnota	januari 2008
• Archeologische Waardenkaart en Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg gemeente Cranendonck	mei 2012
• Beleidsregels Schuilhutten en paardenbakken	september 2011
• Visie bebouwingsconcentraties	2012
• Beleidsregels Ruimte voor Ruimte	juni 2012
• Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Cranendonck 2015	oktober 2009 oktober 2015
• Verordening A2 erfgoedcommissie	april 2015
• Structuurvisie	juli 2015
• Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie	2015
• Duurzaamheidsnota Cranendonck	december 2018
• Handboek Evenementen	september 2015
• Centrumvisie Budel	oktober 2012
• Nota omdenken	februari 2016
• Woningbouwprogramma 2017 – 2020	juni 2016
• Centrumvisie Maarheeze	April 2017
• Uitvoeringsprogramma centrumvisie Maarheeze	september 2015
• Afvalbeleidsplan 2017-2025	december 2016
• Economische visie	november 2017
• Planologische afwijkingmogelijkheden 2017	mei 2017 februari 2017

Beknorte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Geen items van toepassing

Nieuwe beleidsvoornemens

De Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2021 in werking. De Omgevingswet is de grootste wetgevingsoperatie (meer dan 4.000 wetsartikelen) vanuit het Rijk sinds het tot stand komen van de Grondwet en wordt gezien de overdracht van bevoegdheden ook wel de vierde decentralisatie genoemd. Het gaat niet alleen om een overdracht van verantwoordelijkheden, maar ook om een verandering van filosofie, werkwijze en uiteindelijk een verandering van de opstelling van de gemeente. De gemeente krijgt meer ruimte om samen met inwoners en bedrijven integrale keuzes te maken over de inrichting en waardering van de fysieke leefomgeving. Hierbij staat het vroegtijdig samenwerken met de omgeving, inwoners, ondernemers en belangenorganisaties, voorop. Gemeenten hebben veel vrijheid om zelf keuzes te maken over op welke wijze ze omgaan met de Omgevingswet.

De gemeenteraad wordt betrokken in het ontwikkelproces en dit leidt tot een concept-omgevingsvisie. Deze visie vormt de leidraad voor het Omgevingsplan dat voor heel Cranendonck gemaakt gaat worden. De Omgevingsvisie en het Omgevingsplan geven aan waar wij als gemeente voor staan en ook welke ruimte wij bieden aan onze inwoners en partners. Daar waar we kansen zien om goede (ruimtelijke) ontwikkelingen te faciliteren, gaan we experimenteren: meer loslaten en overlaten aan de initiatiefnemer. De gemeente blijft daarbij uiteraard altijd het algemeen belang dienen.

In de begroting is een budget van €150.000 opgenomen voor 2020 om de Omgevingswet te kunnen implementeren. Deze middelen moeten worden vrijgemaakt voor o.a. opleiding, training, implementeren van processen en ICT. Voor 2021 is een budget opgenomen van € 112.000.

Voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet wordt samengewerkt met de gemeenten Valkenswaard en Heeze-Leende.

Integraal toezicht en handhaving – Uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023

Het omgevingsbeleidsplan 2015-2018 is gezamenlijk met A2-gemeenten opgesteld. Dit plan bevat het beleidsmatig kader voor de invulling van de gemeentelijke taken op het gebied van VTH. Een nieuw uitvoeringsplan is opgesteld voor de periode 2020-2023. Gelet op handhavingsambities uit het raadsprogramma is het omgevingsbeleidsplan integraal opgesteld waarbij er naast de wettelijke onderdelen als illegaal bouwen ook aandacht is voor adrescontroles, milieu enz. Hierdoor krijgt ook de invulling van toezicht en handhaving een integraal karakter. Deze vernieuwde aanpak zal echter ook een zwaardere druk leggen op kwantiteit en kwaliteit van team Handhaving. De verwachting is verder dat er een verschuiving plaats gaat vinden van vergunningverlening naar toezicht.

Het Uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023 is met de financiële consequenties middels een separaat voorstel aan uw raad voorgelegd. In deze begroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de voorgestelde ambities (naar het niveau van het raadsprogramma) uit te kunnen voeren. Aan uw raad is voorgesteld aan te geven welk ambitieniveau u wilt realiseren en per wanneer. Uw raad kan het ambitieniveau lager vaststellen en daarmee in evenwicht brengen met de beschikbare financiële middelen. Indien gekozen wordt voor het ambitieniveau dan zullen er aanvullende keuzes (o.a. aanvullende bezuinigingen, verhoging inkomsten) gemaakt moeten worden bij de begrotingsbehandeling.

Resultaatafspraken LTA raad

• Uitwerken motie basisvoorzieningen	2020
• Bestemmingsplan Budel en Budel-Dorplein	2021
• Woningbouwprogramma actualisatie	2020
• Buitenkans !	2020
• Omgevingsvisie	2020
• Cultureel erfgoed	2021

2. Product Verkeer & vervoer

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente Cranendonck beschikt over een doelmatig, veilig en duurzaam functionerend verkeers- en vervoerssysteem dat zorgt voor een goede bereikbaarheid. Hierbij staat de kwaliteit voor de individuele gebruiker in een goede verhouding tot de kwaliteit voor de samenleving als geheel. Dit doen wij samen met verschillende overheden, burgers en het bedrijfsleven. Er is bestendigheid in de maatschappelijke doelen, flexibiliteit in de planning en effectiviteit in de handhaving van normen en beleidsregels.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
Tevredenheid burger over verkeersveiligheid	6,4	WSJG	6,4	6,4	6,4	6,4
Tevredenheid burger openbaar vervoer in gemeente	6,7	WSJG	6,7	6,7	6,7	6,7

Toelichting bestaand beleid

Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2017-2025 (GVVP)

Het bestaande beleid is beschreven in het GVVP, wat vastgesteld is in maart 2017. Aan dit beleid worden plannen getoetst. Het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) is de basis voor de projecten die in 2020 worden opgepakt.

Aanpak sluipverkeer Maarheeze - Doorstroming A2

In 2017 is een MIRT-studie uitgevoerd voor de A2. MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport. Naar aanleiding van deze MIRT-studie heeft de Minister van Infrastructuur en Milieu besloten om vooralsnog de A2 niet te verbreden, maar te starten met het zogenaamde 'no-regret'-pakket. Dit bestaat uit maatregelen om de huidige problematiek te verlichten. In 2018, 2019 en 2020 worden deze maatregelen uitgevoerd. Tevens reserveren we in het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2020 een budget van € 25.000,- voor deelname aan het Platform A2 en eventuele uitvoeringskosten.

Wegenbeheer

Het "Beheerplan wegen 2017 – 2021" vormt de leidraad voor het bepalen van het onderhoud van 2020. Voor de kwaliteitsniveaus is de IBOR leidend. Jaarlijks wordt op basis van de wegininspecties en actuele schouwgegevens het operationele uitvoeringsplan waar nodig bijgesteld.

Uitvoeringsprogramma wegen

Voor het vervangen van de kapitaalgoederen zijn naast het dagelijks onderhoud en groot onderhoud nog middelen nodig voor de vervangingsinvesteringen. De kapitaallasten die voortvloeien uit deze vervangingsinvesteringen worden deels gedekt uit de IBOR-gelden (€ 40.000) welke in de begroting zijn geraamd.

Het geplande project voor 2020 is:

	<i>Geraamde vervangingskosten [€]</i>
- Koenraadtweg, Hugten en Hugterweg	1.050.000

De kapitaallasten voor bovengenoemd project wordt voor de begroting van 2020 geraamd op € 56.000 en wordt voor € 40.000 gedekt uit de IBOR-gelden. Het project wordt gecombineerd met het duurzaam veilig inrichten van deze wegen op basis van het "Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer".

De projecten Deken van Baarsstraat (investering € 423.000) en Infrastructurele verbeteringen smalle wegen (investering € 480.000) worden getemporeerd en doorgeschoven naar 2021.

Wegmeubilair, -bewijzing en openbare verlichting

Op adequate wijze onderhouden we het wegmeubilair, de bewegwijzing en de openbare verlichting. Om ook met de openbare verlichting aan het energieakkoord te voldoen dienen we actief armaturen te vervangen. Tot 2030 dienen armaturen vervangen te worden om de 50% energiebesparing te realiseren, de snelheid waarmee wordt getemporeerd.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) 2017-2025	maart 2017
• Fietspadenplan 2001	maart 2017
• Centrumvisie Maarheeze	september 2015
• Beheerplan wegen 2017 – 2021	december 2016
• Uitvoeringsplan wegen 2020, afgestemd op het Beheerplan wegen 2017 - 2021	
• Herijking Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)	september 2015
• Beheerplan Openbare Verlichting 2020-2022	Q4 2019

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer

Er kunnen vanuit de beschikbare middelen keuzes gemaakt worden om knelpunten op te lossen of deze te temporeren. Het tempo waarin het programma uitgevoerd wordt is beïnvloedbaar.

Operationeel Uitvoeringsplan Wegen

Er kunnen vanuit de beschikbare middelen keuzes gemaakt worden om knelpunten op te lossen of deze te temporeren. Het tempo waarin het plan uitgevoerd wordt is beïnvloedbaar. Dit heeft uiteraard wel consequenties voor het product Verkeer en Vervoer.

Wegmeubilair

Het aantal en de kwaliteitsnorm van wegmeubilair is beïnvloedbaar. Hier kan dus minder in geïnvesteerd worden. Hierbij is het minimale uitgangspunt functionaliteit en veiligheid.

Straatverlichting

Het aantal verlichtingspunten is deels beïnvloedbaar, waarbij de wettelijke veiligheid minimaal gehandhaafd moet blijven.

Nieuwe beleidsvoornemens

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (UVV)

Om uitvoering te geven aan het GVVP 2017-2025 is een Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer opgesteld voor de periode 2017 t/m 2020. In 2020 is € 285.000 nodig voor het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer. In het UVV zijn onder andere middelen opgenomen voor verdere duurzaam veilige inrichting van de Hugten en de Koenraadweg. Tevens wordt geld gereserveerd voor de aanpak van aangedragen knelpunten, de bereikbaarheidsagenda en de A2 problematiek.

De herinrichting van de kruising Burgemeester van Houtstraat - Meemortel wordt getemporeerd. Er wordt voor gekozen om de planvoorbereiding in 2020 af te ronden en uitvoering naar 2021 door te schuiven.

In het UVV zijn de volgende projecten opgenomen:

Project	Dekking uit UVV [€]
Duurzaam veilige inrichting wegen algemeen	25.000
Duurzaam Veilige inrichting Hugten en Koenraadweg	150.000
A2 Problematiek	25.000
Bereikbaarheidsagenda	60.000
Verkeersveiligheid algemeen	<u>25.000</u>
	285.000

De benodigde financiële middelen voor het Uitvoeringsprogramma 2020 halen we uit de financiële middelen voor het project duurzaam veilige inrichting Soerendonk die nog resteren uit het Uitvoeringsprogramma 2018 en 2019. In 2018 en 2019 is hier in totaal € 550.000,- voor gereserveerd. Momenteel is alleen de planvoorbereiding voor de Damenweg afgerond en dit deelproject zal nog in 2019 uitgevoerd worden. Voorgesteld wordt om de planvoorbereiding voor de duurzaam veilige inrichting Soerendonk in 2020 voort te zetten maar de middelen voor de uitvoering beschikbaar te stellen voor het Uitvoeringsprogramma 2021. De benodigde middelen voor de uitvoering van de duurzaam veilige inrichting van Soerendonk zullen vervolgens in het Uitvoeringsprogramma 2021 en verder wederom een plek moeten krijgen.

Samen mee naar de A2

In december 2016 hebben de gemeenteraden van Cranendonck en Heeze-Leende ingestemd met uitvoering en de kostenverdeling van het project Samen mee naar de A2. In het voorstel is toen aangegeven dat de financiële consequenties vertaald zouden worden in de begroting 2018 en verder.

Reguliere resultaatafspraken:

- Operationeel uitvoeringsplan Wegen 2020
- Vervangingen wegen planjaar 2020
- Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2020

3. Leefbaarheid

Wat wil de raad bereiken?

Behouden en waar mogelijk vergroten van de leefbaarheid van de kernen van Cranendonck. Basisvoorzieningen en de directe betrokkenheid van de inwoners zijn daarvoor belangrijke voorwaarden. We gaan met de kernen in gesprek over de vraag aan welke basisvoorzieningen behoefte is en welke rol de gemeenschap hierin kan betekenen. De gemeenschapshuizen zullen hierin een belangrijke rol vervullen.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
Tevredenheid burgers over welzijnsvoorzieningen	6,4	WSJG	6,4	6,4	6,4	6,4

Toelichting bestaand beleid

Uitwerken motie basisvoorzieningen

Het thema leefbaarheid is als één van de maatschappelijke doelstellingen opgenomen in het beleidskader sociaal domein 2019-2022, vastgesteld op 25 juni 2019; we streven er naar dat inwoners zich prettig voelen in hun woonomgeving. De maatschappelijke doelstellingen worden vertaald in jaarplannen op kernniveau. Er worden werkgroepen geformeerd bestaande uit een vertegenwoordiging van de gebiedsteams, beleidsmedewerkers, inwoners, Zorgadviesraad, dorpsraden en andere partners. Zij maken een plan hoe zij in het komende jaar samen bepaalde doelen willen bereiken en bepalen hiermee de aanpak en prioritering van de onderwerpen. Deze nieuwe manier van werken is in lijn met De Nieuwe Route. In 2019 hebben wij hiermee een start gemaakt.

Gemeenschapshuizen

Alle gemeenschapshuizen hebben als doel om de sociale samenhang tussen en de zelfredzaamheid van de burgers te bevorderen. Het gemeenschapshuis moet een ontmoetingsplek zijn voor iedereen, van jong tot oud, al dan niet in verenigingsverband. Op dit moment lopen er diverse projecten aangaande de gemeenschapshuizen:

- Voor De Borgh heeft de raad in mei 2015 opdracht gegeven tot ver-/nieuwbouw van het huidige gemeenschapshuis. De oplevering is voorzien voor eind 2019.
- Voor De Schakel en de Schaapskooi zijn er plannen om in deze kernen hiermee verder te gaan als burgerinitiatief.

Bibliotheek

Bij de behandeling van de begroting 2019 heeft uw raad ingestemd met de voorgestelde bezuiniging op bibliotheekwerk van € 100.000 ingaande 2020.

U hebt tijdens die begrotingsvergadering in een daartoe strekkende motie het college opgeroepen om: Bij het overleg met betrokken partijen als uitgangspunt te hanteren dat de bibliotheek in Maarheeze blijft voortbestaan.

Als mogelijke oplossingsrichting om de structurele besparing te realiseren, een evenwichtige herverdeling van het budget bibliotheekwerk over de kernen Budel en Maarheeze te onderzoeken.

Inmiddels zijn wij met de bibliotheek druk doende om uitvoering te geven aan de betreffende motie. Met Bibliotheek De Kempen is afgesproken dat binnen de nieuwe methodiek van burgerparticipatie drie à vier perspectieven worden voorgelegd aan de inwoners van Maarheeze. Bibliotheek De Kempen werkt dit gekozen perspectief vervolgens uit tot een aanvaardbaar en werkbaar scenario, waaraan zij vanaf 2020 uitvoering zal geven. Dit alles gebeurt binnen het door uw raad meegegeven financiële kader en binnen de wettelijke en bedrijfseconomische kaders die Bibliotheek De Kempen hanteert. Wij hebben uw raad hierover in juli jl. middels een raadsinformatiebrief op de hoogte gesteld.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Beleidsvisie gemeenschapshuizen	juni 2010
• Dienstverleningsniveau bibliotheek 2012 -2016	januari 2012
• Verordening Burgerkracht Cranendonck	mei 2016

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen dit beleidsterrein is een grote mate van beïnvloedbaarheid mogelijk. Dit heeft vooral te maken met de wijze waarop de gemeente de middelen heeft ingezet of wenst in te zetten voor het behoud en/of vergroten van de leefbaarheid binnen de gemeente.

Nieuwe beleidsvoornemens

Geen

4. Product Openbare ruimte

Wat wil de raad bereiken?

Een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving is van belang: voor de eigen inwoners, voor bedrijven en natuurlijk ook voor toeristen en recreanten. De openbare ruimte speelt ook een belangrijke rol in de leefbaarheid op andere fronten. Openbare ruimte is bijvoorbeeld onmisbaar binnen een gemeente vanwege milieukwaliteit, waterberging en een gezonde leefomgeving. Openbare ruimte is toegankelijk, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen. Als randvoorwaarde geldt dat de buitenruimte in eigendom en of beheer is bij de gemeente. Onze burgers wonen in een omgeving waarbij ze tevreden zijn over de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Toelichting bestaand beleid

Riolering

Het beleid ten aanzien van riolering is uitgewerkt in het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) 2016-2020 en door de raad in oktober 2015 vastgesteld. De investeringen voor de riolering in 2020 zijn geraamd op € 2.670.000. De voorlopige projecten 2020 zijn in de paragraaf kapitaalgoederen op hoofdlijnen beschreven.

Groenvoorzieningen

Met de aanleg, het beheer en onderhoud van het gemeentelijke groen versterken we het groene en rustieke karakter van Cranendonck. De huidige onderhoudsbudgetten zijn afgeleid van niveau C (IBOR). In 2020 starten we met de aanleg van en ombouw naar onderhoudsarm openbaar groen.

Onderhoud sloten

Het huidig slotenbeheer en -onderhoud door de gemeente voldoet niet meer. Dit komt deels door de extremere weersomstandigheden. Hiervoor wordt het beheerplan herzien. Afhankelijk van de uitkomsten wordt het beheerplan bijgesteld.

Afval

We geven uitvoering aan het afvalbeleidsplan 2017-2025. Daarnaast onderzoeken we een nieuw inzamelsysteem en, afhankelijk van de keuze, nemen we maatregelen en doen we investeringen.

Speelplekken

Volgens besluitvorming worden op termijn 74% van de speeltoestellen in de gemeente Cranendonck afgebouwd. Uitgangspunt is hierbij de levensduur van de toestellen, die o.a. afhankelijk is van het gebruik. Concreet betekent dit dat een speeltoestel wordt opgeruimd, zodra reparatie niet meer rendabel is. Aangezien het diverse speeltoestellen betreft die qua onderhoudstoestand verschillen, kan de afbouw van de aangewezen speelterreinen diverse jaren duren voordat uiteindelijk elk toestel definitief verwijderd is. Nadien blijft het terrein als speelveld bestaan, totdat er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Milieu

Conform wettelijke verplichtingen voert de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant de wettelijke milieutaken voor de gemeente uit. Denk hierbij aan het verlenen van milieuvergunningen en het beoordelen van meldingen activiteitenbesluit.

Vanuit het Besluit Omgevingsrecht (Bor) is de gemeente verplicht om beleid vast te stellen voor toezicht, handhaving en vergunningverlening. Voor de milieutaken moet dit beleid op regionaal niveau worden vastgesteld. Dit beleid is vastgesteld in samenwerking met de Omgevingsdienst Brabant Zuid Oost (ODZOB) en de deelnemende gemeenten. Vanaf 1 januari 2020 wordt het Regionaal Operationeel Kader (ROK) van kracht. Dit zorgt ervoor dat milieutoezicht meer risicogericht plaatsvindt en vergunningen meer risicogericht worden getoetst. De toename van kosten door het ROK zijn stapsgewijs verwerkt in de gemeentelijke begroting.

De verordening natuurbescherming van de provincie Noord-Brabant zorgt ervoor dat verouderde stalsystemen van veehouderijen worden aangepast. Afhankelijk van het bouwjaar en de gestelde emissie-eisen moeten deze stallen voor een bepaalde datum zijn aangepast. Dit zorgt voor een toename in vergunningsaanvragen voor de komende jaren.

Op 1 januari 2020 loopt de termijn af van het gedoogbeleid voor stoppende veehouderijen in het Actieplan ammoniak. Er zijn diverse aspecten op het gebied van milieu en ruimtelijke wet- en regelgeving waar een veehouderij mee te maken krijgt bij het beëindigen van het bedrijf. Deze aspecten, zoals het intrekken van de milieuvergunning, sloopmelding en asbestinventarisaties zorgen voor een toename van werkzaamheden voor de gemeente.

Asbest

Voorlopig is het verbod op asbestdaken uitgesteld. Desondanks brengen asbestdaken bepaalde gezondheidsrisico's met zich mee en wordt bekeken hoe de gemeente asbestsanering kan stimuleren. Om inzicht te krijgen in de hoeveelheid asbestdaken in de gemeente is een asbestinventarisatiekaart gemaakt. Naar aanleiding van de resultaten van deze asbestinventarisatiekaart wordt bekeken wat de vervolgstappen zullen zijn.

Begraafplaats

Uitvoeren van wettelijke zorgplicht voor wat betreft lijkbezorging. Beschikbaar stellen van begraafmogelijkheden, as-bestemmingen en een strooiveld aan onze burgers.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Herijking IBOR • Bodembeheerplan met bodemkwaliteitskaarten • Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2016 – 2020	- september 2015 - september 2015 - oktober 2015
• Bomenbeleid Cranendonck • Groenontwikkelpannen • Landschapsbeleidsplan • Bomenplan	- december 2015 - december 2015 - augustus 2007 - september 2006
• Verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten • Afvalbeleidsplan 2017-2025	- december 2015 - november 2017

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Riolering

Het product riolering kent een gesloten financiering. Opbrengsten en kosten zijn beïnvloedbaar via de rioolheffing. De basis hiervoor is het verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP). In het vGRP 2016-2020, dat in 2015 is vastgesteld door de raad, zijn de lasten en inkomsten voor het product riolering onderbouwd.

Afval

Het product afval kent een gesloten financiering. De opbrengsten worden beïnvloed door de kosten van de inzameling, de verwerkingskosten en de opbrengsten van de diverse afvalstromen.

Milieu

De effecten van het bestaand beleid binnen het taakveld milieu zijn sterk afhankelijk van ontwikkelingen in de markt. Het is op voorhand moeilijk in te schatten wat de financiële effecten zijn.

Nieuwe beleidsvoornemens

Straatmeubilair

In 2020 wordt een start gemaakt met het inventariseren van het straatmeubilair. Daarna wordt op basis van deze inventarisatie een vervangingsplan opgesteld.

Beleid externe veiligheid

Voor het opstellen van omgevingswet-proof beleid voor externe veiligheid is een subsidie beschikbaar. In samenwerking met de ODZOB wordt beleid voor externe veiligheid opgesteld.

Bodembeleid

Met de Omgevingswet in het vooruitzicht is het mogelijk om op gemeentelijk niveau keuzes te maken op bodembeleid. Samen met de bodemspecialisten van de ODZOB wordt gekeken hoe de kansen die de Omgevingswet biedt het beste vorm kunnen krijgen in het bodembeleid van de gemeente Cranendonck.

Reguliere resultaatafspraken

- Integraal beheer openbare ruimte (IBOR), halfjaarlijkse monitoring garantieniveau

5. Duurzaamheid

Duurzaamheid is een van de speerpunten van het raadsprogramma 2018-2022 én de Metropoolregio (MRE). In 2020 willen we daarom vol inzetten op duurzaamheid. Er is een budget van € 100.000 Het thema willen we terug laten komen in alle plannen, initiatieven en ontwikkelingen. Binnen de organisatie zetten we in om de bewustwording rondom duurzaamheid tot in de haarvaten op niveau te krijgen. Dit wordt gedaan door uitvoering van het geactualiseerde duurzaamheidsbeleid, waarin de duurzaamheidsambitie van Cranendonck is vastgelegd.

Voor Duurzaamheid ontvangen wij als gemeente het zogenaamde “enveloppengeld”. Dit geoormerkte geld zullen wij inzetten om onze ambities op dit vlak waar te maken. Indien het enveloppengeld onvoldoende blijkt om ons ambitieniveau te halen, moeten wij onze ambities bijstellen en/of temporiseren en/of meer middelen beschikbaar stellen.

Toelichting bestaand beleid

Klimaatbestendig Cranendonck

Om Nederland voor te bereiden op de klimaatverandering heeft het Rijk het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie opgesteld. Dit plan brengt opgaven met zich mee voor gemeenten. Hier wordt invulling aan gegeven in 'Klimaatbestendig Cranendonck'.

Voorbeelden zijn de waterwerkgroep waar we samen met het ZLTO en waterschap ons inzetten voor een klimaatbestendig buitengebied. We sluiten aan bij bestaande samenwerkingsverbanden en projectgroepen zoals de regiekamer en het waterportaal. Daarnaast zijn we bezig met investeringsprojecten zoals de Schatkist en t Stepke. We stellen voor om te onderzoeken hoe we groen en klimaat juridisch kunnen borgen en of we bedrijven en inwoners een financiële prikkel kunnen geven om klimaatbestendig te worden.

Toelichting nieuw beleid

Natuurontwikkeling Cranendonck

Cranendonck is omringd door Natura 2000 gebieden. Dit zijn belangrijke natuuropgaven vanuit Europa. Momenteel wordt geïnventariseerd welke trajecten moeten worden doorlopen om aan de opgaven te voldoen. Voor 2020 is het van belang dat we een maatregelenpakket opstellen, waarin we de verduurzaming en vergroening van het buitengebied kunnen stimuleren. Hiervoor is een budget van €15.000,- benodigd.

Resultaatafspraken LTA

- Actualisatie duurzaamheidsnota 2019

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	LAP3	2018	72	30
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2017	Niet bekend	16,9%
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2018	8	8,6

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is terug te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Doel: De Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Brabant en 21 gemeenten (milieu)taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezichthouden en handhaving.

Financiële informatie:
(x €1.000,-)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Basistaken	137	222	208	143	153	176	176
Verzoektaken	141	118	96	99	104	113	113
ROK (toezicht)*	-	-	-	24	49	97	97
Collectieve taken	11	42	43	44	44	44	44
Gemeentelijke bijdrage milieu	289	382	347	310	350	430	430

* Zie voor een nadere uitleg over het ROK de toelichting onder 'milieu' in paragraaf 4 Product openbare ruimte

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 1 - Wonen en Leven	rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BELEIDSVELD 1.1 Openbare Ruimte	-5.679	-5.118	-5.387	-5.426	-5.433	-5.432
BELEIDSVELD 1.2 Openbare Voorzieningen	-979	-950	-962	-1.026	-1.010	-1.009
BELEIDSVELD 1.3 Verkeer & Vervoer	-2.643	-2.623	-2.768	-2.708	-2.684	-2.674
BELEIDSVELD 1.4 Wonen	-1.561	-1.617	-1.609	-1.419	-1.231	-1.222
Totaal Lasten	-10.862	-10.308	-10.726	-10.579	-10.358	-10.337
Baten						
BELEIDSVELD 1.1 Openbare Ruimte	4.670	4.330	4.606	4.691	4.691	4.691
BELEIDSVELD 1.2 Openbare Voorzieningen	79	103	188	204	204	204
BELEIDSVELD 1.3 Verkeer & Vervoer	36	37	37	37	37	37
BELEIDSVELD 1.4 Wonen	1.022	933	1.037	693	693	693
Totaal Baten	5.807	5.403	5.868	5.625	5.625	5.625
Saldo voor resultaatbestemming	-5.055	-4.905	-4.858	-4.954	-4.733	-4.712
Bestemmingen						
stortingen reserves	-337	-1.082	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	446	1.344	6	6	6	6
Bestemmingen per saldo	109	262	6	6	6	6
Saldo na resultaatbestemming	-4.946	-4.643	-4.852	-4.948	-4.727	-4.706

Programma 2: Werk + economie

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck profileert zich als gemeente waar ondernemers zich graag vestigen en gevestigd blijven. Hierbij neemt de gemeente een duidelijke positie in binnen Brainport en de regio. De ontwikkeling van Metalot is hierin richtinggevend.

Producten

1. Economie
2. Ondernemen

1. Product Economie

Wat wil de raad bereiken?

In het raadsprogramma 'Samen Doen' geeft de raad prioriteit aan gemeenschappelijkheid op de thema's (burger)participatie, duurzaamheid, doorpakken op lopende zaken, doorontwikkeling in het sociale domein en grote innovatieve projecten als Metalot. Dit zijn thema's die binnen het programma 'Werk + Economie' volledig tot uiting komen.

Door in te zetten op bedrijventerreinen van de toekomst en de ontwikkeling van Metalot ontstaat er een podium om in gezamenlijkheid via parkmanagement te komen tot duurzaamheidsoplossingen en arbeidsmarktoplossingen. Door het thema leefbaarheid op te pakken vanuit het bedrijfsleven creëren we een vliegwiel dat blijvend effecten behoudt. Het intensiveren van de samenwerking met ondernemers en het blijvend ondersteunen en faciliteren van initiatieven uit de markt, maken in Cranendonck het verschil. De naam van het raadsprogramma 'Samen Doen' geeft exact weer wat onze ondernemers van ons verwachten en sluit naadloos aan op de missie uit de 'Visie Economisch Cranendonck'.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Onderstaand geeft de gemiddelde cijfers van Cranendonck weer vanuit het onderzoek MKB-Nederland naar de MKB-vriendelijkste gemeente.

Pijler	2016 – Resultaat	2018 - Resultaat	2020 - Streven
Tevredenheid van de ondernemer over de dienstverlening van de gemeente.	6,1 van 10 punten	6,3	6,5
Imago van de gemeente.	193 van de 246	201 van de 232	188
Communicatie en beleid van de gemeente.	1,7 van 4,0 punten	1,7	1,9
Prijs/kwaliteitsverhouding van de gemeentelijke lasten.	5,6 van 10 punten	5,5	5,8

De visie 'Economisch Cranendonck' zet in op versterking van het economisch klimaat.

Toelichting bestaand beleid

Participatie in Centrummanagement Budel

De gemeente participeert in het centrummanagement en heft reclamebelasting. Hiermee worden initiatieven om het centrum te versterken ondersteund. Eind 2019 vindt er een evaluatie en besluit over de voortzetting van het centrummanagement Budel plaats.

Visie 'Economisch Cranendonck' en Investeringsprogramma 'Economisch Cranendonck'

Bestaand beleid volgt de focus- en actiepunten vanuit de visie 'Economisch Cranendonck', waarin ook de pijlers burgerparticipatie, duurzaamheid, toezicht/ handhaving en sociaal domein een plek innemen. Uitvoering geschiedt via de gereserveerde gelden uit het investeringsprogramma 'Economisch Cranendonck 2017-2022'. Zoals vernoemd in de begroting 2019 is er gelet op de ontwikkelingen en de noodzaak tot bezuinigen, besloten de uitgaven t.b.v. de Economische Visie te temporiseren en te bezuinigen. Temporiseren betekent dat de visie 'Economisch Cranendonck' doorloopt tot en met 2023. Ondanks dat blijven we met de uitvoering van de visie 'Economisch Cranendonck' inzetten op versterking van de arbeidsmarkt, het ondernemers- en vestigingsklimaat, de regionale en lokale samenwerking, bereikbaarheid, bedrijventerreinen van de toekomst en een vitaal buitengebied. In 2020 werken we de rol en verwachtingen van de gemeente ten opzichte van de ontwikkelingen van Cranendonck Werkt en de zesjarige techniekopleiding BIVAK verder uit. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor de organisatie van diverse themabijeenkomsten, een pilot bereikbaarheid op bedrijventerrein Airpark en de aanschaf van een CRM-systeem (Customer Relationship Management) - om de dienstverlening en relatie met ondernemers te verbeteren.

Verordening Ondernemerskracht

De in 2016 ingestelde subsidieverordening 'Ondernemerskracht' doet al drie jaar dienst als vliegwiel voor het oppakken van projecten vanuit de markt. Goede voorbeelden zijn de stage- en banenmarkt, de ondernemer van het jaar-verkiezing en de BRAVO! College Tour. Deze structurele gelden dienen ook in 2020 weer als vliegwiel voor gezamenlijke projecten.

Bestuurlijke ontwikkelingen Metropoolregio

Het doel van de MRE is het optimaliseren van de huidige economische ontwikkeling in de regio. Er wordt hard gewerkt aan de volgende vier thema's: economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. Gezamenlijke opdrachten die voortvloeien uit deze thema's, vraagt ondersteuning van iedere gemeente. Hierbij ligt de nadruk op bestuurlijke samenwerking. Het bestuur en daarmee de subregio's zijn dus aan zet, waarvoor intensieve afstemming nodig, ook binnen de A2. De MRE ondersteunt het proces om te komen tot resultaten.

Benchmark

De gemeente voert tweejaarlijks structureel de benchmark 'MKB-vriendelijkste gemeente van het jaar' uit. Daarnaast vindt er een tweejaarlijkse monitoring van leegstand plaats en voert de gemeente thema-specifieke activiteiten uit om voeling te houden met de markt en concreet in te spelen op ontwikkelingen via bijsturing van bestaand beleid.

Parkmanagement

Parkmanagement is een belangrijk speerpunt uit de visie 'Economisch Cranendonck'. In 2019 is de besluitvorming rondom de (eventuele) opstart van parkmanagement - om te komen tot een optimalisering en het toekomstbestendig maken van de Cranendonckse werklocaties (bedrijventerreinen, centra, buitengebied) - uitgesteld i.v.m. vraagstukken rondom het draagvlak en financiering bij ondernemers. Er vindt momenteel een vervolgonderzoek plaats in samenwerking met Cranendonckse ondernemers om te komen tot een voorstel aan de raad ter besluitvorming (naar verwachting eind 2019).

Metalot

De facilitering en ontwikkeling van Metalot is als speerpunt opgenomen in de visie Economisch Cranendonck. Daarnaast vormt het een onderdeel van het gebiedsprogramma 'Kansen over Grenzen'. Vanuit de provincie is 'Metalot' als sleutelproject gedefinieerd en wordt op dit moment onderzocht op welke wijze de organisatie van Metalot verder vorm kan worden gegeven. Hiermee is een mooie start gemaakt, maar we zijn er nog niet. De keuze en opzet van de organisatiestructuur is van belang om de visie tot uitvoering te laten komen.

Naast de interne- en externe organisatiewijze wordt eveneens gekeken naar de wijze van exploiteren van de gronden. Een belangrijke mijlpaal is het feit dat Metalot is toegetreden tot de Brainport Campussen en dat er een business - developer is aangesteld.

Metalot maakt ruimte voor creatie en vormt de basis als bakermat van open innovatie in volledig circulair gebruik van metalen en energie. De brede ontwikkeling van Metalot krijgt verder vorm via verschillende stakeholders en thema's. De gemeente is in dit proces één van de stakeholders samen met wetenschappers, overheid, de onderwijsstichting Metalot3C, instellingen, studenten, Nyrstar en ook andere ondernemers. Evenals burgers, ondernemers, omliggende overheden en economische samenwerkingspartners in haar omgeving.

De volledige doorontwikkeling van Metalot is een doorlopend proces met een groot regionaal én groot lokaal belang voor leefbaarheid. Een ontwikkeling die een groot economisch belang in zich draagt en waarin een enorm vliegwieleffect huist, waarbij diverse projecten elkaar versterken. Daarnaast is Metalot een voorbeeld van samensmelting van participatievormen.

In eerdere besluitvorming is aangegeven dat een eventuele intensivering van investeringen benodigd kan zijn in de toekomst. Een en ander is afhankelijk van de wijze waarop de ontwikkeling doorzet in snelheid en tijd. Er is voor Metalot een jaarlijkse structurele bijdrage opgenomen. Voor de meest recente ontwikkelingen zie voortgangsrapportage bij majeure projecten.

Keyport

De raad heeft bij de vaststelling van de kadernota 2020 besloten om de deelname aan Keyport 2020 te heroverwegen. Eind 2019, begin 2020 vindt er een evaluatie en definitief besluit plaats over de voortzetting van de deelname aan Keyport.

Snel internet

Door de coöperatie Cranendonck NET u.a. is glasvezel op de bedrijventerreinen Airpark, Fabrieksstraat, Den Engelsman en het Rondven aangelegd.

In 2019 start Glasvezel Buitenaf in het buitengebied van Cranendonck.

Airpark

Vanwege de aantrekkende economie en de actieve rol die wij als gemeente spelen verloopt de verkoop van bedrijfsperven op Airpark vlot. Door de grondexploitatie aan te passen en uit te breiden met een mogelijke doorontwikkeling blijft Cranendonck ook naar de toekomst toe de mogelijkheid behouden voor gronduitgifte.

Baronie van Cranendonck

In de Baronie van Cranendonck komen natuur, historie en verbinding samen in 'vitaliteit'. Met de spelregels, ruimtelijke uitgangspunten en de collectieve gedachte uit de Visie 'Baronie van Cranendonck' creëren we als gemeente een krachtig bewegend natuurlijk speelveld. Het biedt ruimte voor de ontwikkeling van een eigen eco-systeem waarbij innovatie en (maatschappelijk) ondernemerschap elkaar versterken. Gericht op een duurzame gebiedsontwikkeling krijgt de Baronie langzaam maar zeker steeds meer vorm, eigenheid en herkenning in de directe omgeving én als spil in de recreatieve natuurontwikkelingen van Groote Heide, Kempenbroek en de Peel.

Gebiedsvisie Nassau Dietz Kazerne

Er is gestart met de uitvoering van de bestuursopdracht voor de Nassau Dietz Kazerne. Het is doel is om te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling. De uitwerking van de herontwikkeling (30 ha) van het COA loopt. COA heeft in mei 2019 laten weten een business-case te hebben die de komende jaren leidt tot investeren in een GVL (Gemeenschappelijke Vluchtelingen Locatie) op deze locatie. De gemeente Cranendonck gaat nu haar voorwaarden uitwerken in deelprojecten Communicatie en Ruimte om dit najaar op basis van een samenwerkingsovereenkomst tot een gedegen besluit te komen. Gemeente Cranendonck gaat nu geen gesprekken aan over eigendomsrechten op termijn, totdat er meer duidelijkheid is over de mogelijkheden en beperkingen van deze integrale locatie.

Wel vragen we COA een eerste recht tot koop na de afgesproken exploitatietermijn. De resterende 60 ha voor de integrale gebiedsontwikkeling wordt hoofdzakelijk als gevolg van de stikstofproblematiek “slappend” gezet. Totdat zich nieuwe factoren voordoen die meer ruimte geven, gaat de deur op een kier. In de begroting 2020 is een incidentele taakstelling van € 44.000 verwerkt.

Samenwerking Grensgebied De Kempen (Kans over Grenzen)

Cranendonck en omgeving op de kaart zetten als kansrijke regio was het doel van de sociaaleconomische visie ‘Kansen over Grenzen’ die in 2011 door de raad is vastgesteld. In de gebiedsvisie zijn energie, duurzaamheid, metaal, water en ecologie benoemd als belangrijkste issues die een meerwaarde kunnen gaan bieden voor Cranendonck en omgeving. Mede op initiatief van onze gemeente is vervolgens de Samenwerking Grensgebied De Kempen (SGDK) gerealiseerd om uitvoering te geven aan de grensoverschrijdende kansen en opgaven in de regio. Voor de stand van zaken en de planning van SGDK verwijzen we naar het majeur project.

Het budget is € 50.000 structureel. Van dit bedrag wordt ieder jaar € 25.000 beschikbaar gesteld aan de samenwerking. De gemeente Cranendonck heeft zich immers in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) hieraan gecommitteerd. Het resterende bedrag wordt ingezet voor concrete kansen die zich voordoen. Dit bedrag kan – in verband met de benodigde bezuinigingen – naar beneden worden bijgesteld. Dit betekent dat er een bezuiniging wordt gerealiseerd van € 15.000 voor 2020 en 2021.

In het raadsprogramma is het realiseren van een brug over de Zuid-Willemsvaart opgenomen. Op basis van de huidige planning wordt in 2021 gestart met de uitvoering. De kapitaalslasten van deze investering – die door de partijen gezamenlijk wordt opgebracht – kunnen worden gedekt uit het beschikbaar intern budget van € 50.000. Dit betekent dat er vanaf 2022 geen extra druk op de begroting wordt gelegd.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Strategische Visie Cranendonck 2009-2024	• September 2009
• Transnationaal Landschap Groote Heide, Ontwikkelingsplan en uitvoeringsprogramma	• 2012
• Gebiedsvisie ‘Kansen over Grenzen’	• Mei 2012
• Verordening reclamebelasting Budel-centrum	• December 2013
• Uitwerkingsplan gebiedsvisie ‘Kansen over Grenzen’	• Februari 2014
• Gr MRE en regionale agenda	• December 2014
• Regionale Detailhandelsvisie en Detailhandelsvisie A2-gemeenten	• September 2015
• Toetreding Keyport2020	• Februari 2015
• Glasvezel garantstelling	• Februari 2015
• Centrumvisie Maarheeze	• Maart 2015
• Brainport meerjarenplan 2017-2020 en financiering	• Mei 2016
• Keyport Routeplan 2016-2020	• Juni 2016
• Nadere Regels Ondernemerskracht Cranendonck	• Oktober 2016
• Verhoging Brainport-bijdrage	• Juni 2016
• Verhoging inwonerbijdrage i.r.t meerjarenbegroting Keyport	• Mei 2017
• Visie Economisch Cranendonck	• Mei 2017
• Samenwerkingsovereenkomst Mabib	• Juni 2017

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Financieel beïnvloedbare onderwerpen zijn onder het kopje bestaand beleid reeds opgenomen en inzichtelijk gemaakt.

Onderwerpen voor de LTA:

Samenwerking Grensgebied de Kempen: besluitvorming brugverbinding Zuid-Willemsvaart

2. Product Ondernemen

Wat wil de raad bereiken?

De economie wordt ook gestimuleerd door ruimtelijke ontwikkelingen. Deze zijn vaak de dragers van economische activiteiten. Hierdoor is het van belang om dergelijke ontwikkelingen (grondexploitaties, pacht, enzovoort) te stimuleren. Dit beleidsveld bevat producten die daarin voorzien.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Niet van toepassing

Toelichting bestaand beleid

Reststroken

Naast verkoop van reststroken komt voornamelijk het onrechtmatig gebruik in beeld. Waar mogelijk verkopen we reststroken die onrechtmatig in gebruik zijn genomen. Indien verkoop niet mogelijk is of als er een nieuwe eigenaar van het perceel komt, kijken we naar verhuurmogelijkheden waarbij de huurprijs marktconform is. In andere gevallen wordt er gehandhaafd. De verzoeken tot koop lopen verder terug. Eind 2019 vindt er een evaluatie plaats en wordt een plan opgesteld voor de restant werkzaamheden.

Pacht

In 2019 zijn de pachtblokken opnieuw verpacht volgens het huidige pachtbeleid. In 2020 zal worden bekeken of dit beleid mogelijk dient te worden geactualiseerd.

Verkoop kavels

Het actief inzetten op de verkoop van kavels heeft resultaat, we zetten deze lijn door voor de verkoop van de laatste kavels in Budel Noord I.

Rechten van opstal

De gemeente wil de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor gebouwen die op gemeentegrond staan en gebruikt worden door sportverenigingen (en vaak ook zijn geplaatst door deze verenigingen) beperken. Daarom wordt ten behoeve van diverse verenigingen een recht van opstal gevestigd voor niet-basisvoorzieningen. Dit zijn voornamelijk kantines.

Gemeentelijke eigendommen

Het beheer van de gemeentelijke gronden blijft gelijk. Het is mogelijk gemeentelijke gronden in te zetten voor de realisatie van beleid. De inzet van gemeentelijke gebouwen is geregeld via de Nota Gemeentelijke Gebouwen. De paragraaf Kapitaalgoederen geeft aanvullend inzicht.

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen het product ondernemen kunnen vooral keuzes gemaakt worden over de hoogte van de grondprijzen, de hoogte van de huur reststroken en pacht en de keuze om gemeentelijke gronden wel of niet te verkopen.

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Functiemenging *	%	LISA	2018	48,7%	52,8%
Vestigingen (van bedrijven) **	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	LISA	2018	137,8	125,0

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

** Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-75 jaar.

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de paragraaf.

Het is belangrijk dat Cranendonckse ondernemers optimaal gebruik kunnen maken van de projecten én voordelen van onze samenwerkingsverbanden Keyport en Metropoolregio Eindhoven - Brainport. Vanuit de visie 'Economisch Cranendonck' zetten we vooral in op de ontwikkeling van talent, kennis en het vestigingsklimaat.

Keyport 2020

Doel:

Keyport 2020 is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen.

Keyport versterkt de economische groei, bevordert de werkgelegenheid en verbetert het vestigingsklimaat voor ondernemers. Samenwerken, vooral tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix) is het uitgangspunt van Keyport. Het doel van Keyport is het duurzaam versterken van de regionale economische structuur en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Onder één noemer: Keyport 2020, de regio waar projecten sneller van de grond komen dankzij nauwe samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs.

Keyport heeft een routeplan 2016-2020 gepresenteerd, met de focus op excelleren door samenwerking. Naast het bevorderen van innovatie en het versterken van het ondernemerschap ligt de nadruk op de programmatische arbeidsmarktoptimalisatie.

De raad heeft bij de vaststelling van de kadernota 2020 besloten om de deelname aan Keyport 2020 te heroverwegen. Eind 2019, begin 2020 vindt er een evaluatie en definitief besluit plaats over de voortzetting van de deelname aan Keyport. Vanaf 2021 is het budget voor Keyport niet meer opgenomen in de begroting.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	30	52	52	52	0	0	0

Metropoolregio Eindhoven - Brainport

Doel: Het doel van de Metropoolregio is het organiseren van een adequate vorm van samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen overheid en maatschappelijke partners ter behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied, zoals nader uitgewerkt in het samenwerkingsakkoord van 27 maart 2019.

De Metropoolregio is de 'overheid' in de triple helix van Brainport en is een belangrijke belangenbehartiger van de regio richting de provincie Noord-Brabant. De deelnemende gemeenten zijn Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Om effectief te zijn, zijn slagkracht, eigenaarschap en focus nodig. De Metropoolregio sluit daarvoor aan op de Brainport Nationale Actie Agenda.

Brainport

Brainport heeft een meerjarenplan gepresenteerd: Brainport Next Generation, verder uitgewerkt in de Brainport Nationale Actieagenda. De Brainport Nationale Actieagenda gaat in op gesignaleerde knelpunten, maar ook op de kansen die er liggen om vanuit de regio bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken (gericht op talent, vestigingsklimaat, kennis/innovatie & ondernemen, digitalisering en maatschappelijke innovaties).

Vanaf Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	274	286	286	286	286	286	286

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 2 - Werk en Economie	rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BELEIDSVELD 2.1 Economie	-672	-841	-792	-748	-763	-763
BELEIDSVELD 2.2 Ondernemen	-6.829	-619	-181	-225	-246	-236
Totaal Lasten	-7.501	-1.460	-973	-973	-1.009	-999
Baten						
BELEIDSVELD 2.1 Economie	14	17	17	17	17	17
BELEIDSVELD 2.2 Ondernemen	6.512	605	360	254	275	265
Totaal Baten	6.526	622	377	271	292	282
Saldo voor resultaatbestemming	-975	-838	-596	-702	-717	-717
Bestemmingen						
stortingen reserves	-1.583	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	1.402	639	49	30	0	0
Bestemmingen per saldo	-181	639	49	30	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-1.156	-199	-547	-672	-717	-717

Programma 3: Recreatie + toerisme

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck wil voor haar inwoners en derden een gemeente zijn waar het prettig recreëren en verblijven is.

Producten

1. Sport
2. Cultuur
3. Toerisme en evenementen

1. Product Sport

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente Cranendonck biedt haar inwoners de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegactiviteiten. Hierbij besteedt de gemeente speciale aandacht aan jeugd, ouderen en mensen met een (lichamelijk, geestelijk, financieel sociaal) beperking. De gemeente stimuleert verenigingen om nieuwe vormen van samenwerken te ontwikkelen en toekomstplannen te maken waarbij de faciliteiten van sportparken op orde zijn.

Verenigingen, stichtingen en vrijwilligers zijn onmisbaar voor het in stand houden van de leefbaarheid van de kernen. Door middel van het verlenen van gemeentelijke subsidie ondersteunt de gemeente de verenigingen daarbij.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Nr.	Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
				2020	2021	2022	2023
1.1	Tevredenheid burgers over sportvoorzieningen	7,6	WSJG	7,6	7,6	7,6	7,6

Toelichting bestaand beleid

Sportverenigingen, sportaanbieders (inclusief onderwijs en kinderopvang) en gemeente werken samen aan sport en bewegen in de samenleving. Samen geven we invulling aan de (nog vast te stellen) visie sport en bewegen. Het doel hierbij is om zoveel mogelijk inwoners van Cranendonck te stimuleren om actief te (blijven) sporten en bewegen. Dit draagt bij aan een betere gezondheid. Sport zet de gemeente in als middel binnen het sociale domein, waaronder het versterken van de sociale cohesie.

De gemeente stimuleert samenwerking bij verenigingen (sporthubs) en sluit zoveel mogelijk aan op de wensen en behoeften van verenigingen (o.a. op onderhoudsgebied). Voor sportaccommodaties is geen MJOP (meerjarig onderhoudsprogramma) voorhanden. Tot op dit moment wordt op basis van vragen van verenigingen middelen gevraagd bij de raad voor sportaccommodaties. Het komende jaar zal een MJOP sportaccommodaties worden gemaakt in samenspraak met de verenigingen. De financiële consequenties hiervoor zullen dan ook aan de raad worden voorgelegd. Er zal in samenspraak met verenigingen en het bedrijfsleven worden gezocht naar oplossingen voor volwassenen die willen deelnemen aan sporten en daarvoor de middelen niet hebben.

Nieuwe subsidieverordening

Samen met de verenigingen (sport, cultuur, zorg, wonen en leven) bekijken we of we het subsidie- en accommodatiebeleid breed op een andere manier kunnen organiseren. Hierbij stellen we vooraf kaders vast (o.a. een meerjarenonderhoudsplan) en vervolgens geven we met de betrokkenen invulling aan het beleid. Een en ander zal in projectvorm worden opgepakt, waarbij we de inmiddels bekende methodiek De Nieuwe Route hanteren.

Conform besluit bij de begroting 2019 voert de gemeente vanaf 2020 een korting door op subsidies van ongeveer 10% (verlaging van het subsidieplafond). Hiermee realiseert de gemeente een taakstelling van € 40.000,-.

We willen samen met de subsidieaanvragers een duidelijk participatie traject in conform de Nieuwe Route. Daar horen tevens financiële kaders bij. Daarom wordt nu gevraagd om het subsidieplafond te verlagen.

Regionaal loket aangepast sporten

Mensen met een beperking ervaren dezelfde voordelen van sporten als valide mensen. Sporten en bewegen zorgen voor vele voordelen qua gezondheid, zelfvertrouwen, sociale verbondenheid en plezier. Toch is sporten en bewegen voor mensen met een beperking niet altijd vanzelfsprekend. Uit onderzoek blijkt dat er een aantal belemmeringen zijn voor mensen met een beperking om te gaan sporten, zoals vervoer, passend aanbod van sportieve activiteiten, beschikbaarheid van hulpmiddelen, verbinding met de doelgroep en onbekendheid van de doelgroep met de mogelijkheden.

De gemeente Cranendonck wil extra mensen met een beperking aan het bewegen krijgen. Hiervoor zet de gemeente het regionaal loket aangepast sporten in. Het regionaal loket begeleidt mensen met een beperking naar een passend beweegaanbod. Het loket heeft een netwerk en ondersteunt partijen die een bijdrage willen leveren.

Combinatiefunctionarissen

De Gemeente Cranendonck neemt deel aan de regeling 'brede regeling combinatiefuncties' met als doel:

- een leven lang inclusief sport, bewegen en beoefenen van culturele activiteiten mogelijk maken
- lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen tussen sport, cultuur, onderwijs kinderopvang, welzijn, zorg, gezondheid etc.
- duurzaam versterken en innoveren van sport-, beweeg- en cultuuraanbieders.

Deze doelstellingen hangen samen met de ambities uit het Nationale Sportakkoord.

Uitvoering visie sport en bewegen

In 2018 stelden verenigingen, andere sport- en beweegaanbieders, het onderwijs en gemeente een startnotitie sport- en bewegen op. Dit is verder uitgewerkt in een (concept)visie. Na vaststelling voert de gemeente samen met externe partijen de visie uit.

Nieuwe beleidsvoornemens

Actualiseren (sport) accommodatiebeleid

De gemeente actualiseert het accommodatiebeleid en onderzoekt de mogelijkheid meer verantwoordelijkheid bij verenigingen/2gebruikers neer te leggen. De gemeente bekijkt de samenwerkingsmogelijkheden met als doel meer efficiency en daarmee kostenbesparing, maar vooral ook meer zelfsturing voor de verenigingen en gebruikers. Deze wens is breed geuit door de sportverenigingen.

Bundelen sportaccommodaties

Cranendonck kent vier sportparken verdeeld over verschillende kernen. Op sommige parken is er een tekort aan (basis)voorzieningen (met name bij Harrie Derckx – SV Budel), op andere parken een overschot. Tegelijkertijd zijn er bepaalde voorzieningen toe aan vervanging, waaronder het hockeyveld. Bij de vervanging / aanleg van deze voorziening zal onderzocht worden hoe het buiten sporten efficiënter ingericht kan worden. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de mogelijke voordelen van het bundelen van sportaccommodaties.

Voor de aanleg / vervanging van deze basisvoorzieningen (voetbal en hockey), leggen wij u aparte raadsvoorstellen voor inclusief een financiële paragraaf/consequenties.

Resultaatafspraken

- De sportaccommodaties voldoen aan de veiligheidsnormen. Hierop wordt jaarlijks gecontroleerd door externe instanties.
- Minimaal 95% van de subsidieaanvragen wordt binnen wettelijke termijn afgehandeld.
- 100% van de hulpvragen van de sportorganisaties wordt afgehandeld.

Resultaatafspraken voor de LTA

- Actualiseren accommodatiebeleid
- Subsidieverordening

2. Product Cultuur

Wat wil de raad bereiken?

Inwoners van Cranendonck de mogelijkheid bieden kennis te maken met en deel te nemen aan (lokale) kunst- en culturele activiteiten. Samen met het onderwijs en Cultuurcraan stimuleert en faciliteert de gemeente een structureel aanbod van culturele evenementen en kunst, ook voor jeugd.

Verenigingen, stichtingen en vrijwilligers zijn onmisbaar voor het in standhouden van de leefbaarheid van de kernen. Door middel van het verlenen van gemeentelijke subsidie ondersteunt de gemeente de verenigingen daarbij.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Nr.	Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
				2020	2021	2022	2023
2.1	Tevredenheid burgers over cultuur	6,4	WSJG	6,5	6,5	6,5	6,5

Toelichting bestaand beleid

Het bestaand beleid is beschreven in 'Cultuur in Cranendonck', beleidsrichtlijnen. De gemeente wil:

- diversiteit aan (actief en passief) cultuuraanbod behouden (Beeldend, Dans, Fotografie & media, Muziek, Theater/taal, Zang).
- gezond verenigingsleven behouden door, waar nodig, verenigingen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun organisatie en het hierbij betrekken van hun leden.
- Structurele inbedding van cultuureducatie binnen het basisonderwijs.
 - Ontwikkeling doorgaande leerlijn kunstzinnige oriëntatie
 - Deskundigheidsbevordering leerkrachten
 - Verbinding school en culturele en sociale omgeving
 - Afstemming beleid tussen onderwijs en culturele organisaties

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK), inzet cultuurcoach

Samen met de Provincie voert de gemeente het project Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) uit voor de duur van vier jaar (2017-2020). CMK en de cultuurcoach richten zich op:

- Verankeren doorgaande leerlijnen (leergebied kunstzinnige oriëntatie); structurele inbedding van cultuureducatie binnen het basisonderwijs;
- Deskundigheid versterken: school en cultuursector (samenwerking pabo/kvo);
- Versterken relatie school met culturele en sociale omgeving;
- Het vergroten van de interesse van jeugd in cultuur.

Cultuurplatform/Cultuurcraan

Het Cranendonckse cultuurplatform Cultuurcraan is operationeel. Cranendonckse culturisten en verenigingen weten Cultuurcraan te vinden. Steeds meer culturisten registreren zich op de website www.cultuurcraan.nl. De rol van Cultuurcraan ligt duidelijk bij het verbinden van de Cranendonckse culturisten. Cultuurcraan organiseert culturele evenementen zet zich waar mogelijk in voor community art projecten.

Nieuwe beleidsvoornemens

Samen met culturele organisaties maakt de gemeente de slag van het 'traditionele' aanbodgericht werken naar meer vraaggericht werken; wat zijn de behoeften van onze inwoners en die van de samenleving en hoe kan de gemeente daarop het beste inspelen. Hierbij maakt de gemeente ook de verbinding naar andere gebieden zoals het sociaal domein (de mogelijke inzet van cultuur als middel). Dit voornemen is ook gelinkt aan het nog op te stellen subsidiebeleid.

3.Product Toerisme en evenementen

Toerisme en evenementen

De gemeente Cranendonck wil een aantrekkelijke en gastvrije gemeente zijn voor recreanten en toeristen en maakt onderdeel uit van twee grote grensoverschrijdende natuurgebieden: De Groote Heide en het Grenspark Kempen-Broek. Ook zijn twee toeristische 'parels' benoemd: de Baronie van Cranendonck en Budel- Dorplein. De recreatieve mogelijkheden die onder meer hier uit voortvloeien gaan we actiever promoten. De VVV's binnen de Groote Heide gaan samen met de Groote Heide en de gemeente aan de slag om de samenwerking van de toeristische diensten met de Groote Heide te verbeteren. De Groote Heide gaat bijvoorbeeld één aanspreekpunt in de organisatie in het leven roepen zodat de VVV's op de hoogte blijven en betrokken kunnen worden bij de activiteiten binnen de Groote Heide.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

- De basis zoals omschreven in het beleidsplan Recreatie en Toerisme (scenario 1; "basis op orde") is op orde. De genoemde randvoorwaarden zijn geschapen.
- De VVV levert jaarlijks een begroting aan bij het college van B&W samen met een Werkplan/Prestatieafspraken en een meerjarenperspectief.

Wat wil de raad bereiken?

In februari 2014 heeft de raad het beleidsplan "Recreatie en toerisme" vastgesteld en daarbij de keuze gemaakt voor scenario 1: "De basis op orde".

Ontwikkelingen:

Er zijn een aantal ontwikkelingen waar toerisme en recreatie raakvlakken mee heeft, die de basis op orde in een ander perspectief stellen.

- In deze tijd staat beleving centraal. Mede door digitalisering verandert de functie van de VVV;
- Het Smokkelmuseum onderzoekt een museumstatus;
- De Groote Heide en Kempen-Broek zijn hun positie in de regio steeds verder aan het versterken;
- Toerisme en recreatie speelt ook een grote rol in de ontwikkeling van de Baronie van Cranendonck;
- Verder loopt er onderzoek naar de invulling van het Schepenhuis omdat de huurovereenkomst per september 2020 afloopt;
- De gegevens van toerisme en recreatie binnen de gemeente zijn nog niet op orde;
- De routestructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden worden herbekeken;
- Tevens is het onderzoek naar de toeristenbelasting afgerond. Dit kan leiden tot vervolgcacties.

Samenwerkingsverbanden De Groote Heide en Kempen ~ Broek

Wij nemen actief deel aan de regionale samenwerkingsverbanden de Groote Heide en Kempen ~ Broek. De focus van Kempen ~ Broek ligt op het krijgen van de Unesco Mens en Biosfeer status. Hiervoor is een regioproces gestart. In 2020 wordt de aanvraag bij UNESCO ingediend.

Voor de Groote Heide ligt de nadruk in 2020 op verdere “branding” (vergroten bekendheid) van het gebied en het uitvoeren van projecten / maatregelen om het gebied aantrekkelijker te maken voor bezoekers (gebiedsontwikkeling).

Nieuwe beleidsvoornemens

Voorgesteld wordt om in 2020 het tarief van de toeristenbelasting te verhogen met € 0,40 per overnachting. Bij de vaststelling van de verordening op de toeristenbelasting 2020 volgt hierop een verdere onderbouwing.

Door onder andere ontwikkelingen op gebied van flexwonen (‘arbeidsmigranten en andere spoedzoekers’) is de verwachting dat naast het tarief het aantal belastingplichtigen m.b.t. de toeristenbelasting gaat toenemen. Hierdoor kan mogelijk een meeropbrengst ontstaan, bovenop de taakstelling in de kadernota 2020.

Er spelen verschillende ontwikkelingen die raakvlakken hebben met toerisme en recreatie. We komen in 2020 met een voorstel om de dienstverlening in de gemeente Cranendonck voor toerisme en recreatie te verbeteren.

VVV

In de begroting 2020 is vanaf 2021 een bezuiniging van € 20.000 voor de VVV opgenomen. Het voornemen is om de bezuiniging in te vullen door te zoeken naar een nieuwe locatie.

De resultaatafspraken

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsstukken die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit programma:

Naam	Datum
• Visie Cranendonck 2009-2024	09-2009
• Integraal Cultuur-Historisch Ontwikkelingsprogramma (ICHOP)	2012
• Nota Sport en Bewegen	14-06-2011
• Subsidieverordening welzijn	2015
• Beleidsplan Archeologische monumentenzorg	05-2012
• Gebiedsvisie Baronie Cranendonck – concept en identiteit	05-2019
• Structuurvisie ‘Landelijke Klasse’	09-07-2015
• Transnationaal Landschap Groote Heide, Ontwikkelingsplan en uitvoeringsprogramma	2012
• Gebiedsvisie ‘Kansen over Grenzen’	05-2012
• Uitvoeringsplan ‘Kansen over Grenzen’	11-2013
• Handboek evenementen gemeente Cranendonck	2012
• Beleidsplan Recreatie en Toerisme	02-2014

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Niet sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	2016	44,7	48,7

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 3 - Recreatie en Toerisme	rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BELEIDSVELD 3.1 Cultuur	-343	-362	-365	-355	-354	-353
BELEIDSVELD 3.2 Toerisme en Evenementen	-196	-298	-298	-278	-278	-278
BELEIDSVELD 3.3 Sport	-2.762	-1.804	-1.763	-1.774	-1.770	-1.763
Totaal Lasten	-3.301	-2.464	-2.426	-2.407	-2.402	-2.394
Baten						
BELEIDSVELD 3.1 Cultuur	10	10	10	0	0	0
BELEIDSVELD 3.2 Toerisme en Evenementen	50	53	53	53	53	53
BELEIDSVELD 3.3 Sport	805	678	690	696	702	702
Totaal Baten	865	741	753	749	755	755
Saldo voor resultaatbestemming	-2.436	-1.723	-1.673	-1.658	-1.647	-1.639
Bestemmingen						
stortingen reserves	0	-13	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	719	27	15	15	15	15
Bestemmingen per saldo	719	14	15	15	15	15
Saldo na resultaatbestemming	-1.717	-1.709	-1.658	-1.643	-1.632	-1.624

Programma 4: Sociaal domein

Missie van het programma:

De gezondheid en zelfstandigheid van inwoners bevorderen, zodat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen.

Producten

1. Werk en inkomen
 2. Maatschappelijke ondersteuning
 3. Jeugd
 4. Onderwijs
-

Sociaal domein algemeen

1. Inleiding

Naar aanleiding van de forse tekorten op het sociaal domein die medio 2018 duidelijk werden, zijn diverse actieplannen gepresenteerd. Bij het opstellen van de begroting 2020 bevinden we ons midden in de uitvoering van deze plannen en zien we dat de eerste resultaten zichtbaar worden.

De gebiedsteams zijn ingericht en leren de kernen met hun wensen en behoeften, ideeën en talenten van dichtbij kennen. De eerste ervaringen met het werken volgens De Nieuwe Route zijn opgedaan. Voor inwoners, partners en de gemeentelijke organisatie is het nog een gezamenlijke zoektocht naar de juiste balans. Zowel als het gaat om inzet van tijd, capaciteit en middelen als om de inzet/het opzetten van voorzieningen en ieders rol daarin.

Eind juni 2019 is het integraal beleidskader sociaal domein vastgesteld. Dit kader biedt voldoende ruimte om met inwoners en partnerorganisaties aan de slag te gaan; de maatschappelijke doelstellingen te concretiseren in activiteiten en actiehouders te benoemen. Op deze manier stellen we met elkaar op kernniveau jaarplannen op, die leidend zijn voor 2020. Hierdoor ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap voor de verdere transformatie van het sociaal domein.

We maken momenteel stappen richting deze transformatie. Er wordt op vele velden geacteed; interne organisatie, inwoners en stakeholders, bedrijfsmatig en beheersmatig. Op de achtergrond van dit speelveld vindt tevens het debat plaats van de participatiemaatschappij, gemeentelijke budgetten en maatschappelijke opgaven. Soms maken we snelle stappen, soms langzaam en soms doen we een stap terug. Dit hoort bij de fase van ontwikkeling waarin we ons bevinden. Het is daarom van belang om steeds met elkaar de juiste keuzes te maken, successen te vieren en tegenvallers met de juiste spirit te benaderen. Als we hier met elkaar begrip voor tonen is hiermee de transformatie gebaat.

2. Een integrale benadering

Het integraal werken streven we al langer na, bijvoorbeeld in de samenstelling van 1 Sociaal Team Cranendonck en in de uitvoering van het jaarlijks cliëntervaringsonderzoek. Om dit verder door te voeren, worden Werk&inkomen, Jeugd en Wmo in (beleids)documenten waar mogelijk niet langer als afzonderlijke domeinen genoemd. In het beleidskader sociaal domein 2019-2022 is hier een start mee gemaakt. De jaarplannen op kernniveau worden ook integraal opgesteld. Niet verschillende doelgroepen of wetten, maar kwesties/vraagstukken/behoeften van de kernen staan daarin centraal.

In lijn met deze integrale benadering bestaan er geen vaste, geormerkte geldstromen meer vanuit het Rijk. Dat kan ook, omdat we steeds beter inzicht hebben in onze inwoners, wat hun behoeften zijn en hoe deze zich ontwikkelen. Mensen en huishoudens die ondersteuning nodig hebben, krijgen wat bij hun situatie past.

3. Monitoring

In 2017 hebben we een nulmeting uitgevoerd naar de mate waarin het maatschappelijk effect 'Alle inwoners participeren autonoom en zelfstandig naar vermogen en behoefte'. De resultaten op bijbehorende indicatoren hebben we gepresenteerd in de vorm van rozetten. Aangezien een groot deel van de daarbij gebruikte bronnen om de paar jaar wordt geüpdatet, is een vervolgmeting in 2020 nog niet zinvol. In 2020 richten we ons dan ook vooral op het monitoren van de bedrijfsvoering en de mate waarin we de doelstellingen die we onszelf in het jaarplan stellen zich vertalen in de cijfers.

Met het oog op het kunnen (bij)sturen van de processen in het sociaal domein, is het monitoren van de bedrijfsvoering, met name op operationeel en tactisch niveau, van essentieel belang. Halverwege 2019 is de regieapplicatie ZorgNed uitgerold, welke een cruciale rol speelt in het genereren van actuele stuur- en monitoringsinformatie.

Na de livegang in 2019 heeft de focus vooral gelegen op het toevoegen van data en de optimalisatie van de processen in ZorgNed en was er sprake van (veel) handmatig werk om de juiste monitoringsinformatie te genereren. Vanaf 2020 zal het verkrijgen van de juiste sturingsinformatie meer geautomatiseerd verlopen en ligt de nadruk meer op het verder uitbouwen van de set aan rapportages op operationeel, tactisch en strategisch niveau. Voor een deel van de informatie blijven we afhankelijk van zorgaanbieders en huisartsen. Door intensievere samenwerking verwachten wij de benodigde informatie sneller te verkrijgen.

4. Hernieuwde financieringssystematiek/opvang prijsontwikkeling

Vanaf 1 januari 2020 bestaan er geen geormerkte financieringsstromen meer als het gaat om de beleidsvelden binnen het Sociaal Domein. Alle middelen die voorheen per beleidsveld vanuit de centrale overheid naar de gemeente kwamen zijn nu geïntegreerd in de algemene uitkering. Dat betekent dat voor de beleidsvelden binnen het Sociaal Domein er sprake moet zijn van een reële begroting op productniveau. Van belang daarbij is de ervaring van de afgelopen jaren, maar ook rekening houden met eerder opgelegde taakstellingen. Ook is gekeken naar verwachtingen ten aanzien van de ingezette koers/ontwikkeling van het in 2019 vastgestelde beleidskader Sociaal Domein.

In de begroting 2020-2023 is voor het opvangen van de prijsontwikkeling binnen het sociaal domein (WMO/Jeugd/W&I) een structureel budget beschikbaar. Dat betekent dat kostenstijging als gevolg van bijvoorbeeld jaarlijkse indexering, tariefswijzigingen dan wel hogere kosten als gevolg van een nieuwe aanbesteding deels of geheel opgevangen kunnen worden op alle beleidsvelden binnen het Sociaal Domein. De kosten dan wel een deel daarvan, zoals hieronder per afzonderlijk product uitgewerkt, worden opgevangen door inzet van deze stelpost.

Bestaand beleid Sociaal Domein breed

• Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022	06-2019
• Bestuursopdracht integraal beleid gezondheid	01-2018
• Kaders regierol sociaal domein	12-2017

Toelichting

Jaarplannen

Vanuit de gedeelde behoefte om gezamenlijk bij te dragen aan de transformatie van het sociaal domein is er gekozen om een breed beleidskader op te stellen, namelijk het Beleidskader Sociaal Domein Cranendonck 2019-2020. De concretisering vindt plaats middels jaarplannen. Deze jaarplannen worden per kern opgesteld door inwoners, partnerorganisaties en gemeente.

In de jaarplannen wordt opgenomen welke activiteiten nodig zijn om de maatschappelijke doelstellingen (zoals vastgesteld in het kader) te behalen, wie daarin welke rol pakt en welke indicatoren van belang zijn. De jaarplannen worden binnen de huidige budgetten uitgevoerd.

Risico

- Het werken met jaarplannen geeft ruimte, tijd en vertrouwen om richting de toekomst te gaan, zonder de exacte route vooraf te bepalen. De variabelen zijn daardoor minder goed voorspelbaar dan bij een 'blauwdruk' planning. We bepalen als gemeente niet langer zelf het tempo, dat gebeurt 'buiten'. Het is daarom belangrijk om momenten te organiseren waarin je elkaar (de partners binnen het sociaal domein) bijpraat, om zo resultaten te kunnen borgen en bij te sturen waar nodig. Op deze manier borgen we dat de aanpak niet alleen ruimte biedt, maar ook een impuls geeft aan de onderlinge samenwerking.

Clïëntervaringsonderzoek

Ook in 2020 voeren we nog een (verplicht) cliëntervaringsonderzoek (CEO) uit met de in 2017 ontwikkelde vragenlijst om cliëntervaringen integraal te meten op het terrein van Wmo, Jeugdzorg en Werk & Inkomen. Hoogstwaarschijnlijk is dit de laatste keer dat we dat op deze manier doen, wanneer we vanaf 2019 het meten van clientervaring op een meer directe manier binnen de regie-applicatie ZorgNed opnemen. (kosten ca. €10.000 indien wederom uitgevoerd door GGD)

1. Product Werk & Inkomen

Bestaand beleid Werk & Inkomen

Naam	Datum
• Handhavingsplan 2010-2014 • Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2013 – 2017 • Nota schuldpreventie • Contourennota Participatiewet • Nota "heroverweging minimabeleid" • Evaluatie Minimabeleid • Verordening Participatiewet	02-2010 02-04-2013 24-09-2013 10-03-2015 03-2015 12-2015 16-12-2014

Toelichting

Armoede en Schuldhulpverlening

In 2020 zetten we vroegsignalering en stress-sensitieve dienstverlening voort. Met de nieuwe samenwerkingspartner Kredietbank Nederland, zorgen we, o.a. door inzet van saneringskredieten voor snelle besluiten op schuldregelingen. Dit zorgt voor rust bij de inwoners, die hiermee te maken hebben. We gaan als gemeente de kantonrechter adviseren bij het toewijzen van een bewindvoerder aan klanten. Het doel is om de sterk stijgende vergoedingen ten laste van de bijzondere bijstand te beperken en de relatie naar schuldhulpverlening te versterken. Met betrokken partijen en inwoners komen we in 2020 tot een nieuw plan rondom armoede en schulden.

Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz)

Eind januari 2019 is bekend geworden dat het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz) per 1-1-2020 ingrijpend wordt gewijzigd. In de huidige situatie ligt het financieel en inhoudelijk risico voor 90% bij het Rijk. Dat komt bij de gemeenten te liggen, evenals meer beleidsvrijheid en verantwoordelijkheid. Deze wijziging kan voor gemeenten financieel forse risico's en/of gevolgen opleveren. Vanwege het ontbreken van afdoende informatie hebben we nog geen financiële inschatting opgenomen. We volgen de ontwikkelingen en treffen nader te bepalen maatregelen.

Samen aan de slag

De regionale aanpak 'Samen aan de slag' is vastgesteld. De verwachting is dat de actielijnen door hun vernieuwende aanpak voor een andere kijk en besparingen gaan zorgen in het brede Sociaal Domein. Voor de inzet van de experimenten betrokken bij de actielijnen wordt vanuit bestaande budgetten een bedrag van € 40.000 gereserveerd.

Re-integratie

Door de inzet van het aanvalsplan bestandsreductie is een extra impuls gegeven aan het verminderen van het aantal uitkeringsgerechtigden en de toename van arbeidsdeelname door werkzoekenden in Cranendonck. In 2020 vindt een lichte daling plaats van het aantal uitkeringen door de inzet van extra trajecten in 2018 en 2019. De intentie is om actiever in te zetten op handhaving. Met een ambitie om te komen tot het aantal van 234 uitkeringen komen we uit op het niveau van eind 2014. Daarmee stabiliseert het aantal uitkeringen naar verwachting.

Door de bekrachtiging van de samenwerkingsafspraken met de Risse en de steeds verdergaande samenwerking met Werk.com is een goede basis gelegd voor een duurzame relatie. Hierbij zetten we in op een slagvaardige en resultaatgerichte aanpak van onze werkzoekenden. De nieuwe 'arbeidsmakelaar' zorgt op een correcte manier voor verbinding tussen de ondernemers en werkzoekenden in Cranendonck zonder de relaties in de regionale arbeidsmarktsamenwerking Midden- Limburg uit het oog te verliezen. Hierin trekken het sociaal domein en economie nadrukkelijk samen op. De Cranendonckse ondernemer krijgt een actieve rol in de ontwikkeling van deze vernieuwende aanpak.

Doorkijk 2021 en volgende jaren

Wijziging Wet Inburgering

Per 1-1-2021 krijgen de gemeenten te maken met een wijziging van de Wet Inburgering. Aanvankelijk zou deze wetswijziging ingaan per 1-7-2020. Dit is echter met een half jaar uitgesteld. Gemeenten krijgen een actievere rol en grotere verantwoordelijkheid voor de (vroeg)aanpak van statushouders. Evenals enkele jaren geleden krijgen gemeenten de rol om inburgeringstrajecten aan te bieden. De inzet van re-integratietrajecten wordt vervroegd en inburgering wordt meer gepositioneerd binnen het sociaal domein. Wij hebben de voorbereidingen van de nieuwe aanpak inmiddels opgestart. Hierin bieden de toegekende pilots op duale trajecten en brede intake/ PIP ons een extra kans op ondersteuning en ontwikkelkracht. Voor de reeds gevestigde statushouders wordt (ook) ingezet op duale re-integratietrajecten waar zowel de doorstroom naar betaalde arbeid als het verhogen van het taalniveau centraal staat. Gedacht kan worden aan een leerwerkplek waar naast een (on)betaalde werkplek ook taalles geboden wordt.

Resultaatafspraken LTA Raad

- Beleidsplan schuldhelpverlening 2020
- Evaluatie overstap arbeidsmarktregio eind 2020/begin 2021
- Informatiebijeenkomsten Sociaal Domein

2. Product Maatschappelijke Ondersteuning

Bestaand beleid Maatschappelijke Ondersteuning

Naam	Datum
• Verordening Wmo gemeente Cranendonck 2018 • Verordening Financiële Tegemoetkoming Hulp bij het Huishouden 2018 • Notitie 0-meting / zorg voor zelfstandigheid • Algemene Subsidieverordening Cranendonck 2015 • Nadere regels Algemene Subsidieverordening Cranendonck 2015 • Verordening Burgerkracht Cranendonck • Bijlage 1 van de Kadernota 2017 (voor het onderdeel lokaal gezondheidsbeleid)	12-12-2017 12-12-2017 30-09-2014 19-05-2015 19-05-2015 12-07-2016 11-07-2017

Toelichting

Hulpmiddelen

Begin 2019 startte een nieuwe aanbesteding die moet leiden tot nieuwe contracten voor hulpmiddelen (vervoersmiddelen, rolstoelen en woonvoorzieningen). Deze leidt tot een nieuw contract per 1-4-2020.

De reële verwachting, gebaseerd op recente aanbestedingen, is dat de prijzen van hulpmiddelen aanzienlijk gaan stijgen met mogelijk 54% ten opzichte van de huidige prijzen.

De kosten op jaarbasis via de huidige aanbieder bedragen € 75.000 en zijn ontstaan in een periode van 3 jaar. Kortom is sprake van een ingroeimodel (bestaande middelen die niet vervangen hoeven te worden blijven tegen de contractueel vastgelegde tarieven bestaan). De totale kosten voor hulpmiddelen liggen hoger maar deze zijn gebaseerd op 'oude' overeenkomsten. Met ander woorden blijven die kosten stabiel dan wel gaan die naar beneden als middelen worden ingenomen.

Taxbus (Collectief vraagafhankelijk vervoer)

In het voorjaar van 2019 is een nieuwe aanbesteding van het Taxbus vervoer gestart. Het betreft zowel het feitelijk vervoer door vervoersbedrijven alsmede de aanbesteding van het zogenaamde mobiliteitscentrum. Die laatste coördineert en organiseert de uit te voeren ritten en zal eveneens zo nodig alternatieve vervoersopties met de klant bespreken. De aanbesteding leidt uiteindelijk tot nieuwe contracten per 1 maart 2020.

De kosten, die voortvloeien uit de nieuwe contracten, gaan hoger uitvallen. De redenen zijn divers maar onder andere het omzetten van de 'oude' openbaar vervoer zones naar een kilometertarief is daar debet aan.

Door contractbeheer is een doorrekening gemaakt van de minimale kosten voor de uitvoering van Taxbus ten opzichte van de maximale kosten. Bij het scenario van de minimale kosten zullen de kosten betaald kunnen worden uit het huidige budget van € 120.000. Bij de maximale variant gaat dat niet lukken en zal er € 17.000 aan het bestaande budget toegevoegd moeten worden.

Hulp bij het huishouden

De tarieven hulp bij het huishouden zullen in 2019 en verdere jaren blijven stijgen. Kijkend naar het aantal uren die eind april 2019 werden ingezet (60.000 uur HbH1, 7.600 uur HbH2) betekent dat een kostenstijging voor 2019 van € 60.000 (hierbij is ervan uitgegaan dat er per 1 oktober 2019 een cao-verhoging komt van 4%, als deze hoger of lager uitvalt heeft dat gevolgen). Voor 2020 zullen het gehele jaar de verhoogde tarieven van toepassing zijn wat een kostenstijging bij gelijkblijvende uren betekent van € 130.000. Hierbij wordt nog opgemerkt dat er per 1 april 2020 en mogelijk per 1 oktober 2020 andermaal een tariefsverhoging wordt doorgevoerd! Deze is nog niet meegenomen in de meerkosten van € 130.000 voor 2020. De hoogte van de salaris- en cao ontwikkeling voor 2020 is nog niet bekend.

Al de hiervoor genoemde hogere uitgaven worden binnen de bestaande budgetten Sociaal Domein en prijscompensatie opgevangen.

Doorkijk 2021 en volgende jaren

Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang (BW/MO)

In de zomer van 2019 is een start gemaakt met het implementatietraject BW/MO, wat moet leiden tot een daadwerkelijke invoering per 1 januari 2022. Concreet wordt de maatwerkvoorziening Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang, zoals vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, naar de lokale gemeenten overgeheveld. Wat deze nieuwe taak voor de gemeente Cranendonck in beleidsmatige zin en financiële zin gaat betekenen wordt in de loop van 2019/2020 duidelijk. Inmiddels is tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het ministerie overeengekomen dat de daadwerkelijke doordecentralisatie van Beschermd Wonen per 1 januari 2022 gaat plaatsvinden.

Concreet zullen alle bestaande klanten met de indicatie Beschermd Wonen niet overgaan naar de lokale gemeenten maar zullen de nieuwe klanten in portefeuille komen van de lokale gemeenten.

Maatschappelijke Opvang wordt voorlopig binnen de komende 4 jaren nog niet overgeheveld.

Mogelijk dat de gemeente Cranendonck voor 2020 nog in de kosten moet delen die de voorbereiding met zich meebrengt. Immers vindt de voorbereiding plaats binnen de deelnemende gemeenten in de regio. Er zal nadrukkelijk gekeken worden naar wat in gezamenlijkheid kan worden georganiseerd en wat lokaal. Hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden. De verwachting is dat uiterlijk in de loop van 2020 duidelijkheid komt over met name de financiële kaders.

Maatschappelijke Opvang blijft voorlopig in elke geval voor de duur van 4 jaar nog bij de Centrumgemeenten.

Nieuwe aanbesteding hulp bij het huishouden

Medio 2020 wordt er mogelijk een nieuwe aanbesteding hulp bij het huishouden gezamenlijk geïnitieerd met de gemeente Heeze-Leende. Afhankelijk van de ontwikkelingen in de gemeente Valkenswaard op dit dossier (optie om af te stappen van resultaatfinanciering) wordt de aanbesteding een jaar opgeschort en wordt deze in 2021 uitgevoerd.

Nieuwe aanbesteding Begeleiding 18+

In 2019 wordt een evaluatie afgerond met betrekking tot de bevindingen tot nu toe als het gaat om de diverse begeleidingsopties voor mensen ouder dan 18 jaar.

Denk aan individuele begeleiding, begeleiding groep (dagbesteding) en kortdurend verblijf. Afhankelijk van de uitkomsten dient nog een afweging te worden gemaakt of wordt besloten tot een nieuwe aanbesteding. Aan de andere kant staan de ontwikkelingen niet stil en komt in 2022 Beschermd Wonen op ons af. Met name bij Beschermd Wonen is een duidelijke link aanwezig met begeleiding en noopt die ontwikkeling mede tot een nieuwe aanbesteding.

Samenwerkingsconstructie welzijnspartners

We onderzoeken welke samenwerkingsvormen het meest passend zijn in de transformatie die we voor ogen hebben. Om vernieuwing ruimte te geven, zullen we wellicht anders moeten inkopen. Niet meer sec op producten, meer op prestaties en resultaten voor de cliënt. Hierop wordt in de loop van 2020 onderzoek gedaan.

3. Product Jeugd

Bestaand beleid Jeugd

Naam	Datum
• Naar een andere Jeugdzorg	04-02-2014
• Verordening jeugdhulp 2017 e.v.	28-03-2017
• Nadere regels Jeugdhulp Cranendonck 2017 e.v.	28-03-2017

Toelichting

Jeugdgezondheidszorg

In 2019 zijn we gestart met een onderzoek naar het integreren van de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0-4 jaar en die voor kinderen en jeugdigen van 4-18 jaar bij de GGD Brabant Zuidoost. Nu verzorgt de GGD Brabant Zuidoost alleen de jeugdgezondheidszorg voor kinderen en jeugdigen van 4-18, de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0-4 jaar wordt nu nog verzorgd door ZuidZorg. In 2020 verwachten wij de uitkomsten van dit onderzoek. Als de resultaten van het onderzoek positief zijn, dan wordt de jeugdgezondheidszorg per 1 januari 2021 geïntegreerd voor kinderen en jeugdigen van 0-18 verzorgd door de GGD Brabant Zuidoost.

Doorkijk 2021 en volgende jaren

Nieuwe aanbesteding jeugdbescherming / jeugdreclassering (JB/ JR)

Op dit moment voert Eindhoven (namens de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant) de contracten met 4 gecertificeerde instellingen GI's. Deze lopen vanaf 2017 tot en met 2020.

Eind 2018 is een Brabant-brede verkenning op gang gekomen naar een eventuele gezamenlijke inkoop van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Het gaat naast Zuidoost-Brabant om Noordoost-Brabant, Hart van Brabant, West-Brabant West en West-Brabant Oost. Bij deze 4 Brabantse regio's lopen de contracten voor JB en JR eind 2019 af. Om samen op te kunnen trekken is in gezamenlijkheid met de andere 4 Brabantse regio's in de zomer van 2019 het aanbestedingstraject alvast gestart.

Nieuwe aanbesteding jeugdzorg

Per 1 januari 2021 verlopen de contracten met de zorgaanbieders jeugdzorg. Het komende jaar oriënteren we ons op een brede inkoopstrategie die vanaf 1-1-2021 van kracht wordt. Op basis van deze inkoopstrategie zullen wij, samen met de inkooporganisatie, vorm en inhoud geven aan het aanbestedingstraject, zodat er nieuwe contracten liggen per 1 januari 2021.

4. Product Onderwijs

Bestaand beleid Onderwijs

Naam	Datum
Brede Visie op Onderwijs	01 – 2018
Brede visie onderwijshuisvesting Cranendonck 2008	04 - 2008
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2010	12 – 2010
Verordening leerlingenvervoer gemeente Cranendonck (geactualiseerd in 2014)	10 – 2014
Beleidsplan peuteropvang in een geharmoniseerd stelsel	12 – 2017
Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen	07 – 2011
Beleidsnotitie toezicht en handhaving kinderopvang en kwaliteitsniveau peuterspeelzalen (collegebesluit)	04 – 2018

Toelichting

Lokaal Onderwijsbeleid (nieuw beleid)

Sinds jaar en dag verstrekt de gemeente middelen aan het basisonderwijs voor een drietal specifieke activiteiten die onder het lokaal onderwijsbeleid worden geschaard. Deze activiteiten betreffen de zorgverbreding, culturele en kunstzinnige vorming en het leesproject “De Rode Draad”. Het voortgezet onderwijs ontvangt vanuit hetzelfde budget middelen voor dyslexieonderzoek en voor faalangstreductietraining.

Doorkijk 2021 en volgende jaren

- COA
 - Jeugdzorg: Er is sprake van een toenemend aantal jongeren dat verblijft op de COA locatie in Budel. Ook de gemiddelde duur van het verblijf neemt toe. Als gemeente zijn we sinds 2018 (financieel) verantwoordelijk voor de jeugdzorg voor jongeren op deze locatie. Aangezien het budget dat we voor deze doelgroep ontvangen wordt berekend over het aantal jongeren dat een jaar eerder op de locatie verbleef, vormt dit een risico in 2020.
 - Onderwijs: Het aantal leerlingen van de scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs voor asielzoekerskinderen is nog steeds stijgende. Er moet rekening worden gehouden met extra uitgaven voor onderwijsleerpakketten en uitbreiding van de 1^e inrichting, alsmede voor bouwkundige aanpassing en huur van onderwijsruimten. Voor het basisonderwijs kunnen de kosten worden gedekt uit de OHBA-gelden die voor dit doel worden ontvangen. Voor het voortgezet onderwijs zal een beroep moeten worden gedaan op de reguliere COA-gelden. Op dit moment is nog onduidelijk wat de uitgaven zijn.

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2018	0,0	1,91
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2018	6,34	23,28
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs (12-21 jaar)	Ingrado	2017	2,1%	onbekend
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	LISA	2018	546	663
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2015	0,67%	1,45%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2015	3,35%	6,58%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2018	67,8%	67,8%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2015	1,24%	1,52%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2018	23,4	40,1
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2018, 2 ^e helft	5,8	15,3
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2018, 2 ^e helft	8,2%	10,4%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2018, 2 ^e helft	0,8%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2018, 2 ^e helft	Onbekend	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	GMSD	2018	55	65
Demografische druk *)	%	CBS	2019	61,7%	53,9%

* De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de paragraaf.

GGD

Doel: De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Doel van deze regeling is de behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet publieke gezondheid.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	328	335	360	360	360	360	360

Regionaal Bestuur Openbaar Onderwijs de Kempen

Doel: Samen met negen andere gemeenten houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De school bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan de Stichting de Kempen, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0	0	0	0

Werkvoorzieningsschap de Risse

Doel: Werkvoorzieningsschap de Risse zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. De Risse richt zich primair op het vinden van aangepast werk voor mensen met een Sw-indicatie. Met de komst van de Participatiewet ontwikkelt de Risse zich naar een mens- ontwikkelbedrijf.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage (gelijk aan budget ten behoeve van Wsw in participatie-budget)		2.055	1.891	1.760	1.718	1.698	1.660
	Extra gemeentelijke bijdrage o.b.v. meerjarenraming 2021-2023 de Risse						48	32

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 4 - Sociaal Domein	rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BELEIDSVELD 4.1 Werk en Inkomen	-7.545	-8.110	-7.902	-7.759	-7.786	-7.745
BELEIDSVELD 4.2 Maatschappelijke ondersteuning	-5.465	-5.817	-5.934	-5.940	-6.041	-6.041
BELEIDSVELD 4.3 Jeugdzaken	-5.555	-6.059	-5.606	-5.387	-5.089	-5.091
BELEIDSVELD 4.4 Onderwijs	-1.621	-1.541	-1.579	-1.574	-1.560	-1.553
Totaal Lasten	-20.186	-21.527	-21.021	-20.660	-20.476	-20.430
Baten						
BELEIDSVELD 4.1 Werk en Inkomen	4.025	3.999	3.804	3.604	3.604	3.604
BELEIDSVELD 4.2 Maatschappelijke ondersteuning	211	182	135	135	135	135
BELEIDSVELD 4.3 Jeugdzaken	13	0	0	0	0	0
BELEIDSVELD 4.4 Onderwijs	207	218	9	9	9	9
Totaal Baten	4.456	4.399	3.948	3.748	3.748	3.748
Saldo voor resultaatbestemming	-15.730	-17.128	-17.073	-16.912	-16.728	-16.682
Bestemmingen						
stortingen reserves	-896	-363	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	2.327	0	45	45	45	45
Bestemmingen per saldo	1.431	-363	45	45	45	45
Saldo na resultaatbestemming	-14.299	-17.491	-17.028	-16.867	-16.683	-16.637

Programma 5: Bestuur + algemene dekkingsmiddelen

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck is een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie. Op basis van een verantwoorde inzet van de beschikbare middelen draagt zij zorg voor handhaving en naleving van de geldende wet- en regelgeving. De gemeente staat ten dienste van alle burgers en overige partijen.

Producten:

1. Algemeen bestuur
2. Dagelijks bestuur
3. Openbare orde
4. Burgerdiensten/dienstverlening
5. Algemene dekking
6. Bedrijfsvoering

1. Product Algemeen bestuur

Wat wil de raad bereiken?

De raad staat ten dienste van alle burgers en overige partijen. Het streven van de raad is om een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie te zijn die zijn kaderstellende en controlerende rol volgens het duale stelsel vervult.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
Burgers voelen zich vertegenwoordigd door de gemeenteraad	5,1	WSJG	6,3*	6,3	6,3	6,3

*De streefwaarde is door een aangenomen amendement bij de vaststelling van de begroting 2017 verhoogd van 5,4 naar 6,3.

Toelichting bestaand beleid

Raadsprogramma Samen Doen!

De raad heeft het raadsprogramma 2018-2022 "Samen Doen!" vastgesteld. Dit raadsprogramma is vertaald naar een collegeprogramma.

Burgerparticipatie

De afgelopen jaren is burgerparticipatie steeds meer een onderdeel van ons dagelijks werken geworden; het vormt een integraal onderdeel van alle voorstellen en beleidsstukken en zit in ons dna.

Burgerparticipatie is ook als een rode lijn in het raadsprogramma opgenomen. We zijn nu toe aan het nemen van een volgende stap. Dit doen we samen met inwoners, partnerorganisaties, bestuur en gemeentelijke organisatie samen. Het doel is om te transformeren naar een participerende overheid, waarbij de raad de kaders vaststelt. Onze medewerkers staan steeds meer naast onze inwoners, weten wat er speelt en maken samen met de inwoners en partners initiatieven mogelijk binnen deze kaders. Regie en eigenaarschap komen daardoor steeds meer bij inwoners te liggen.

De doorontwikkeling van burgerparticipatie vraagt een bepaalde houding van raad, college en gemeentelijke organisatie. De raad stelt voorafgaand aan een besluitvormingsproces heldere kaders en toetst achteraf. Het college verbindt en geeft ruimte aan de gemeentelijke organisatie, die op haar beurt aansluiting zoekt bij energie die ‘buiten’ ontstaat. We stellen ons in beleid en praktijk dusdanig op dat inwoners niet alleen mogen meedenken, maar daadwerkelijk ruimte ervaren en nemen om hun eigen leefwereld naar een kwalitatief hoger niveau te brengen.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsstukken die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Reglement van orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Cranendonck 2015	03-02-2015
• Verordening van de adviescommissie van de gemeenteraad van Cranendonck 2015	03-02-2015
• Reglement betreffende de samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van het presidium van de raad 2015	03-02-2015
• Verordening rekenkamercommissie 2016	05-02-2013
• Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2013	25-11-2014
• Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden	11-03-2014
• Griffieverordening Cranendonck	15-09-2015
• Financiële verordening	17-09-2015
• Controleprotocol met normenkader	26-2-2019

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Bovenstaande lijst laat zien dat er binnen dit product weinig bestaand beleid is dat aangepast kan worden en daarmee een financieel voor- en/of nadeel met zich meebrengt.

De resultaatafspraken

De raad beschikt over een –door de griffier aangeleverde– actuele, digitale lange termijn agenda.

Resultaatafspraken LTA raad

- De raad vervult zijn kaderstellende en controlerende rol aan de hand van de volgende P&C-producten c.q. beleidsnotities die wij in 2020 ter besluitvorming aanbieden:
 - Kadernota
 - Programmabegroting (meerjarige structureel sluitend)
 - Jaarstukken
 - 1 Burap (in de kadernota is opgenomen dat er ingaande 2020 1 burap komt i.p.v. 2)
- Over de jaarstukken geeft de controlerende externe accountant een (goedkeurende) controleverklaring af voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Bovendien is sprake van instemming door de toezichthouder Provincie Noord-Brabant van de programmabegroting.

Bezuiniging

In de huidige P&C-cyclus zijn 2 bestuursrapportages opgenomen, het laten vervallen van 1 burap levert een voordeel op van € 20.000.

2. Product Dagelijks bestuur

Wat wil de raad bereiken?

Om de doelstellingen van de raad te realiseren, voert het college het collegeprogramma uit dat bij aanvang van elke raadsperiode wordt opgesteld. Hierbij zorgt het college ervoor dat zij ten dienste staat van alle burgers en overige partijen en haar rol vervult conform de Gemeentewet. De voortgang van het afhandelen van het collegeprogramma is door middel van de Lange Termijn Agenda (LTA) inzichtelijk gemaakt voor de raad. Planningen, mijlpalen en acties worden in de LTA bijgehouden.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
Inwoners hebben vertrouwen in burgemeester en wethouders	6,0	WSJG	6,3*	6,3	6,3	6,3
Burgemeester en wethouders maken hun beloften waar	5,3	WSJG	5,7*	5,7	5,7	5,7
De gemeente wordt goed bestuurd	5,8	WSJG	6,1*	6,1	6,1	6,1

**De nieuwe streefwaarde is gebaseerd op de gemiddelde score voor gemeenten met < 25.000 inwoners uit de laatste meting.*

Toelichting bestaand beleid

Collegeprogramma

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 is een nieuw raadsprogramma opgesteld en vertaald naar een collegeprogramma, dat momenteel wordt uitgevoerd.

De resultaatafspraken:

- Jaarschijf 2020 van het collegeprogramma is uitgevoerd.
- Alle, op basis van wet- en regelgeving, noodzakelijke besluiten zijn genomen.
- De actieve informatieplicht aan de raad is vervuld door o.a. het opleveren van raadsinformatiebrieven en het organiseren van raadsinformatieavonden.
- We gaan ervaring opdoen met de nieuwe werkvormen

3. Product Openbare orde

Wat wil de raad bereiken?

In de gemeente Cranendonck leven de mensen samen in een veilige en leefbare woonomgeving. De gemeente heeft de regierol met betrekking tot de integrale veiligheid. De gemeente gaat de toezicht- en handhavingcapaciteit op alle beleidsterreinen breder inzetten.

1. Openbare orde en Veiligheid

Toelichting bestaand beleid

Kadernota Integrale Veiligheid

In 2015 is de "Kadernota Integrale Veiligheid 2015-2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Ten tijde van het opstellen van de Begroting 2020 is de "Kadernota Integrale Veiligheid 2020-2022" in ontwikkeling en wordt in het 4^e kwartaal van 2019 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Vooruitlopend hierop: in 2019 heeft de Driehoek (burgemeesters, Officier van Justitie en politiechefs) de Kadernota Basisteam Dommelstroom vastgesteld. Hierin zijn drie prioriteiten opgenomen: Aanpak Ondernijning, Veilige en Leefbare wijken en Zorg & Veiligheid. Deze drie prioriteiten worden ook in de kadernota van Cranendonck opgenomen en wordt per prioriteit een wensbeeld benoemd. Bekeken wordt wat hiervan kan worden opgepakt. Jaarlijks wordt door het college het uitvoeringsprogramma op grond van die kadernota vastgesteld.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Voor de beleidsvoornemens binnen de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Algemeen Plaatselijke Verordening	11-04-2017
• Kadernota Integrale Veiligheid 2015-2019	10-03-2015
• Beleidsplan Veiligheidsregio Brabant Zuid-Oost 2015-2019	03-07-2015
• Regionaal Veiligheidsplan Oost Brabant 2018-2022	25-09-2018
• Omgevingsbeleidsplan	20-01-2015
• Regionaal Risicoprofiel 2019-2022	29-01-2019

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

De budgetten die bij integrale veiligheid horen worden vastgesteld uit diverse gemeenschappelijke regelingen (Veiligheidshuis, RIEC etc.).

Nieuwe beleidsvoornemens:

- Kadernota Integrale Veiligheid 2020-2022

In de Kadernota Integrale Veiligheid 2020-2022 worden drie prioriteiten en hun wensbeeld benoemd. In deze wensbeelden hebben de prioriteiten vanuit het raadsprogramma, veiligheid bij station Maarheeze en de aanpak Ondernijning, een plek. Aangegeven wordt wat qua invulling van deze wensbeelden uitvoerbaar c.q. haalbaar is.

Op bepaalde plaatsen in de regio zijn interventieteams opgericht, waarbinnen door diverse partners (waaronder in ieder geval de gemeenten en de politie) wordt samengewerkt. Het PIT (Peelland interventieteam) en het KIT (het Kempen interventieteam) zijn daar voorbeelden van. Eén van de hoofddoelen van dergelijke teams is het samen aanpakken van het probleem van de ondernijnende criminaliteit. Het Cranendonckse Raadsprogramma Samen Doen 2018 vraagt hier ook nadrukkelijk aandacht voor. Inmiddels is al duidelijk dat het participeren door onze gemeente in het Dommelstroom Interventieteam toezichts- en juridische capaciteit zal vergen. Deze capaciteitsvraag wordt in het Uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023 meegenomen.

2. Integrale aanpak toezicht en handhaving

Toelichting bestaand beleid

In 2015 is het “Omgevingsbeleidsplan 2015-2018” door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleidsplan bevat de prioriteiten met betrekking tot toezicht en handhaving voor 2015-2018. Ook is op basis van dit beleidsplan een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Daarnaast wordt ieder jaar een jaarverslag vastgesteld waarin een overzicht van de monitoringsgegevens van de laatste jaren.

Detailhandelsvisie A2-gemeenten en de Regionale Detailhandel visie

Het detailhandelsbeleid ziet toe op de versterking van de centra van Budel en Maarheeze en daarmee op het behoud van het voorzieningenniveau naar de toekomst. Door dit beleid te vertalen naar uitvoering, wordt dit beleid opgevolgd.

Aanpak adreskwaliteit en adresfraude

Cranendonck voert sinds 2018 risicogerichte adrescontroles uit, daarbij ondersteund door de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Verschillende teams verwerken de resultaten en gegevens uit deze huisbezoeken in hun reguliere werkprocessen.

De effecten en opbrengsten van adrescontroles werken door op verschillende gemeentelijke vakgebieden maar ook buiten gemeentelijk als het gaat om b.v. belastingtoeslagen en zelfs op het gebied van ondermijning (adresfraude is niet zelden een symptoom van georganiseerde criminaliteit).

Het uitvoeren van de risicogerichte adrescontroles zelf is een nieuwe taak en past bij de veranderende rol en het veranderende takenpakket van Burgerzaken en bij Handhaving.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Omgevingsbeleidsplan 2015 – 2018	27 januari 2015
• Omgevingsuitvoeringsprogramma 2018	23 januari 2018
• Jaarverslag Integrale Handhaving 2017	24 april 2018
• Evenementenbeleid	Oktober 2012
• Horeca convenant	14 december 2011
• Convenant paracommercialisme gemeente Cranendonck 2018	Januari 2018
• Regionale Detailhandel visie	
• Detailhandelsvisie A2-gemeenten	2015

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Voor de uitvoering van de integrale toezicht en handhaving wordt onder andere gebruik gemaakt van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant (ODZOB). Indien er minder toezicht en handhaving wordt uitgevoerd, zal er ook minder gebruik worden gemaakt van de ODZOB en zullen deze kosten lager zijn.

Nieuwe beleidsvoornemens

Door goede, integrale en zichtbare handhaving (toezicht en controles) laten we als gemeente zien zaken serieus te nemen. Snel reageren op signalen is daarbij van wezenlijk belang en voldoende beschikbare capaciteit is voorwaardelijk. Door controles van verschillende vakgebieden te combineren, gaan we efficiënt met de beschikbare capaciteit om en kan het effect groter zijn. Samen zien we meer. De evaluatie van het omgevingsbeleidsplan heeft inmiddels plaatsgevonden en het omgevingsbeleidsplan wordt opgesteld en zal in het 3^e kwartaal van 2019 gereed zijn. Hierin wordt de prioritering en de benodigde capaciteit meegenomen.

Integraal toezicht en handhaving – Uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023

Het omgevingsbeleidsplan 2015-2018 is gezamenlijk met A2-gemeenten opgesteld. Dit plan bevat het beleidsmatig kader voor de invulling van de gemeentelijke taken op het gebied van VTH. Een nieuw uitvoeringsplan is opgesteld voor de periode 2020-2023. Gelet op handhavingsambities uit het raadsprogramma is het omgevingsbeleidsplan integraal opgesteld waarbij er naast de wettelijke onderdelen als illegaal bouwen ook aandacht is voor adrescontroles, regionale detailhandelsvisie, milieu enz. Hierdoor krijgt ook de invulling van toezicht en handhaving een integraal karakter. Deze vernieuwde aanpak zal echter ook een zwaardere druk leggen op kwantiteit en kwaliteit van team Handhaving. De verwachting is verder dat er een verschuiving plaats gaat vinden van vergunningverlening naar toezicht.

4.Product Burgerdiensten/dienstverlening

Wat wil de raad bereiken?

Een dienstverlening die voldoet aan de behoefte en logica van onze klanten. De gemeente heeft haar dienstverlening vraaggericht, efficiënt en proactief ingericht en levert kwalitatief hoogwaardig werk.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	2017 Cr	2017 NL	Bron	Streefwaarde 2018
Gemiddelde directie dienstverlening		6,48	6,77	WSJG	
Ontevreden over dienstverlening		18%	13%	WSJG	
Aanvragen of voorleggen gemakkelijk		70%	79%	WSJG	
Afhandelingstijd acceptabel	8,8	73%	76%	WSJG	
Medewerker voldoende deskundig	8,7	69%	77%	WSJG	
Burger/klant is aangenaam verrast		39%	43%	WSJG	
Communicatie en voorlichting	8,8	6,53	6,69	WSJG	
Voldoende communicatie over verloop afhandeling		66%	69%	WSJG	
Gemeente gebruikt heldere taal		59%	66%	WSJG	
Digitale dienstverlening	7,0	6,60	6,94	WSJG	

Getal is een waardering tussen 0 en 10

Het % is het % burgers/klanten '(helemaal) mee eens'

Toelichting bestaand beleid

Het product burgerdiensten/dienstverlening is het product waar de klanten onze gemeente grotendeels op herkennen. Het betreft dan het uitgeven van alle wettelijke documenten zoals de paspoorten, rijbewijzen etc. Maar ook producten zoals de begraafplaats, klachten & meldingen en WOZ. Contact met onze klanten is er via alle kanalen; zowel aan de balie als via telefoon, e-mail en digitale diensten.

Het eerste klantencontact (ontvangst) en een proactieve informatievoorziening zijn een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden. Daarvoor moeten we in ieder geval voldoen aan onze wettelijke verplichting(en) die samenhangen met de Basisregistratie Personen (BRP). Daarnaast leveren we procesgerelateerde informatie aan onze burgers en overige klanten. Ook het beheren en het sturen op product- en procesinformatie via alle kanalen ziet de gemeente als haar taak. Daarbij probeert de gemeente de gebruikers te verleiden naar het digitale kanaal.

Basisregistratie Personen (BRP)

De medewerkers Burgerzaken zijn de toezichthouders op de BRP en de specialisten op het gebied van persoonsgegevens, identiteitsvaststelling, het onderkennen van ID-fraude en de toezicht op woonadressen. Het uitvoeren van adresonderzoeken neemt een steeds belangrijkere plaats in, in de werkzaamheden. Daarmee verhogen we de kwaliteit van de BRP-gegevens en zorgen we voor kwaliteit van de registratie aan de voorkant van ieder overheidsproces dat gebruik maakt van persoonsgegevens.

Aanpak adreskwaliteit

In het Omgevingsbeleidsplan, dat in het 3^e kwartaal van 2019 aan de raad wordt aangeboden, is de aanpak van adreskwaliteit structureel opgenomen. We continueren het toezicht door middel van huisbezoeken en nemen stappen in het tot stand brengen van binnengemeentelijke samenwerking. Ook de samenwerking met ketenpartners krijgt dit jaar vorm.

Door adressignalen komen andere handhavingskwesties boven water zoals leegstand van woonadressen, niet ingeschreven inwoners, strijdig gebruik in relatie tot het bestemmingsplan (onder meer op bedrijventerreinen), huisvesting arbeidsmigranten en het innen van toeristenbelasting. Een structurele inzet op (de handhaving van) adreskwaliteit levert belangrijke input op andere vakgebieden en andersom. Het is daarom niet voor niets dat de Basisregistratie Personen (BRP) en de LAA zijn toegevoegd aan Omgevingsbeleidsplan.

De nieuwe identiteit van Burgerzaken; transitie burgerzaken

Nieuwe technologieën en de toenemende digitalisering hebben invloed op alle thema's van Burgerzaken: persoonsinformatiemanagement, identiteitsmanagement, verkiezingen, dienstverlening en innovatie. Burgerzaken ontwikkelt zich in 2020 verder in haar rol van poortwachter en buitendienst voor de gehele overheid. Opleidingen en het opdoen van ervaring op het gebied van identiteits- en adresfraude vormen daar een onderdeel van.

In tegenstelling tot de reisdocumenten, blijft de vraag naar rijbewijzen in 2020 hoog. De verlaagde vraag naar reisdocumenten biedt ons ruimte die we nodig hebben voor de transitie Burgerzaken.

Implementatie van de Kennisbank in Excellence als hulpmiddel voor het beantwoorden en routeren van klantvragen en het verbeteren van het beheer op productinformatie op onze website.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
- Bestuursopdracht 'visie op de organisatie 2017' - Oplegnotitie 'visie op de organisatie 2017'	01-12-2016

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Dit product is in geringe mate beïnvloedbaar. Het beheer van de Basisregistratie Personen (BRP) is een wettelijke verplichting en daardoor nauwelijks te beïnvloeden.

Het niveau van dienstverlening zoals omschreven in het "Beleidsprogramma Dienstverlening" volgt voor een groot deel landelijke richtlijnen. Ook hier is dus niet veel invloed op uit te oefenen. Voor een deel beschrijft het beleidsprogramma echter ook het ambitieniveau van de gemeente zelf, en dit is wel beïnvloedbaar. Te denken valt aan openings-, wacht- en doorlooptijden.

Aan het leveren van producten van het team burgerdiensten ligt een wettelijke verplichting ten grondslag, waardoor hier nauwelijks beïnvloedingsmogelijkheden zijn. De kosten die voor deze producten gemaakt worden, worden gedekt door de tarieven die voor deze producten gevraagd worden.

Resultaatafspraken

- De gemeente voldoet aan de wettelijke verplichtingen rondom basisregistraties. Dit betekent dat zij bij de uitvoering van haar publieke taken gebruik maakt van deze registraties. De BRP is actueel. Dit wordt getoetst door een zelfevaluatie (audit), waaruit voor de gemeente een slagingspercentage van minimaal 95% voortvloeit.

Resultaatafspraken LTA raad

- Geen.

5.Product Algemene dekking

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente voert een gezond financieel beleid. Gezien de grote tekorten in het sociaal domein is het de komende jaren niet mogelijk om een jaarlijks structurele begroting te krijgen. De koers is bijgesteld en de jaren 2020 en 2021 vullen we de te korten aan vanuit de algemene reserves, in de jaarschijven 2022 en 2023 presenteren we een structureel sluitend beeld.

Er is sprake van een goede vermogenspositie waardoor we onze verplichtingen nakomen en de gewenste investeringen voor onze inwoners en bedrijven doen. Voor deze investeringen kunnen – na zorgvuldige overweging – (bestemmings)reserves ingezet worden. De verhouding tussen de hoogte van de woonlasten en het niveau van de voorzieningen is goed. De belastingen en heffingen zijn gebaseerd op het principe van kostendeekkende tarieven.

Toelichting bestaand beleid

Vanaf 2016 is de gemeente wettelijk verplicht aangifte vennootschapsbelasting te doen. Het gaat hierbij over een klein aantal onderneming gerelateerde activiteiten (zoals grondzaken, reclame-activiteiten, markten e.d.). Het doel van de invoering van deze belasting is het opheffen van oneerlijke concurrentie die het bedrijfsleven ervaart als gevolg van activiteiten die door de gemeente worden aangeboden. Op basis van de huidige inzichten van de belastingdienst en de eerste inventarisatie is de verwachting dat de invoering van de vennootschapsbelasting voor de gemeente Cranendonck alleen voor de grondexploitatie financiële gevolgen heeft. De hieruit voortvloeiende kosten komen ten laste van de grondexploitatie. Wij doen jaarlijks aangifte over het voorgaande afgesloten boekjaar.

Loon- en prijscompensatie 2020-2023 (exclusief sociaal domein)

Vanaf de programmabegroting 2018 worden in de meerjarenraming loon- en prijsindexeringen toepassen. Om de loon- en prijsstijgingen op te vangen kiezen wij ervoor om vanaf de programmabegroting 2018 een stelpost op te nemen en niet automatisch de budgetten te verhogen. Eventuele niet-benodigde loon- en prijsstijgingen in enig jaar komen dan als voordeel terug in de exploitatie. Het indexeren van budgetten is namelijk geen automatisme. Alleen aantoonbare loon- en prijsstijgingen komen hierdoor in aanmerking voor indexatie. Omdat de stelpost prijscompensatie in 2018 niet volledig is benut namen wij vanaf 2019 75% van de prijscompensatie op als stelpost. Als onderdeel van de taakstelling uit de kadernota 2020 is de prijscompensatie verlaagd naar 50%. Dit levert in 2020 een besparing op van € 60.000 oplopend naar € 150.000 in 2023. Er is een risico dat dit niet gehaald gaat worden. In deze stelpost is het de prijscompensatie van het sociaal domein niet meegenomen. Voor de loon- en prijscompensatie sociaal domein is een aparte stelpost in de begroting opgenomen. Gelet op de taakstellingen die binnen het sociaal domein gerealiseerd moeten worden is deze stelpost niet in de ombuigingen betrokken.

COA

Het COA blijft de komende jaren gebruikmaken van het terrein van de voormalige Nassau Dietz kazerne voor opvang van vreemdelingen en de aanmeldstraat. Door de aanhoudende stroom vluchtelingen maakt het COA gebruik van de maximale opvangcapaciteit. Dit heeft invloed op de te ontvangen middelen van het COA, vanaf 2020 is in de meerjarenraming een meeropbrengst van € 279.000 verwerkt. De bijdrage is gebaseerd op het aantal opvangplaatsen. Voor de aanmeldstraat en de taken die daar voor de gemeente bij horen, ontvangen we uit de algemene uitkering een vast bedrag per jaar. Dit bedrag wordt niet afhankelijk gesteld aan het aantal personen wat naar het AZC komt.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Legesverordening	25-06-2019
• Verordening Afvalstoffenheffing	18-12-2018
• Verordening Rioolheffing	18-12-2018
• Verordening OZB	18-12-2018
• Verordening Toeristenbelasting	18-12-2018
• Verordening Lijkbezorgingrechten	18-12-2018
• Verordening Marktgelden	18-12-2018
• Verordening Rechten en precariobelasting	18-12-2018
• Verordening Innemen van standplaatsen	18-12-2018
• Verordening Reclamebelasting	18-12-2018
• Financiële verordening 2015	15-09-2015
• Nota Reserves en voorzieningen 2015	14-04-2015
• Nota Activering, waardering en afschrijving 2015 – 2018	14-04-2015
• Treasurystatuut	26-01-2010
• Verordening baatbelasting	2005

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen dit product bestaat een behoorlijke mate van beïnvloedbaarheid. Algemene dekkingsmiddelen zijn namelijk die inkomsten waartegenover vaak geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen staan. Ze zijn vrij besteedbaar met uitzondering van afvalstoffen- en rioolopbrengsten. Het verhogen van bestaande belastingen of het invoeren van nieuwe belastingen zijn instrumenten die beschikbaar zijn om inkomsten te genereren.

Uitkering Gemeentefonds

De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2019.

Toeristenbelasting

Ingaande 2020 wordt de toeristenbelasting verhoogd met 10%. Dit levert een meeropbrengst op van € 40.000 structureel

De resultaatafspraken

- De structurele lasten zijn gedekt door structurele baten in de jaarschijven 2022 en 2023
- De woonlasten voor burgers en bedrijven zijn niet verhoogd met uitzondering van inflatie. Mocht een verhoging toch nodig blijken, dan laten we zien dat de lasten en voordelen voor de inwoners met elkaar in evenwicht zijn.
- Op twee momenten per jaar beoordelen we de hoogte van de reserves & voorzieningen.
- De nog niet gerealiseerde bezuinigingstaakstellingen worden opgepakt.

Resultaatafspraken LTA raad

- De tarieven van rechten, heffingen en belastingen zijn tijdig vastgesteld net als de bijbehorende verordeningen.
- Producten P&C-cyclus: kadernota, begroting, jaarrekening, bestuursrapportages.

6.Product Bedrijfsvoering

Wat wil de raad bereiken?

De samenleving verandert en de organisatie verandert mee. Cranendonck is een enthousiaste en stimulerende partner die samenwerkt in de breedste zin van het woord om maatschappelijke doelen te realiseren. Hierbij wordt altijd de positieve benadering gehanteerd: “Wat kan er wel” en “Hoe kunnen wij bijdragen” is bij elk vraagstuk de insteek. Vertrouwen is het uitgangspunt van waaruit wij handelen. De ambtelijke organisatie is extern gericht en zorgt daarmee voor een optimale ondersteuning van het bestuur bij het uitvoeren van haar taken.

Door de overheveling van de bedrijfsvoeringstaken naar de GRSA2 wordt de ondersteuning vanuit dit samenwerkingsverband geleverd. Een groot deel van dit product is derhalve opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen en paragraaf bedrijfsvoering.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omdat burgerparticipatie een onderdeel is van het product bedrijfsvoering, zijn hier de effectindicatoren opgenomen die een relatie hebben met burgerparticipatie. Ten aanzien van de bedrijfsvoering zijn er verder geen effectindicatoren opgenomen in “Waar staat je gemeente”.

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2020	2021	2022	2023
De burgers hebben invloed op wat er in de gemeente gebeurt	5,3	WSJG	5,8*	5,8	5,8	5,8
Burgers worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen	5,5	WSJG	5,8*	5,8	5,8	5,8
De gemeente is geïnteresseerd in de mening van haar burgers	6	WSJG	6,2*	6,2	6,2	6,2
Er zijn voldoende mogelijkheden tot inspraak op gemeentelijke plannen	5,7	WSJG	6*	6	6	6
Burgers worden voldoende betrokken bij de uitvoering van gemeentelijke plannen	5,4	WSJG	5,6*	5,6	5,6	5,6
Burgers hebben voldoende invloed op datgene wat de gemeente doet	5	WSJG	5,2*	5,2	5,2	5,2

**De nieuwe streefwaarde is gebaseerd op de gemiddelde score voor gemeenten met < 25.000 inwoners uit de laatste meting.*

Toelichting bestaand beleid

Binnen dit product staat de organisatieontwikkeling centraal. Voor 2020 en de komende jaren betreft dit vooral het verder ontwikkelen van de organisatie. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt hier nader op ingegaan en zijn de speerpunten voor 2020 nader toegelicht.

Visie op de organisatie

In de paragraaf bedrijfsvoering komt de visie aan de orde. De doorontwikkeling naar een toekomst-bestendige organisatie is een verandering die niet van vandaag op morgen is gerealiseerd. De komende jaren ligt daarom voor de organisatie de focus op een doorontwikkeling naar de visie. Hiervoor is een plan opgesteld, waarin is uitgewerkt welke stappen gezet moeten worden en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Ensia en Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Om te kunnen voldoen aan de ENSIA/BIO (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid) dienen er aanvullende investeringen gedaan te worden in de beveiliging van e-mailen, netwerkbeveiliging, mobile device management alsook in opleiding en training van medewerkers. Om te kunnen voldoen aan de nieuwe AVG wetgeving is uitvoering van een aantal wettelijke maatregelen nodig waaronder de benoeming van een functionaris gegevensbescherming (FG) en een privacy offer.

Digitale agenda 2020

Gemeenten maken deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verdere digitalisering van de informatievoorziening een van de belangrijkste ontwikkelingen is. De Digitale Agenda 2020 (DA2020) ondersteunt, ontzorgt en versterkt gemeenten daarbij en doet dat aan de hand van een zestal doelstellingen:

1. Meer data gedreven werken;
2. Optimaliseren van gemeenschappelijke infrastructuur;
3. Samen organiseren;
4. Verbeteren dienstverlening inwoners;
5. Verbeteren dienstverlening ondernemers;
6. Verder brengen van innovatie en onderzoek.

Hoofddoel is de basis leggen voor een efficiënte, passende en toekomstgerichte (digitale) dienstverlening voor onze inwoners en bedrijven.

Generatiepact

In 2017 is het generatiepact ingegaan, dit geeft oudere medewerkers de mogelijkheid om een aantal uren minder te gaan werken met behoud van gedeeltelijke compensatie over de uren die niet meer gewerkt worden en 100% pensioenopbouw. De bedoeling is dat de uren worden opgevangen door een jongere medewerker. In Cranendonck wordt ruim gebruik gemaakt van deze regeling, de vrijvallende middelen zijn echter onvoldoende om jonge medewerkers te kunnen betalen. Deze regeling loopt na 3 jaar af en de A2-gemeenten en de GRSa2 hebben het advies bekrachtigd om de regeling van rechtswege te laten aflopen per 1-1-2020.

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
- Beleidsprogramma Dienstverlening	15-11-2011
- Beleidsnota 'Communicatie- en burgerparticipatie: onmisbare schakels'	15-11-2011
- GR A2 Samenwerking	19-04-2016
- Inkoopbeleid	30-05-2017
- Bestuursopdracht visie op de organisatie	11-04-2017

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Voor dit product is vooral de visie leidend.

In 2017 is het inkoopbeleid geactualiseerd en uitgevoerd, op basis van nieuwe Europese wet- en regelgeving.

De gemeente Cranendonck heeft invloed in de GRSa2 organisatie via het bestuur. Door sturing op de begroting en buraps van de GRSa2 kunnen kosten en beleidskeuzes bijgestuurd en ondersteund worden. De begroting 2020 voor de GRSa2 is vastgesteld. Het bestuur van de GRSa2 heeft bij de definitieve vaststelling van de begroting 2020 rekening gehouden met de door de gemeenten ingediende zienswijzen.

Het P-budget 2020

Met de nieuwe visie ontstaat er een nieuwe inrichting van het P-budget waarbij de uitgangspunten in de begroting 2018 zijn heroverwogen. In deze programmabegroting 2020 is dit P-budget verwerkt conform deze uitgangspunten.

Cranendonck kent een hoog ambitieniveau. Vergelijkbare gemeenten kennen minder projecten en doen minder uitgaven op verschillende terreinen, zoals bijvoorbeeld wegen, maatschappelijke voorzieningen, subsidies dan in Cranendonck. Dit betekent veel werk voor de organisatie. Daarnaast maken in Cranendonck relatief veel medewerkers gebruik van het generatiepact. Waar bij in de uitvoering is gebleken dat er niet echt sprake van een pact is, omdat er maar heel beperkte middelen overblijven om jongeren aan te nemen. Nog los van de versnipperde deelname aan het generatiepact. Ook zien we dat voor sommige medewerkers de grenzen van het werken worden bereikt door de huidige manier van werken –meer digitaal, complexe vraagstukken, via participatie werken-. De huidige arbeidsmarkt zorgt ervoor dat vacatures niet altijd kunnen worden ingevuld. Dit alles in combinatie met een hoog ziekteverzuim zorgt ervoor dat de ambtelijke organisatie op dit moment onder spanning staat. .

De middelen die de gemeente krijgt van het COA worden op dit moment volledig ingezet voor de algemene dekking. Het AZC kan gezien worden als een extra kern van 1.500 inwoners waarvoor door de organisatie werkzaamheden moeten worden uitgevoerd. Cranendonck heeft voor iedere 1.000 inwoners 4,5 fte. Een deel van de COA middelen zal dan ook ingezet worden om personeel die hiervoor werkzaamheden uitvoeren te betalen. De budgetten die naar het p-budget gaan zullen samen met de inkomsten vanuit de faciliteitenregeling mee bewegen. Conform kadernota wordt vanaf 2020 € 330.000 toegevoegd aan het P-budget.

Waar staat je gemeente

In 2017 is meegedaan aan “Waar staat je gemeente”. De uitkomsten zijn in het eerste half jaar van 2018 gepresenteerd en bieden de basis voor de effectindicatoren voor de programmabegroting 2019 en verder.

Nieuwe beleidsvoornemens

Financiële verordening

Naar aanleiding van de wijziging in het BBV wordt door de VNG een geactualiseerde (model) financiële verordening uitgebracht. De financiële verordening van Cranendonck wordt in 2019 geactualiseerd en geldt ingaande 2020. De actualisatie wordt in A2-verband opgepakt, harmonisatie is het uitgangspunt. Gelijktijdig worden ook het treasurystatuut en de controle-verordening geharmoniseerd geactualiseerd en ter besluitvorming voorgelegd aan de raden.

Communicatie

Na aanbesteding starten we in januari 2020 met een nieuw contract voor de plaatsing van het gemeentenieuws in een weekkrant. Verder hebben we de ambitie om de gemeentelijke communicatie meer aan te laten sluiten op de behoeften van onze inwoners en de maatschappelijke trends en ontwikkelingen. Het eerste zicht hierop hebben we. Dit gaan we verder verfijnen en we willen hierbij o.a. meer focus leggen op digitale communicatie en doelgroepgericht communiceren.

De resultaatafspraken

- Elementen uit de nieuwe visie van Cranendonck zijn geïmplementeerd.
- De ondersteunende taken worden in A2 verband uitgevoerd op minimaal het niveau dat nu van toepassing is.
- De midoffice is geïmplementeerd en daardoor werken we zaakgericht.

De resultaatafspraken LTA raad

- Jaarlijks bijpraten van de raad over organisatie-ontwikkeling

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2018	4,4	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2018	4,4	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2018	€ 321	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2018	pm	*
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2018	14,3%	*
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2017	50	131
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2018	1,08	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2018	4,55	4.91
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2018	4.8	2,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2018	3,6	4,6
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2018	€ 244	€ 230
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2019	€ 708	€ 649
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2019	€ 770	€ 721

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen is in elk programma beknopte informatie weergegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de betreffende paragraaf.

A2-samenwerking

Doel: De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening, het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	4.516	4.583	4.776	4.988	4.869	4.736	4.736

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Doel: De veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van:

- Brandweezorg
- Ambulancezorg
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing
- Gemeenschappelijke meldkamer.

De VRBZO is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

De veiligheidsregio's in Nederland nemen beslissingen ten aanzien van de voorbereiding op en de bestrijding van zware ongevallen, branden, rampen en crises.

Financiële
informatie:
(x €1.000,-)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemeentelijke bijdrage	1.046	1.087	1.139	1.177	1.177	1.177	1.177

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 5 - Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten						
BELEIDSVELD 5.1 Algemeen bestuur	-580	-646	-725	-725	-725	-725
BELEIDSVELD 5.2 Algemene dekking	-2.243	-1.656	-1.941	-2.606	-3.147	-3.666
BELEIDSVELD 5.3 Bedrijfsvoering	-593	-297	-340	-321	-321	-321
BELEIDSVELD 5.4 Dagelijks bestuur	-658	-768	-750	-726	-726	-726
BELEIDSVELD 5.6 Openbare orde en Veiligheid	-1.598	-1.691	-1.804	-1.803	-1.803	-1.802
BELEIDSVELD 5.7 Burgerdiensten	-978	-1.320	-1.420	-1.407	-1.411	-1.402
Totaal Lasten	-6.650	-6.378	-6.980	-7.588	-8.133	-8.642
Baten						
BELEIDSVELD 5.1 Algemeen bestuur	19	20	20	20	20	20
BELEIDSVELD 5.2 Algemene dekking	34.151	34.054	35.575	36.431	37.265	38.062
BELEIDSVELD 5.3 Bedrijfsvoering	2	0	0	0	0	0
BELEIDSVELD 5.4 Dagelijks bestuur	0	20	20	20	20	20
BELEIDSVELD 5.6 Openbare orde en Veiligheid	86	82	82	82	82	82
BELEIDSVELD 5.7 Burgerdiensten	374	262	300	250	250	231
Totaal Baten	34.632	34.438	35.997	36.803	37.637	38.415
Saldo voor resultaatbestemming	27.982	28.060	29.017	29.215	29.504	29.773
Bestemmingen						
stortingen reserves	-57	-292	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	309	521	115	47	47	47
Bestemmingen per saldo	252	229	115	47	47	47
Saldo na resultaatbestemming	28.234	28.289	29.132	29.262	29.551	29.820

Programma 6: Overhead

Inleiding

Door de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dit programma vanaf de begroting 2017 opgenomen. Door deze herziening worden de overheadkosten vanaf 2017 verantwoord op een taakveld "Overhead". Hierdoor wordt direct zichtbaar wat de overheadskosten van de gemeente zijn. De kenmerken van dit programma zijn anders dan in de andere programma's; om die reden wijkt de indeling ook af.

Doelstelling van het programma Overhead is om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de gehele organisatie en de raad ook meer zeggenschap over die kosten te geven. Om dit te kunnen vaststellen, wordt een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd, waarbij we gebruik maken van de definities uit 'vensters voor bedrijfsvoering'.

Om inzicht te krijgen in alle elementen van de bedrijfsvoering zijn we in 2017 gestart met 'vensters voor bedrijfsvoering', een benchmarksysteem om inzicht te krijgen in alle elementen van de bedrijfsvoering. Vanaf de begroting 2018 worden de cijfers van de overhead conform de nieuwe methode toegelicht.

De definitie van overhead luidt: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*. De definitie maakt het mogelijk een aantal kosten rechtstreeks toe te rekenen. Hieronder een samenvatting van wat onder overhead valt:

1. Leidinggevenden primaire proces
2. Financiën, toezicht en controle op eigen organisatie
3. Personeel en organisatie
4. Inkoop
5. Communicatie
6. Juridische zaken
7. Bestuursondersteuning
8. Informatie en automatisering
9. Facilitaire zaken en huisvesting
10. DIV (Documentatie en Informatie Voorziening)
11. Managementondersteuning primaire proces

De overhead voor Cranendonck bedraagt voor 2020 ruim € 6 miljoen. Dit betekent een opslag per productief uur van circa € 48. De overhead voor Cranendonck is in onderstaande tabel gespecificeerd.

Omschrijving	Bedrag x 1.000
Directie/leidinggevende in het primair proces	815
Communicatie	80
Personeel & organisatie/HRM	545
Gemeentewerf/tractie	227
Facilitaire zaken/huisvesting	711
Ondersteuning	30
A2 samenwerking (exclusief W&I)	3.556
Visie op de organisatie	63
Totaal overhead	6.027

Vanaf de begroting 2019 is de systematiek van de urenrekening verbeterd. De gegevens zijn afgestemd op de nieuwe organisatie. De verbeterde systematiek van urenrekening is verwerkt in begroting 2020. Dit betekent dat de overhead op een apart taakveld wordt verantwoord en dat de doorberekende uren worden toegerekend exclusief overhead. Het taakveld overhead wordt apart zichtbaar gemaakt en niet meer verdeeld over de verschillende programma's. Door het centraal begroten van kosten van overhead gebeurt het berekenen van de "tarieven" extracomptabel.

HOOFDSTUK 2: PARAGRAFEN

Paragraaf bedrijfsvoering

1. De Gemeentelijk Schappelijke Regeling Samenwerking A2 (GRSA2)

Algemeen

De bedrijfsvoeringstaakgebieden van de gemeente zijn per 1 januari 2017 ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard; de Samenwerking A2 gemeenten (GRSA2). De dienstverlening van de GRSA2 heeft tot doel om de deelnemende gemeenten optimaal te faciliteren bij het realiseren van hun ambities. Dit door de uitvoering van de ondersteunende taken op het gebied van financiën, communicatie, personeel en organisatie, informatiemanagement, juridische zaken, inkoop, facilitaire zaken en bestuurs- en management ondersteuning. Daarnaast verzorgt de GRSA2 de uitvoerende werkzaamheden op gebied van Werk en Inkomen voor de deelnemende gemeenten.

De takenbundeling op bedrijfsvoering moet voor de gemeente leiden tot meer kwaliteit, borging van de continuïteit, verminderde kwetsbaarheid, een versterking van de dienstverlening én het behalen van efficiencyvoordelen op de bedrijfsvoeringstaken in de periode 2017-2022, uitgaande van het takenpakket zoals dat is overgegaan naar de GRSA2 en omstandigheden bij de start.

De GRSA2 is voor de gemeente Cranendonck een bekende en betrouwbare samenwerkingspartner, die in nabijheid van de gemeente functioneert en de werkwijzen en gewoonten van de gemeente van binnenuit kent. De zelfstandigheid en beleidsautonomie van de gemeente Cranendonck blijft daarbij onaangetast.

Wat gaat de GRSA2 in 2020 doen?

De samenleving verandert en de gemeenten en GRSA2 organisatie veranderen hierin mee. De GRSA2 is een professionele partner die met de gemeenten samenwerkt in de breedste zin van het woord om de maatschappelijke en eigen doelen te realiseren. Hierbij wordt altijd de positieve benadering gehanteerd: "Wat kan er wel?" en "Hoe kunnen wij bijdragen?" dit is bij elk vraagstuk de insteek. Vertrouwen is het uitgangspunt van waaruit wij handelen. De ambtelijke GRSA2 organisatie is met uitzondering van werk & inkomen hoofdzakelijk intern gericht en zorgt daarmee voor een optimale ondersteuning van de gemeenten en het bestuur bij het uitvoeren van haar taken.

Voor de interne dienstverlening is bij de start van de GRSA2 met de gemeenten een Dienstverlening Overeenkomst overeengekomen (DVO). Per dienst is in het kort beschreven wat de GRSA2 daarvoor levert. Daarnaast wordt er conform DVO jaarlijks een werkplan opgesteld voor alle aanvullende bedrijfsvoering projecten/activiteiten van en voor de gemeenten.

Ook wordt er wederom ingezet op verdere harmonisatie van de bedrijfsvoering als middel om de doelstellingen van kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid te kunnen realiseren. Het evaluatie onderzoek van bureau Berenschot van eind 2018 onderschrijft deze noodzaak. Er worden waar mogelijk en zinvol voorstellen gedaan aan de gemeenten voor harmonisatie van het bedrijfsvoering beleid en standaardisatie van de bijbehorende uitvoeringsprocessen. Naar aanleiding van het evaluatierapport van Berenschot vindt ook een herijking plaats van het DVO, de fijnstructuur en zal er nader onderzoek plaatsvinden naar een kostenefficiënte bedrijfsvoering.

Voor de verdere ontwikkeling van de interne organisatie wordt ook in 2020 ingezet op de "eigen identiteit" van de A2 organisatie (wie zijn we en waar staan we voor!). Vanuit hier gaan we de doorontwikkeling van de A2 medewerkers en de verschillende teams verder vormgeven, waarmee we de betrokkenheid en het werkplezier gaan vergroten.

Aandachtsgebieden bedrijfsvoering 2020

Harmoniseren en standaardiseren bedrijfsvoering

Voor het bereiken van de doelstellingen van de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering welke de gemeente aan de GRSA2 heeft opgedragen is het harmoniseren van het beleid op het onderdeel bedrijfsvoering en het standaardiseren van bijbehorende processen en systemen noodzakelijk. Dit zal ook in 2020 een belangrijk aandachtsgebied zijn samen met de andere A2 gemeenten. Denk hierbij aan zoveel mogelijk uniformeren van het Planning & Control proces, werken aan duurzame digitalisering, applicaties, enz.

Informatievisie

De veranderende technologische ontwikkelingen, de veranderingen die richting gemeentes komen vanuit de overheid en samenleving en eigen ambities worden gebundeld in een gezamenlijke I-visie. Thema's die in de visie een plaats vinden zijn bv de doorontwikkeling van de dienstverlening en het realiseren van samenwerkingsomgevingen. Deze visie zal bijdragen aan de planmatige realisaties van onze ambities. De realisatie zal via projecten de komende jaren ingevuld worden.

Informatiebeveiliging en privacy

Binnen de gemeente is het college van Burgemeester en Wethouders integraal verantwoordelijk voor de beveiliging van informatie binnen de werkprocessen van de gemeente. Informatiebeveiliging gaat niet over ICT alleen, het gaat over informatie in alle verschijningsvormen binnen de organisatie. Informatiebeveiliging en privacy blijven bij het meer en meer digitaal werken belangrijke thema's.

De komende jaren nemen de digitale dreigingen voor de gemeentelijke organisaties toe. Om nieuwe risico's en dreigingen op het gebied van de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van gegevens het hoofd te kunnen bieden zijn technische aanpassingen van onze ICT-omgeving onontkoombaar en worden meegenomen in de Informatievisie.

In 2013 hebben de gemeenten afgesproken de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) te implementeren. Deze BIG is door de jaren heen steeds geactualiseerd en wordt met 1 januari 2020 vervangen door de BIO (baseline informatievoorziening Overheid). Deze baseline is de basis voor de verantwoording (ENSIA) over informatieveiligheid aan de gemeenteraad. De verantwoording bestaat uit de zelfevaluatie, een IT-audit, een verklaring van het College van B&W en een passage over informatieveiligheid in het jaarverslag. De A2samenwerking ondersteunt de gemeentes bij de implementatie van de BIO.

Personeel & organisatie

De personeels- en salarisadministratie processen worden verder gedigitaliseerd waardoor er een zo groot mogelijk mate van 'selfservice' wordt aangeboden aan de medewerkers en management.

Project generatiepact

Per 1 januari 2017 is het generatiepact met een looptijd van 3 jaar ingegaan. Het generatiepact houdt in dat ruimte voor aanstelling van jongeren wordt gemaakt, doordat via ondersteunende instrumenten oudere werknemers gestimuleerd worden minder te gaan werken. Hierdoor kan er structureel ruimte ontstaan in de formatie. De uitwerking van het voorstel generatiepact is door het college vastgesteld, met instemming van de medezeggenschap. Na de looptijd wordt het generatiepact niet verlengd.

Juridische zaken

Op basis van de ervaringen uit o.a. de ontvangen bezwaarschriften, aanbevelingen jaarverslag van de commissie bezwaarschriften A2 samenwerking en wijzigende wet & regelgeving wordt er in 2020 de juridische kwaliteitszorg binnen de gemeentelijke organisatie en de processen verder versterkt. Dit is een continue proces. In het najaar van 2019 wordt gestart met een pilot mediation, het effect van de inzet van dit middel zal met behulp van een evaluatie in 2020 bepaald worden.

2. DE VISIE OP DE ORGANISATIE

In 2016 heeft Cranendonck de nieuwe visie “hallo ik ben Cranendonck”, opgesteld die uitgaat van lef en vertrouwen, het nemen van eigen verantwoordelijkheid en waarbij we kijken naar mogelijkheden en ons niet verschuilen achter de regels. Op 17 april 2017 heeft uw raad de bestuursopdracht hierover vastgesteld.

Voor het realiseren van deze nieuwe visie is een ontwikkelprogramma opgesteld waarin via 6 ontwikkellijnen wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen:

- Klantgerichtheid
- Samenspel met bestuur en Raad
- Regie, participatie & cocreatie
- Personele ontwikkelingen
- Autonomie
- Reorganisatie

Organisatieontwikkeling

Als gemeente maken we een beweging naar verantwoordelijkheid nemen én uitdragen. Met een platte organisatie die intensief samenwerkt in zelfsturende teams van taakvolwassen medewerkers, zetten we ons zo effectief mogelijk in voor onze inwoners, gasten en bedrijven. Met als doelstelling:

- Ruimte voor inwoners om zich te ontwikkelen
- Sparren en samenwerken op basis van vertrouwen en positief enthousiasme
- We zorgen voor goede voorwaarden en goede basisvoorzieningen
- De gemeente inspireert, faciliteert, stimuleert en ondersteunt
- We geven medewerkers en maatschappij ruimte en vertrouwen

In april 2017 heeft de raad de bestuursopdracht voor de organisatieontwikkeling vastgesteld en daarmee zijn ook de financiële middelen ter beschikking gesteld. Dit betekent dat er in totaal voor 2017, 2018 en 2019 € 800.000 beschikbaar is gesteld.

Om diverse redenen is de uitvoering van een aantal ontwikkellijnen getemporeerd, een belangrijke reden is de ontstane druk op de organisatie. Zoals gepresenteerd aan de gemeenteraad op 5 april 2019 zijn er al een heleboel resultaten behaald, maar we zijn eind 2019 nog niet klaar. Een deel van het beschikbare budget is daarom overgeheveld naar 2020.

Wat gaan we in 2020 doen?

In 2020 gaan we verder met de doorontwikkeling om de doelstellingen te realiseren. Enkele activiteiten die wij in 2020 oppakken zijn:

- Investeren in de organisatie om de formatie meer op orde te krijgen
- Het gesprek over de Stip op de horizon voortzetten over een intensievere samenwerkingsvorm in A2 verband in de nabije toekomst, omdat de afzonderlijke gemeentelijke organisaties kwetsbaar zijn.
- Verdere gerichte doorontwikkeling van teams en medewerkers aan de hand van training en coaching op maat.
- Verdere aanpassing van systemen en regelingen.
- Communicatie naar buiten over onze visie en werkwijze, om inwoners en potentiële nieuwe medewerkers te enthousiasmeren over de mogelijkheden die dit voor hen kan bieden.
- Meer regie bij de samenleving leggen en hierin optimaal faciliteren.
- Kwaliteit dienstverlening meten en waar nodig verder verbeteren.

Het doel is dat eind 2020 de gewenste resultaten van de organisatie ontwikkeling zijn gerealiseerd, namelijk:

- Toename klanttevredenheid
- Dekking van grijze gebieden tussen afdelingen en beleidsterreinen
- Maatwerk binnen bestaand beleid
- Wendbare, platte organisatie
- Medewerkers werken met veel plezier

3. HET P-BUDGET 2020

Bij de vaststelling van de kadernota 2018 is in het kader van realistisch begroten voorgesteld om vanaf 2018 indexeringen toe te passen. Voor de salariskosten 2020 is de recent bekend geworden CAO doorgerekend.

In onderstaande tabel staat weergegeven hoe het P-budget voor 2020 is opgebouwd.

	2019	2020
Niet-beïnvloedbare kosten (Bestuur en Raad)	1.087.000	1.148.000
Opleiding en secundaire arbeidsvoorwaarden	357.000	357.000
Administratieve kosten	259.000	259.000
Totale salariskosten	6.263.000	6.515.000
Totaal P-budget	7.966.000	8.279.000

Het p-budget stijgt met € 313.000 ten opzichte van 2019. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door: € 61.000 bestuur en raad (verhoging vergoeding raadsleden) en € 252.000 CAO-verhoging.

In de kadernota is besloten om een deel van de middelen die wij van het COA ontvangen van de algemene middelen naar het P-budget over te brengen. Het AZC kan gezien worden als een extra kern van 1.500 inwoners waarvoor de organisatie werkzaamheden moet uitvoeren. Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 330.000. Het totale P-budget 2020 komt daarmee op € 8.609.000.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid van de gemeentelijke begroting. In deze paragraaf beschrijven wij hoe sterk de gemeente is om onvoorziene, financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid daarvoor veranderd hoeft te worden. Om dit te kunnen beoordelen, moeten we inzicht hebben in de omvang en achtergronden van de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's die voor onze gemeente aanwezig zijn. In 2015 zijn we gestart met risicomanagement, wat heeft geresulteerd in een vernieuwde paragraaf weerstandsvermogen. In de afgelopen jaren hebben we risicomanagement verder doorontwikkeld en ook in 2020 zetten we hier verdere stappen in.

Drie soorten risico's

Bij het inventariseren van risico's is het van belang om een onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende risico's en risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar. Er zijn risico's, zoals onzekerheden ten aanzien van de hoogte van de algemene uitkering, die van invloed zijn op het beleid van de gemeente, die elk jaar voorkomen en daarmee structureel van aard zijn. Dit betekent echter niet dat de kans op het risico en het financieel gevolg bij het voorkomen van het risico elk jaar hetzelfde is. Deze risico's worden elk jaar opnieuw gekwantificeerd.

Daarnaast zijn er risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar, omdat er in dat jaar bijvoorbeeld een project loopt dat risico's met zich meebrengt. Dit soort risico's, zoals vertraging van een project door externe omstandigheden, moet elk jaar opnieuw in beeld worden gebracht. Bepaalde ontwikkelingen, spelen niet elk jaar en zijn daardoor enkel in bepaalde jaren een risico.

Het risicoprofiel verschilt hierdoor van jaar tot jaar. Niet alleen de risico's verschillen qua kans en impact, maar ook de benodigde weerstandscapaciteit verschilt per jaar.

Naast jaarlijkse, structurele risico's en specifieke risico's per jaar zijn er ook nog risico's die niet te kwantificeren zijn. Hierbij gaat het om risico's die niet uit te drukken zijn in financiële middelen, maar waar we wel rekening mee moeten houden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aantal eenmansfuncties dat er binnen de gemeente aanwezig is. Bij het uitvallen van een medewerker die op eenmansfunctie zit, kan bijvoorbeeld de uitvoering van taken stagneren. Het is echter lastig in te schatten wat de financiële gevolgen hiervan zijn, maar het is wel degelijk een risico dat we als organisatie lopen.

Wat is weerstandscapaciteit?

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Hoe groot de totaal beschikbare weerstandscapaciteit moet zijn, is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt.

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De algemene reserve voor enerzijds het opvangen van risico's waarvoor geen voorziening is getroffen zonder dat de uitvoering van het reguliere beleid van de gemeente wordt verstoord (= ondergrens) en anderzijds een vrij aanwendbaar deel.
- De algemene reserve grondexploitatie (ARG) is het onderdeel van de weerstandscapaciteit dat gereserveerd is voor het opvangen van risico's met betrekking tot de grondexploitatie. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.
- Vanuit het BBV is de gemeente verplicht om een post 'onvoorziene uitgaven' op te nemen in de begroting. Deze post is bedoeld voor het opvangen van onvoorzienbare, niet uitstelbare en onontkoombare uitgaven.

- De vrij aanwendbare bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeente een bepaalde bestemming heeft gegeven. Er is echter voor gekozen om de vrij aanwendbare bestemmingsreserves niet mee te nemen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Aanwending van deze reserves kan namelijk negatieve gevolgen hebben voor bestaande voorzieningen.
- Stille reserves bestaan uit het verkoopresultaat (verkoopopbrengst minus lagere boekwaarde) van bijvoorbeeld groenstroken, gronden, gebouwen en aandelen, voor zover de verkoop binnen één jaar te realiseren is, de verkoop niet leidt tot een gat in de begroting en de verkoop de taakuitoefening van de gemeente niet aantast. In het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit is echter besloten om dit niet mee te nemen.

Naast de incidentele weerstandscapaciteit, heeft de gemeente nog de mogelijkheid om de structurele weerstandscapaciteit te verhogen. Er is namelijk een deel onbenutte belastingcapaciteit: bij het heffen van de OZB zitten we op dit moment nog niet aan de maximaal te heffen belasting. Hier zit nog ruimte voor de gemeente, waardoor het deel uit maakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Indien het nodig is, kan de OZB verhoogd worden, zodat risico's opgevangen kunnen worden.

In de onderstaande tabel staat aangegeven op welke manier de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit * € 1.000,--	1-1-2020
Algemene Reserve**	8.542
Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG)	585
Onvoorziene uitgaven	10
Stille Reserves	pm
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	9.137
Eigenaar woning	1.362
Eigenaar niet-woning	0
Gebruiker niet-woning	0
Totaal structurele weerstandscapaciteit *	1.362
*Globaal op basis van ruimte 2020	
Totaal weerstandsvermogen	10.499

** Door de verwachte nadelige begrotingsresultaten (met name veroorzaakt door tekorten in het sociaal domein) is de verwachting dat de Algemene Reserve de komende jaren zal afnemen met circa € 1,8 miljoen. Dit heeft invloed op het weerstandsvermogen.

Hoe is bepaald hoeveel weerstandscapaciteit we nodig hebben?

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, is naast de beschikbare weerstandscapaciteit ook inzicht nodig in de benodigde weerstandscapaciteit. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, zijn de risico's die onze gemeente loopt organisatie-breed in kaart gebracht. Bij elk risico dat is genoemd in de inventarisatie, is aangegeven wat het risico inhoudt, wat de gevolgen zijn mocht het risico zich voordoen, welke beheersmaatregelen er eventueel genomen zijn en wat de maximale financiële gevolgen zijn (de impact). Op basis van deze analyse is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Onze top 10 aan risico's

In de onderstaande tabel presenteren we de top 10 van de risico's. In totaal zijn er ca. 120 risico's in beeld gebracht. In deze top 10 bevinden zich risico's die enerzijds een grote kans hebben om voor te komen en anderzijds als ze voorkomen, substantiële financiële gevolgen hebben.

Voor 2020 zien we een spreiding van de risico's over de verschillende beleidsvelden heen. Een groot risico ligt bij het niet doorgaan van de ontwikkeling van het DIC. Daarnaast zien we een risico rondom de grondexploitatie en nieuwe ontwikkelingen die van het Rijk op ons af komen (bijvoorbeeld omgevingswet, duurzaamheid en sociaal domein). Dit wordt inhoudelijk verder toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans x impact / financiële gevolgen
1	Door externe omstandigheden stagneert de verkoop van (gemeentelijke) gronden e.d. Verder is vanwege de stikstofproblematiek het bestemmingsplan DIC vernietigd.	Er ontstaan tekorten op de grondexploitatie.	Voor een verdere onderbouwing verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.	€ 1.067.500
2	De noodzaak tot indiceren van specialistische jeugdzorg is groter dan het beschikbare budget	Overschrijding van het beschikbare budget	De indicaties worden getoetst voordat ze worden afgegeven door de consultant. Daarnaast worden de budgetplafonds maandelijks gemonitord, zodat dreigende overschrijding tijdig gesignaleerd wordt en bijsturing mogelijk is.	€ 500.000
3	Plannen of bezuinigingen van hogere overheden leiden tot extra verplichte, maar niet begrote kosten voor de gemeente	Door extra verplichte uitgaven (o.a. omgevingswet, duurzaamheid) of minder inkomsten door verlaging van uitkeringen of subsidies, wordt het budget dat de gemeente zelf kan beïnvloeden en inzetten lager.		€ 450.000
4	De competenties van het personeel blijven achter en we kunnen onvoldoende gekwalificeerd personeel werven, terwijl de omgeving blijft veranderen.	Het verandervermogen van de eigen organisatie is niet voldoende, wat leidt tot tijdsverlies en overvraging van personeel. Het gevolg is dat men fouten maakt en personeel uitvalt.	Met de nieuwe visie op de organisatie en het implementatieplan wordt er gewerkt om dit risico te verkleinen / op te vangen. Ook is de afgelopen jaren al ingezet op verbetering van de competenties van het personeel.	€ 270.000
5	Ontbreken risicoreserve GRSA2	GRSA2 is onvoldoende in staat om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen	Bijsturen via afvaardiging in bestuur GRSA2	€ 240.000
6	Bezuiniging-operaties De raad besluit om bezuinigingen door te voeren, bijvoorbeeld door het hanteren van een nullijn op het P-budget.	Door bezuinigingen kan de dienstverlening voor de externe en interne klant onder druk komen te staan. Als met bezuinigingen niet ook een efficiëncyslag gemaakt wordt, zal de kwaliteit van de dienstverlening verlagen. De controle op en de dienstverlening aan interne klanten komt onder druk te staan en doorlooptijden zullen mogelijk oplopen.		€ 200.000
7	Na bodemonderzoek blijkt er bodemverontreiniging aanwezig te zijn, waardoor de gemeente verplicht is tot sanering.	Hiervoor zijn onvoldoende financiële middelen beschikbaar		€ 175.000

	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans x impact / financiële gevolgen
8	De gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven. Gemeente staat o.a. garant voor de gelden die de coöperatie Cranendonck NET u.a. inlegt bij de aanleg van glasvezel op de bedrijventerreinen binnen de gemeente.	Wanneer de coöperatie haar verplichtingen richting de financiële adviseur niet kan voldoen, dient de gemeente deze verplichting over te nemen.	Het risico dat de gemeente ook daadwerkelijk dient bij te springen bij het voldoen van verplichtingen is beperkt. Reden hiertoe is de aanwezigheid van kapitaal vanuit de BOM en de duidelijke binding tussen aanleg en de aansluiting van bedrijven op het glasvezelnet. Op het moment dat uitgaven worden gedaan volgt gelinkt hieraan ook inkomsten.	€ 150.000
9	De begroting is niet toereikend, waardoor de gemeente bij moet betalen en meer moet betalen aan de gemeenschappelijke regeling dan begroot	Het gevolg is dat de gemeente meer uitgaven krijgt.		€ 150.000
10	Er zijn een aantal mogelijke gevolgen: schade als gevolg van onjuist registeren in het kader van de WKPb, foutieve inschrijving in de BRP, foutieve belastingaanslag, mislopen legesinkomsten bij vergunningverlening, onjuiste overdracht bij grondtransacties, etc.	De gemeente Cranendonck, burgers en andere (overheids)-instanties maken gebruik van onjuiste (basis)gegevens voor topografie, kadaster, adressen, gebouwen, bestemmingsplannen, bodem, personen en rechtspersonen. De gebruiker van de informatie is zich hier niet van bewust.		€ 130.000

Totaalbedrag top-10 risico's 2019 en 2020

In 2019 bedroeg het totaalbedrag voor de top-10 risico's € 2.827.000. In 2020 is dit een bedrag van € 3.332.500. Dit verschil kan verklaard worden doordat de risico's die in de top 10 staan met name door de stikstofregeling hoger zijn ingeschat dan vorig jaar. Daarnaast zijn de risico's die vorig jaar nog niet voldoende in beeld waren in 2020 beter gekwantificeerd.

Risico's met of zonder beheersmaatregel

Op het moment dat de risico's in beeld zijn, ontstaat natuurlijk de vraag hoe we die risico's beheersen. In bovenstaande tabel is nog niet voor elk risico een beheersmaatregel opgenomen. Maatregelen om het risico te verminderen kunnen oorzaakgericht of gevolggericht zijn. De eerste zorgen ervoor dat de kans dat de gebeurtenis optreedt, kleiner wordt. De gevolggerichte maatregelen zorgen ervoor dat de schade minimaal is wanneer de gebeurtenis toch plaatsvindt. In bovenstaande tabel is nog niet bij elk risico een beheersmaatregel benoemd. Dit is een vervolgstap die de organisatie nog moet zetten. Belangrijk om in het achterhoofd te hebben, is dat niet elk risico af te dekken valt met een beheersmaatregel. Een beheersmaatregel kan zo complex en/of duur van aard zijn, dat deze niet opweegt tegen het risico dat gelopen wordt.

Cranendonck kent een goede risicospreiding

Cranendonck kent een goede risicospreiding over de verschillende categorieën. De risico's die geïnventariseerd zijn, zijn verspreid over een groot aantal beleidsvelden en ook over verschillende categorieën. Daarnaast is ook het aantal risico's dat een groot financieel gevolg heeft, in combinatie met een hoge kans van voorkomen, in evenwicht met de minder waarschijnlijke risico's.

Focus aanbrengen ten aanzien van sturing op risico's

Als we kijken naar de sturing op de risico's heeft het weinig zin om flink te sturen op risico's met een kleine impact en een kleine kans. Om gestructureerd om te gaan met risico's en te focussen op risicobeheersing richten we ons op de risico's boven de € 250.000 en die een kans van 70% of meer hebben dat ze voor komen.

Conclusie: Op dit moment hebben we voldoende weerstandsvermogen. Door de verwachte nadelige begrotingsresultaten in 2020 en 2021 (met name veroorzaakt door tekorten in het sociaal domein) daalt het weerstandsvermogen de komende jaren.

Het weerstandsvermogen wordt berekend aan de hand van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 10.499.000. Hier staat een benodigde weerstandscapaciteit tegenover van € 6.365.000. Dit is de optelsom van alle risico's die zijn geïnventariseerd (en dus niet alleen de eerder gepresenteerde top 10). In vergelijking met vorig jaar is de benodigde weerstandscapaciteit gedaald. Dit is deels verklaarbaar uit het feit dat risicomanagement breder is uitgezet en meer dan voorheen er kritisch wordt gekeken naar mogelijke risico's. Verder zijn er beheersmaatregelen genomen waardoor de risico's zijn verkleind of de risico's zijn niet meer aan actueel. Dit houdt echter niet in dat de kans dat alle risico's zich voordoen groter is geworden; er is enkel kritischer gekeken naar mogelijke risico's en de bewustwording is daarmee ook vergroot.

Zoals eerder vermeld is in 2015 gestart met een brede risico-inventarisatie. In de aankomende jaren vindt een verdere kwaliteitsverbetering plaats ten aanzien van de beoordeling en inschatting van de risico's en wordt ook bepaald hoe Cranendonck om moet gaan met de situatie waarin verschillende risico's tegelijk voordoen. Wat betreft de betekenis hiervan voor de ondergrens van de Algemene reserve zal bij een eerstvolgende doorontwikkeling van deze paragraaf een voorstel worden gedaan.

Financiële kengetallen

Vanaf de begroting 2016 is het verplicht om in deze paragraaf vijf financiële kengetallen op te nemen. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en beoordeling zijn enerzijds bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken. Anderzijds zijn de kengetallen bedoeld om gemeenten met elkaar vergelijkbaar te maken.

Het opnemen van deze kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Daarnaast stelt het de raad in staat om op een eenvoudigere manier inzicht te krijgen in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Deze kengetallen drukken namelijk de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting. Daarnaast maken de getallen inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Hiermee geven ze inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeentelijke begroting.

Wat betekenen deze financiële kengetallen?

1. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Ook geeft het een indicatie van de druk op de rentelasten en de aflossingen op de exploitaties. Dit kengetal geeft aan hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Vanaf 100% blijft te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen. Bij 130% of hoger is sprake van een zeer hoge schuld. Dit kengetal is gevoelig voor schommelingen in inkomsten.

Een hoge netto schuldquote hoeft niet per definitie een probleem te zijn: deze kan veroorzaakt zijn door afgesloten leningen die worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen		art BBV	Rek.	Begr.	Begr.
Per 1 januari van het jaar:			2018	2019	2020
A	Vaste schulden	46	28.294	28.293	32.426
B	Netto vlottende schuld	48	9.159	2.404	1.570
C	Overlopende passiva	49	797	856	918
D	Financiële activa	36	-727	-541	-474
E	Uitzettingen < 1 jaar	39	-8.079	-11.133	-7.296
F	Liquide middelen	40	-1036	-576	-631
G	Overlopende activa	40a	-2457	-292	-727
	Totaal A t/m G		25.951	19.011	25.786
H	Totale baten	17	52.267	43.178	46.943
Netto schuldquote ongecorrigeerd ed. (A + B + C-E-F-G)/H x 100%			51,0	46,0	56,9
Netto schuldquote gecorrigeerd ed. (A + B + C-D-E-F-G)/H x 100%			49,7	44,0	54,9

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 80% en 30%. Bij een solvabiliteitsratio tussen de 30% en de 20% moet de gemeente oppassen en bij minder dan 20% is het bezit met zeer veel schuld belast. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Solvabiliteitsratio	art BBV	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Eigen vermogen	43	18.941	16.297	15.086
B Balanstotaal		61.507	60.067	63.906
Solvabiliteitsratio		30,8	27,13	23,60

3. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Terugverdienen betekent het aflossen van de schuld en het goedmaken van de rentelasten. Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen bepalen of er een reële verwachting is of de grondexploitatie kan bijdragen in de verlaging van de schuld.

Grondexploitatie	art BBV	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A Bouwgronden (niet) in exploitatie		243	-286	88
B Totale baten	17	52.286	45.603	46.943
Grondexploitaties A/B * 100%		0,5	-0,6	0,19

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Hiervoor gebruiken we het kengetal structurele exploitatieruimte. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat er wordt gekeken naar de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Structurele exploitatieruimte		Begroting	Begroting
	Jaar:	2019	2020
A	Totale structurele lasten	46.813	47.784
B	Totale structurele baten	44.743	46.658
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	161	168
E	Totale baten	45.603	46.943
Structurele exploitatieruimte $(B-A) + (D-C)/(E) \times 100\%$		-4,20%	-2,04%

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar opgevangen kan worden en of er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven is een ijkpunt nodig. Er is gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven, ook omdat er behoefte is om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten. De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Daarnaast wordt er ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing. Bij de beoordeling van dit kengetal kan daarnaast worden vermeld welke ruimte er is ten opzichte van het te heffen tarief.

Woonlasten meerpersoonshuishouden	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	317	328	328*
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	195	195	198
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	218	235	235*
D Eventuele heffingskorting voor een gezin	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	761	758	761
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (Coelo)	766	723	740
G Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde $(E/F) \times 100\%$	99	105	102

* uitgaande van de cijfers uit begrotingsjaar 2019

Paragraaf verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Cranendonck heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, te verdelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en samenwerkingsverbanden.

Als een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere organisatie, spreken we van een verbonden partij. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur of dat de gemeente stemrecht heeft. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

- GRSA2 samenwerking
- GGD
- Keyport 2020
- Metropoolregio Eindhoven
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
- Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen
- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
- Werkvoorzieningsschap de Risse

Deelnemingen

- Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Brabant Water

Samenwerkingsverbanden

- Stichting Bureau Inkoop en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB)
- Regionaal Informatie- en Expertise centrum (RIEC)
- Veiligheidshuis

De totale bijdrage aan de verbonden partijen is ruim € 8,9 miljoen (ongeveer 19% van de begroting). In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedragen zoals ze zijn opgenomen in de begroting 2020-2023.

		2020	2021	2022	2023
GRSa2		4.988.000	4.869.000	4.736.000	4.736.000
GGD		360.000	360.000	360.000	360.000
Keyport 2020		52.000	0	0	0
MRE		286.000	286.000	286.000	286.000
ODZOB		310.000	350.000	430.000	430.000
VRBZO		1.177.000	1.177.000	1.177.000	1.177.000
De Risse (WSW)		1.760.000	1.718.000	1.698.000	1.660.000
De Risse (extra)				48.000	32.000
Totaal		8.933.000	8.760.000	8.735.000	8.681.000

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

A2 samenwerking								
Vestigingsplaats	Heeze- Leende							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel							
Zitting in dagelijks bestuur	Ja, college van B&W							
Belang op basis van stemverhouding	33.3%							
Relatie met programma	Programma 5: bestuur en algemene dekkingsmiddelen							
Doel	De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.							
Bestuurlijke ontwikkelingen	Per 1 januari 2017 zijn alle PIJOFACH taken van de drie gemeenten overgeheveld naar de A2-samenwerking. De begroting 2019 is opgesteld op basis van onderstaande uitgangspunten: • 1,1 miljoen taakstelling realiseren in 6 jaar tijd • GR-tekst is leidend voor het bepalen van de taken, formatie en budgetten van de GRSA2 in 2017 • De begroting 2019 is een reële begroting • Loonkosten GR blijven binnen kaders begrotingsomvang • Risicoanalyse als basis omvang weerstandsvormen • Impact op gemeentelijke begrotingen per gemeente inzichtelijk • Projectkosten beschikbaar, frictiekosten kán later Een van de speerpunten voor 2020 wordt het verder harmoniseren van processen en applicaties.							
Risico	In de begroting van de GRSA2 is een risicoparaagraaf opgenomen. In de Financiële regeling is opgenomen dat als onderdeel van het weerstandsvormen de deelnemende gemeenten een risicoreserve aanhouden in hun eigen begroting. Hierin is aangegeven dat de inventarisatie van de risico's leidt tot een benodigde risicodekking van €790.000. Het aandeel van Cranendonck is € 240.000.							
Financiële informatie (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Resultaat	212	99					
	Eigen vermogen	312	147					
	Vreemd vermogen	2.691	2647					
	Gemeentelijke bijdrage	4.516	4.583	4.776	4.988	4.869	4.736	4.736

GGD								
Vestigingsplaats	Helmond							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen							
Zitting in dagelijks bestuur	Nee							
Belang op basis van bijdrage	2,8%							

Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein
Doel	De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Doel van deze regeling is de gezamenlijke instandhouding van de GGD, alsmede de behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet publieke gezondheid.
Bestuurlijke ontwikkelingen	Bij de GGD ligt de opdracht om de organisatie structureel financieel gezond en wendbaar te maken voor de komende jaren voor de 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant. In haar begroting voor 2020 meldt de dienst dat uitgangspunten bij dit optimalisatieproces zijn dat gemeenten vertrouwen houden in de GGD en dat de GGD haar wettelijke kerntaken voor gemeenten op een inspirerende manier blijft uitvoeren. Zowel gemeenten als GGD hebben dus een belang en dragen daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid om dit proces te laten slagen. Met betrekking tot de begroting 2020 van de GGD heeft de gemeenteraad als zijn zienswijze onder meer het volgende bepaald: "In de meerjarenbegroting wordt de gemeenteraad van Cranendonck geconfronteerd met een stijging van de gemeentelijke bijdrage die (aanzienlijk) uitgaat boven het niveau van inflatiecorrectie. De gemeenteraad wil deze stijging incidenteel voor een jaar toestaan. Tevens roept de gemeenteraad het Algemeen Bestuur op om het Dagelijks Bestuur de opdracht te geven tot een kritisch onderzoek waar besparingen op de kosten mogelijk zijn. Dat zou kunnen door verdere verbetering van de eigen efficiency, door verdergaande vormen van samenwerking of door een versobering van het dienstverleningsniveau. De uitkomsten van dit onderzoek zouden betrokken moeten worden bij de besluitvorming over de meerjarenbegroting 2021 e.v." Naast maar ook in het verlengde van uitvoering van voornoemde bezuinigingsopdracht, ligt het voornemen van de GGD om ook de jeugdgezondheidszorg voor 0-4-jarigen te integreren. Dit beleidsaspect zal in ieder geval gevolgen hebben voor de gemeentebegroting 2021 e.v. De gemeentelijke bijdrage aan de GGD in meerjarenperspectief zal dus met de nodige slagen om de arm moeten worden beschouwd.
Risico	Het bestuur van de GGD maakt in zijn begroting 2020 melding van de volgende onzekerheden: - Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bv duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden. - Het risico dat a.g.v. (belasting)wet- en regelgeving de kosten meer dan gemiddeld stijgen en/of tot een naheffing leiden. Toegenomen regeldruk (denk bv aan de Vennootschapsbelasting voor overheidsinstellingen, de werkkostenregeling, de Wet Markt en Overheid, de Wet Aanpak Schijnconstructies, de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren, de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties, de Wet Meldplicht Datalekken en de Wet Kwaliteit, Klachten en Geschillen Zorg) en het toegenomen risico bij de WW, WGA en ZWflex maken dit risico pregnanter. - Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade ontstaat vanwege misbruik. - O.a. vanwege de lopende cao-onderhandelingen, is het risico van stijging van de salariskosten boven de indexerings actueel. - Verder blijft het risico van afname van taken, verlies van de vergunning voor ambulancevervoer en de daaraan verbonden vergoeding actueel. <u>Weerstandsvermogen.</u> De omvang van de algemene reserve/weerstandsvermogen van de GGD is, zeker gezien de exploitatie-omvang, beperkt. De risico-inventarisatie van begin 2019 resulteerde in een benodigde weerstandscapaciteit van ca. € 2.100.000,- voor het Programma Publieke Gezondheid en ca. € 1.900.000,- voor het Programma Ambulancezorg.

	Het bestuur heeft echter eerder vastgesteld dat het weerstandsvermogen niet tot dat bedrag hoeft te worden aangevuld, omdat voor afdekking van de aanvullende risico's de gemeenten, als 'eigenaar' van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost, toch al garant staan. Na bestemming van het verwachte resultaat 2018 bedraagt de Algemene Reserve Publieke Gezondheidszorg ca. € 600.000 en de Algemene Reserve Ambulancezorg ca. € 1.100.000,-. In 2019 wordt voor de uitvoering van de bestuursopdracht een onttrekking aan de Algemene Reserve PG geraamd (ca. € 150.000,- tot € 300.000,-); nog afgezien van het resultaat over 2019 zal bij de start van 2020 die reserve dus hiermee afgenomen zijn. Deze onttrekking zal, cf doelstelling in de bestuursopdracht, vanaf 2020 middels invenienseffecten teruggestort worden.							
Financiële informatie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(x €1.000,-)	Resultaat	69	-/- 17					
	Eigen vermogen	2.754	2.829					
	Vreemd vermogen	11.985	12.672					
	Gemeentelijke bijdrage	328	335	360	360	360	360	360

Keyport 2020	
Vestigingsplaats	Weert
Rechtsvorm	Stichting
Bestuurlijk verantwoordelijk:	F. Kuppens
Zitting in dagelijks bestuur	F. Kuppens heeft zitting in het stichtingsbestuur
Belang op basis van stemverhouding	Het bestuur van de Stichting Keyport 2020 bestaat uit: Bestuurders A namens de helix partner overheid (één per gemeente en één namens de provincie Limburg) Bestuurders B namens de helix partner bedrijfsleven (maximaal vier bestuurders) Bestuurders C namens de helix partner kennis- en onderwijsinstellingen (maximaal vier bestuurders) Bestuurders A hebben één stem, bestuurders B en C hebben twee (niet deelbare) stemmen. Op basis van stemrecht heeft Cranendonck circa 4% belang.
Relatie met programma	Programma 2: Economie + Ondernemen
Doel	Keyport 2020 is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. Keyport versterkt de economie groei, bevordert de werkgelegenheid en verbetert het vestigingsklimaat voor ondernemers. Samenwerken, vooral tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix) is het uitgangspunt van Keyport. Het doel van Keyport is het duurzaam versterken van de regionale economische structuur en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Onder één noemer: Keyport 2020, de regio waar projecten sneller van de grond komen dankzij nauwe samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs. Keyport heeft een routeplan 2016-2020 gepresenteerd, met de focus op excelleren door samenwerking. Naast het bevorderen van innovatie en het versterken van het ondernemerschap ligt de nadruk op de programmalijn arbeidsmarktoptimalisatie.
Bestuurlijke ontwikkelingen	Actieve participatie van zowel gemeente als ondernemend Cranendonck is van belang om successen te boeken en het gemeenschappelijk belang binnen de regio te positioneren. De gemeente is in 2015 toegetreden tot Keyport2020, waarmee de connectie met de grensprovincie en de daarin gelegen gemeenten versterkt wordt. Met de deelname van Keyport2020 is in 2018 een bedrag van € 2,47 per inwoner gemoeid. Daarnaast is er in 2018 besloten om als meerjarenbegroting € 52.000, - aan te

	houden om de gezamenlijk opgestelde ambities ook waar te kunnen maken. Het financiële budget is jaarlijks afhankelijk van de Keyport2020-begroting welke separaat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Daarnaast is het ook van belang om werkbudget te hebben om activiteiten bij ondernemers onder de aandacht te brengen, dit werkbudget is onderdeel van de visie 'Economisch Cranendonck'. De raad heeft bij de vaststelling van de kadernota besloten om de deelname aan Keyport 2020 te heroverwegen. Eind 2019, begin 2020 vindt er een evaluatie en besluit plaats over de voortzetting van de deelname aan Keyport.							
Risico	De bijdrage aan Keyport 2020 wordt jaarlijks vastgesteld door het AB Keyport 2020 en is vastgelegd in de 'meerjarenbegroting Keyport 2018-2020'. Indien de begroting de door de gemeenteraad vastgestelde jaarlijkse bijdrage overschrijdt, dan zal eerst budget worden gevraagd aan de gemeenteraad.							
Financiële informatie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(x €1.000,-)	Resultaat							
	Eigen vermogen							
	Vreemd vermogen							
	Gemeentelijke bijdrage	30	52	52	52	0	0	0

Metropoolregio Eindhoven	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. Van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	De gemeente Cranendonck heeft 1 vertegenwoordiging in het AB met 2 stemmen (gelijk aan de andere twintig gemeenten m.u.v. Eindhoven, Helmond en Laarbeek).
Relatie met programma	Programma 2: Economie + Ondernemen
Doel	Het doel van de Metropoolregio is het organiseren van een adequate vorm van samenwerking tussen gemeenten onderling en tussen overheid en maatschappelijke partners ter behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied, zoals nader uitgewerkt in het samenwerkingsakkoord van 27 maart 2019. De Metropoolregio is de 'overheid' in de triple helix van Brainport en is een belangrijke belangenbehartiger van de regio richting de provincie Noord-Brabant. De deelnemende gemeenten zijn Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Om effectief te zijn, zijn slagkracht, eigenaarschap en focus nodig. De Metropoolregio sluit daarvoor aan op de Brainport Nationale Actie Agenda. <i>Brainport</i> Brainport heeft een meerjarenplan gepresenteerd: Brainport Next Generation, verder uitgewerkt in de Brainport Nationale Actieagenda. De Brainport Nationale Actieagenda gaat in op gesignaleerde knelpunten, maar ook op de kansen die er liggen om vanuit de regio bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken gericht op talent, vestigingsklimaat, kennis/innovatie & ondernemen, digitalisering en maatschappelijke innovaties.
Bestuurlijke ontwikkelingen	<i>MRE nieuwe stijl vanaf 2018</i> In de nieuwe samenwerkingsvorm MRE ligt de nadruk op bestuurlijke samenwerking. Daar waar in het verleden de SRE de gehele organisatie op zich nam, is dit nu beperkt tot

	een ondersteunende rol. Het bestuur en daarmee dus de subregio's zijn aan zet. Intensieve afstemming binnen de A2 tussen bestuurlijk en ambtelijk niveau vraagt meer uren. In de diverse werkplaatsen wordt hard gewerkt om resultaten te boeken. Hiervoor zijn allerhande rapporten, adviezen en onderzoeken nodig. Dit betekent een lastenverzwaring bij iedere gemeente in zowel uren als in gelden. Aangezien het MRE enkel nog de organisatie op hoofdlijnen op zich neemt, komen deze kosten bovenop de bijdrage aan het MRE. De hoogte van de kosten is niet inzichtelijk en per jaar afhankelijk van de agenda van de diverse werkplaatsen. Van belang is om werkbudget op te nemen.							
Risico	Doordat de WGR plus taken en de taken SRE oud komen te vervallen, daalt de gerealiseerde omzet van de MRE fors tot een niveau van afgerond € 11 miljoen. Dit heeft gevolgen voor de berekening van de hoogte van de Algemene Reserve en de hoogte van het weerstandsvermogen. De MRE heeft in haar begroting aan aantal risico's benoemd: • Subsidieverstrekking • Kosten reorganisatie • Risico's Regionaal Historisch Centrum • Garantstelling AVI (Attero) • Voorziening Gulbergen • Claim Cradle to Cradle bizz (C2C bizz) De algemene reserve van de MRE is op dit moment hoog genoeg om deze risico's te dekken, met een ondergrens van €700.000 en een bovengrens van ruim € 900.000.							
Financiële informatie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(x €1.000,-)	Resultaat							
	Eigen vermogen							
	Vreemd vermogen							
	Gemeentelijke bijdrage	274	286	286	286	286	286	286

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	F. F. M. van der Wiel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Cranendonck heeft dus 1/22 van de stemmen. Besluiten worden genomen met een meerderheid van stemmen van de aanwezige leden. Besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening worden genomen met een meerderheid van stemmen, met dien verstande dat de meerderheid van stemmen eveneens tenminste de helft van de omzet vertegenwoordigt welke de uitvoeringsdienst in het voorafgaande jaar heeft gegenereerd op basis van de basistaken en verzoektaken.
Relatie met programma	Programma 1: Wonen en leven Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doel	De Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Brabant en de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezichthouden en handhaving.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De ODZOB voert volgens afspraak met de deelnemers taken uit volgens vier programmadelen: basistaken, verzoektaken, collectieve taken en

	intensiveringbudget. Deze taken zijn uitgewerkt in de begroting van de ODZOB. Voor 2019 hebben onderstaande onderwerpen de aandacht: • Omgevingswet • Regionaal en uniform uitvoeringsbeleid • Verbod op asbestdaken (2024) • Intensivering bodemtoezicht • Zorgvuldige veehouderij en volksgezondheid • Klimaat en energie • Beleidsrijke uitvoeringsinformatie • Ogen en oren in het veld • Actuele bedrijfsgegevens							
Risico	De omgevingsdienst heeft in haar begroting (niet-limitatief) een aantal risico's benoemd: • Bezuinigingen bij gemeenten en provincie leiden tot een omzetverlaging • Mutatie in werk, bijvoorbeeld taken Wbb / deregulering / lokaal beleid, t.z.t. de Omgevingswet • Verlies takenpakket aan kleine samenwerkingsverbanden en andere concurrenten • Niet realiseren van doelstellingen efficiency, standaardisatie, uitvoeringsbeleid, uniformiteit • Ongewenst informatiek • Onvoldoende kwaliteit geleverde producten/adviezen • Optreden personeel • Kosten ontwikkeling ICT-voorzieningen • Mislopen (deels) subsidies en vooruitwerken op nog te ontvangen subsidiegelden • Indexering begroting politieke discussie • Mis-match personeel versus werk Deze risico's kunnen leiden tot een negatief resultaat. Volgens de GR kan een negatief resultaat ten laste komen van de reserves en/of ten laste van de deelnemers. De ODZOB heeft een algemene reserve van 1,2 mln.							
Financiële informatie		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(x €1.000,-)	Resultaat	0*	0*					
	Eigen vermogen	1.577	1.515					
	Vreemd vermogen	5.054	4.254					
	Gemeentelijke bijdrage milieu	289	382	347	310	350	430	430

* Na tariefcorrectie

Regionaal Bestuur Openbaar Onderwijs de Kempen	
Vestigingsplaats	Veldhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein
Doel	Samen met negen andere gemeenten (Bladel, Eersel, Heeze-Leende, Nederweert, Oirschot, Reusel-De Mierden, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre) houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De schoolbestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan de Stichting de Kempen, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De gemeente heeft in principe geen enkele inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid en bevoegdheid ten opzichte van Stichting de Kempen. Ook niet

	waar het gaat om de begroting van het schoolbestuur. Alleen als het schoolbestuur failliet zou gaan, wordt de gemeente weer verantwoordelijk voor de binnen de gemeentegrenzen aanwezige openbare basisscholen. De 10 aangesloten gemeenten vormen tezamen het Regionaal Samenwerkingsverband Openbaar Basisonderwijs De Kempen.							
Risico	Er zijn op dit moment geen risico's benoemd.							
Financiële informatie (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0	0	0	0

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	Bij het vaststellen van de jaarrekening, begroting en begrotingswijzigingen brengen de leden die een gemeente vertegenwoordigen tot 20.000 inwoners één stem uit, de leden die een gemeente vertegenwoordigen met 20.000 of meer inwoners brengen twee stemmen uit, vermeerderd met een stem per volledig veelvoud van 15.000 inwoners, waarmee het aantal van 20.000 inwoners door die gemeente wordt overschreden. In dit geval heeft de gemeente Cranendonck twee stemmen. Bij de overige besluitvorming door het algemeen bestuur vindt stemming plaats op basis van de gewone stemwaardering (één stem per gemeente).
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doel	De veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: • Brandweerzorg • Ambulancezorg • Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio • Rampenbestrijding en crisisbeheersing • Gemeenschappelijke meldkamer. De VRBZO is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De veiligheidsregio's in Nederland nemen beslissingen ten aanzien van de voorbereiding op en de bestrijding van zware ongevallen, branden, rampen en crises.
Bestuurlijke ontwikkelingen	Het Meerjarenbeleidsplan 2020 – 2023 is voor de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (hierna: VRBZO) één van de verplichte planfiguren uit de Wet Veiligheidsregio's (hierna: Wvr). In het meerjarenbeleidsplan worden drie ontwikkelingsporen opgenomen. • Het <u>eerste spoor</u> is de doorontwikkeling van het beleidsplan als strategisch sturingsinstrument voor het bestuur van de VRBZO. Het meerjarenbeleidsplan is het derde beleidsplan van de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost sinds het inwerking treden van de Wet Veiligheidsregio's. De nadruk ligt op externe ontwikkelingen en de maatschappelijke omgeving. • Het <u>tweede spoor</u> betreft het inventariseren en analyseren van de risico's als basis voor het beleidsplan. Het Regionaal Risicoprofiel is

	een ander verplichte planfiguur uit de Wvr. In dit plan zijn de risico's opgenomen waaraan VRBZO staat blootgesteld. • Het <u>derde spoor</u> ziet toe op de visietrajecten 'Bestuurlijke visie Crisisbeheersing', 'Visie doorontwikkeling GHOR', 'Evaluatie Toekomstvisie Brandweezorg' en het 'Brandweezorgplan'. De formele vaststelling van het Meerjarenbeleidsplan 2020-2023 vindt naar verwachting plaats in het eerste kwartaal 2020.							
Risico	In de begroting 2020 van de VRBZO is de verplichte paragraaf 'risicomanagement en weerstandvermogen' opgenomen. De beleidsuitgangspunten van de VRBZO op dit vlak zijn: - Risicobewustzijn continu stimuleren; - Risico inventarisatie en monitoring: uit een analyse zijn 64 risico's voortgekomen, waarvan 51 lage-, 9 middel- en 4 hoge risico's. Met name de financiële en arbeidsrechtelijke ontwikkelingen op het gebied van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren worden nauwlettend gevolgd.							
Financiële informatie (x €1.000,-)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Resultaat	952	773					
	Eigen vermogen	7.561	7.391					
	Vreemd vermogen	44.767	42.791					
	Gemeentelijke bijdrage	1.037	1.078	1.139	1.177	1.177	1.177	1.177

Werkvoorzieningsschap de Risse	
Vestigingsplaats	Weert
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen
Zitting in dagelijks bestuur	Ja, M. Lemmen
Belang	De gemeente Cranendonck is, evenals de andere deelnemende gemeenten, met twee leden in het algemeen bestuur vertegenwoordigd. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie afgevaardigden van het algemeen bestuur. Naast een algemeen bestuur heeft de Risse Holding bv een Raad van Commissarissen, bestaande uit drie externe leden die op basis van hun specifieke deskundigheid zijn aangetrokken.
Relatie met programma	Programma 4: Zorg Uitvoering vanuit GR A2 samenwerking
Doel	Werkvoorzieningsschap de Risse zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. De Risse richt zich primair op het vinden van aangepast werk voor mensen met een Sw-indicatie. Met de komst van de Participatiewet breidt het takenpakket van De Risse uit. Dit gebeurt via inzet en uitbreiding van activiteiten van de 'dochterorganisatie' Werk.kom.
Bestuurlijke ontwikkelingen	De sociaal domeinbrede aanpak: 'Samen aan de slag' is als procesaanpak richtinggevend voor de nieuwe rol van de Risse. Welke rol dit kan zijn zal de komende jaren duidelijk worden. Vooruitlopend op deze nieuwe aanpak wordt aansluiting door gemeente Cranendonck geborgd door het sluiten van een gezamenlijke bestuursovereenkomst.
Risico	De begroting van 2020 van de Risse heeft een geraamd tekort van € 554.000. Er is een aanvullende bijdrage aan de deelnemende gemeenten gevraagd voor 2022 en 2023. Dit bedrag bestaat uit respectievelijk 700 euro en 500 euro per SE in 2022 en 2023. Dit komt neer op een bedrag van 48.000 euro (2022) en 32.000 euro (2023). De begroting is gebaseerd op voorlopige cijfers. Als in de loop van 2019 de beschikbare middelen (zoals de Wsw-middelen in het participatiebudget, beschut werken, blijfkansen Wsw-groep, bezettingsverloop 2019) bekend zijn, kan een exactere begroting gemaakt

	worden. In het najaar komt de eerste wijziging van de begroting. Die is gebaseerd op meer betrouwbare gegevens. De raad wordt hiervan in kennis gesteld. De hoogte van het weerstandsvermogen wordt bekeken naar aanleiding van de eerste wijziging begroting en mogelijk aangepast. Dit kan van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Er zijn geen consequenties voor de gemeentebegroting in 2020.							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	
(x €1.000,-)	Resultaat	-673	-618	-554				
	Eigen vermogen	1.916						
	Vreemd vermogen	139						
	Gem. bijdrage (gelijk aan budget t.b.v. Wsw in participatie-budget)	2.055	1.891	1.760	1.718	1.698	1.660	
	Gem. bijdrage (extra in exploitatie)					48	32	

Deelnemingen

Bank Nederlandse Gemeenten					
Vestigingsplaats	's-Gravenhage				
Bestuurlijk verantwoordelijk:	De burgemeester vertegenwoordigt, als wettelijke vertegenwoordiger, de gemeente in de algemene aandeelhoudersvergaderingen.				
Aantal aandelen	5.000				
Belang	0,009% (de BNG heeft in totaal 55.690.720 aandelen). De gemeente heeft zeggenschap in de BNG in het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel)				
Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.				
Financiële informatie (x €1.000)		2015	2016	2017	2018
	Resultaat	226.000	369.000	393.000	337.000
	Eigen vermogen	4.163	4.486	4.687	4.991
	Vreemd vermogen	145.348	149.483	135.041	132.518
	Dividend per aandeel (in €)	1,02	1,64	2,53	2,50
	Totaal dividend Cranendonck (in € 5.000 aandelen)	5.100	8.200	12.650	12.500

NV Brabant Water					
Vestigingsplaats		's-Hertogenbosch			
Bestuurlijk verantwoordelijk:		R. van Kessel			
Aantal aandelen		19.976			
Belang		0,2% (Brabant Water heeft 10 miljoen aandelen geplaatst)			
Doel		Taak van Brabant Water NV is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater en industriewater van hoge kwaliteit. De aandelen van Brabant water zijn in handen van de provincie (31,6%) 57 Brabantse gemeenten alsmede de gemeente Tholen.			
Financiële informatie (x €1.000)		2017	2018	2019	2020
	Resultaat	33.000	31.316	24.500	31.000
	Eigen vermogen	611.000	635.876	660.376	691.376
	Vreemd vermogen	421.000	456.765	478.624	495.624
	Dividend per aandeel (in €)	0	0	0	0

Samenwerkingsverbanden

Stichting Bureau Inkoop en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB)					
Vestigingsplaats	Oirschot				
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen				
Belang	5,6%				
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen				
Doel	De stichting Bizob is een samenwerking door achttien gemeenten in Zuidoost Brabant op inkoopgebied, waarbij een drietal doelstellingen worden nagestreefd: financieel (betere condities en prijzen, lagere inkoopkosten), kwaliteit (verbeterde specificaties, verkorte levertijden enz.) en procesmatig (transparant inkoopproces, integriteit inkoopprocessen, betrouwbaarheid enzovoort).				
Financiële informatie		2015	2016	2017	2018
(x €1.000,-)	Resultaat	483	177	297	382
	Eigen vermogen	1.167	646	666	786
	Vreemd vermogen	388	513	575	633
	Gemeentelijke bijdrage	68	146	144	131

Regionaal Informatie en Expertise centrum (RIEC)	
Portefeuillehouder	R. van Kessel
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doelstelling	Georganiseerde misdaad komt in allerlei vormen voor. Denk aan hennepteelt, witwassen en vermogenscriminaliteit. Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) ondersteund met haar producten en diensten gemeenten en veiligheidspartners in de herkenning en aanpak van criminele activiteiten. Zo helpen ze onder meer bij de versterking van bestuurlijke weerbaarheid en een geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het samenwerkingsverband RIEC Oost-Brabant (OB) wordt gevormd door: 41 gemeentebesturen, provinciebestuur Noord-Brabant, Politie Eenheid Oost-Brabant, OM, Belastingdienst, FIOD, Douane, Inspectie SZW en KMar.
Financiële informatie (x €1.000,-)	€ 11

Veiligheidshuis	
Vestigingsplaats	Helmond
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doelstelling	Het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zorgt voor een succesvolle aanpak van complexe casuïstiek binnen de thema's (risico)jeugd, veelplegers, nazorg ex-gedetineerden, relationeel geweld, overlast en verslaving is een gezamenlijke inspanning van gemeenten en ketenpartners een voorwaarde. Het gaat om het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en maatschappelijk uitval bij complexe problemen, door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventie en zorg.
Financiële bijdrage (x €1.000,-)	€ 5

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Een groot vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in onze gemeente. De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, de openbare verlichting, de riolering en het water, het openbaar groen en onze gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen (personeel en financiën) gemoeid. Deze paragraaf geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting, inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten daarvan.

Algemeen kaderstellend zijn:

- Herijking Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld in september 2015. Hierin is afgesproken dat het garantieniveau van de kapitaalgoederen niveau C is, waarbij gestreefd wordt naar niveau B. Twee keer per jaar wordt het niveau gemonitord.

In 2020 wordt het beheerplan voor de Openbare Ruimte (IBOR) herijkt en voor de periode 2021 - 2025 vastgesteld.

Openbaar groen

Met de aanleg, het beheer en onderhoud van het gemeentelijke groen versterken we het groene en rustieke karakter van Cranendonck. Groen speelt een rol in het behouden van en versterken van de eigen uitstraling van elke kern. Product Openbaar groen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed “groen” is het volgende kaderstellend:

- Flora- en faunawet (zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren)
- Nationaal en provinciaal natuurbeleid
- Zorgplicht bomen (VTA controle en beheer)
- Bomenbeleid Cranendonck, december 2015
- Groenontwikkelplannen, december 2015

Kosten onderhoud 2020

De huidige onderhoudsbudgetten zijn afgeleid van niveau C (IBOR) getracht wordt hier niveau B voor te realiseren. Hierbij is tevens gekozen voor de systematiek om op basis van het gewenste beeld (en niet een bepaalde frequentie) het onderhoud uit te voeren. Echter door de vele uitbreidingen en aanpassingen in het groen zijn de areaal gegevens niet meer op orde. Momenteel wordt een inhaalslag uitgevoerd om vanaf 2020/2021 over de juiste gegevens te beschikken. Daarna kan gekozen worden om de methodiek (beeldbestek) over de gehele breedte toe te passen. Tot die tijd zal het beheer een combinatie van beeld en frequentie bestek zijn.

Areaal aanpassingen en de methodiek van beeldbestekken werkt kostenverhogend omdat het risico bij de aannemer komt te liggen. Hier staat tegenover dat het gewenste niveau wel continu behaald wordt.

Onderhoud

Nu de eerste inventarisaties gedaan zijn in het kader van de wettelijke zorgplicht op de bomen, blijkt dat er snoeiachterstanden zijn. Komende jaren zal er daarom extra snoeicapaciteit ingezet moeten worden voor het snoeien van de (laan)bomen. Situaties die gevaar opleveren en waaruit aansprakelijkheden kunnen voortkomen worden als eerste aangepakt. De toename aan stormen zorgen voor extra opruimwerk en dus kosten en snoeiwerk om alles weer in een veilige en acceptabele toestand te brengen. Ondanks het jaarlijkse beheer van sloten en bermen, zijn er veel sloten “verzand”. Hierdoor zijn de slootbodems op veel locaties boven de duikers uitgekomen. Er zal in de toekomst extra geïnvesteerd

moeten worden om de waterafvoer te blijven garanderen. De waterwerkgroep onderzoekt e.e.a. en zal met een actueel en klimaat bestendig advies komen. In 2020 zal het beheer van de sloten en watergangen opnieuw aanbesteed worden.

Wegen

De “Wegen” zijn een onderdeel van het programma 1: Wonen + Leven. Voor het verbeteren en in standhouden van het wegennet is noodzakelijk continue onderhoud uit te voeren. Met het tijdig uitvoeren van voldoende en effectief onderhoud wordt de levensduur van de verhardingen verlengd en de verkeersveiligheid verbeterd. Tevens wordt met de uitvoering van integrale onderhoudsprojecten afgestemd op rioleringen, openbaar groen en verkeersveiligheid tegemoetgekomen aan het verbeteren van de leefomgeving. Aanleg en onderhouden van goede recreatieve fietspaden, dorpskernen en rustlocaties dragen bij aan het stimuleren van bedrijfsontwikkelingen, recreatie en toerisme.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen “wegen” is het volgende kaderstellend:

- Rapportage “Herijkte IBOR”, integraal beheer van de openbare ruimte, vastgesteld door de Raad in 2015. Hierin staat het gewenste kwaliteitsniveau beschreven.
- Beheerplan wegen 2017 – 2021, vastgesteld door het college december 2016.
- Wet en regelgeving zoals:
 - o De Wegenwet en Wegenverkeerswet
 - o Risico- en schuldaansprakelijkheid
 - o Wet milieubeheer, Besluit bodemkwaliteit en Geluid
 - o Duurzaamheid
 - o Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP) 2017 – 2020, vastgesteld in april 2017.
 - o Uitvoeringsplan Verkeer en Vervoer (UW) 2017 – 2020, vastgesteld in april 2017.
- De kwaliteit van de wegen is mede vorm gegeven op basis van de CROW (Centrum voor Regelgeving in de Grond-, Wegen- en Waterbouw) richtlijnen.
- Uitvoeringsplan wegen 2020, afgestemd op het Beheerplan wegen 2017 – 2021.

Kosten onderhoud in 2020

Het “Beheerplan wegen 2017 - 2021 gemeente Cranendonck” vormt de basis voor het bepalen van de benodigde onderhoudsmiddelen voor het serviceonderhoud en het reguliere grotere onderhoud. De actuele technische kwaliteit van de wegen kan continue veranderen door het versneld verouderen van de verhardingen door winterse invloeden, zware transporten etc. Dit is een continu doorlopend proces welke wordt gemonitord en waar nodig bijgesteld. Ieder jaar worden op basis van de laatste wegininspecties en schouwgegevens de definitieve onderhoudsmaatregelen bepaald. Het door de raad vastgestelde onderhoudsniveau, garantieniveau C, met het streven voor de hoofdwegen en woonkernen niveau B, is hierbij leidend. Hierbij worden de werkzaamheden in het uitvoeringsplan ook integraal afgestemd met verkeersmaatregelen, rioleringsprojecten en reconstructies.

Uit aanvullende verhardingsonderzoeken en adviseringen worden, naast het dagelijks en groot onderhoud, de benodigde vervangingsinvesteringen per jaar bepaald. De vervangingsinvesteringen worden volgens het raadsbesluit december 2015 per jaar ter goedkeuring in de begroting aangevraagd. De kapitaallasten die voortvloeien uit de vervangingsinvesteringen worden gedekt uit de IBOR-gelden welke in de begroting zijn geraamd.

Het geplande project voor 2020 is de Koenraadtweg / Hugten en heeft een weglengte ca. 3.100 m1. Dit onderhoudsproject wordt integraal afgestemd met de gemeente Someren voor hun vervangingen van de Hugterweg. Het project wordt gezamenlijk met de gemeente Someren voorbereid en aanbesteed. De vervangingskosten van de bovenconstructie van dit project wordt geraamd op € 1.050.000.

Tevens is het doel de verkeersmaatregelen op elkaar af te stemmen en het project voor het beperken van de overlast tijdens de uitvoering als één project uit te voeren. Het project wordt gecombineerd met het duurzaam veilig inrichten van de wegen op basis van het “Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer”.

Onderhoud wegen

Het onderhoud aan de wegen kan onderverdeeld worden in:

- Het beheren en verzorgen van het dagelijks en groot onderhoud van het gemeentelijk Wegennet en recreatieve fietspaden.
- Het afhandelen van klachten en calamiteiten.
- Onderhoud van de civieltechnische kunstwerken
- Onderhouden en beheren wegmarkeringen en straatmeubilair.
- Het uitvoeren van onderhoud aan de half- en onverharde wegen en paden.
- Beheer en onderhoud van de bermen.
- Uitvoering van rehabilitaties (vervangingen).

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden. In de meerjarenplanning wordt het onderhoud integraal afgestemd op de geplande reconstructies, verkeersmaatregelen, rioleringsprojecten en werkzaamheden nutsbedrijven. Bij deze wegen en pleinen worden de gewenste kwaliteitsambities voor het beheer en onderhoud tijdelijk lager aangehouden. Voor de verkeersveiligheid wordt periodiek geschouwd en het benodigde klein onderhoud en serviceonderhoud verricht.

Ontwikkelingen

Het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) vastgesteld in 2017 vormt de basis voor het nieuwe Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (UVV). In deze begroting is geen krediet opgenomen voor het UVV 2020. De resterende middelen uit het UVV 2018 en UVV 2019 van het project herinrichting Soerendonk zullen ingezet worden voor het UVV 2020. In het UVV is slechts een beperkt aantal projecten opgenomen. Dit zijn onder andere de 60 km inrichting van de Hugten en Koenraadweg, middelen voor de A2 problematiek en de Duurzaam Veilige inrichting van wegen.

Openbare verlichting (elektrische installaties)

Openbare verlichting verbetert de leefbaarheid, de sociale- en verkeers- veiligheid. Een belangrijk aandachtspunt is ook duurzaamheid en energiebesparing. Product Openbare verlichting maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed ‘elektrische installaties’ is het volgende kaderstellend:

- Raadsbesluit december 2015 Vervangingsinvesteringen (IBOR)
- Beheerplan openbare verlichting 2020-2022, vastgesteld laatste kwartaal 2019.
- Richtlijn NPR 13201-2017 (Nederlandse Praktijk Richtlijn voor de kwaliteitscriteria van openbare verlichting).
- Politiekeurmerk Veilig Wonen en nieuwe ontwikkelingen in de woonkernen.
- Nationaal energie/klimaatakkoord.

Kosten onderhoud 2020

Binnen de vastgestelde beheerkaders onderhouden wij de openbare verlichting. In reactie op eigen waarneming of meldingen van anderen repareren we defecten op adequate wijze.

De huidige onderhoudsbudgetten zijn toereikend voor dagelijks onderhoud.

Nadere toelichting op het onderhoud

In de kern Maarheeze schilderen we lichtmasten in 2020. Om tot de 50% energiebesparing (2013-2030) van het energieakkoord te komen dienen we actief de huidige armaturen te vervangen in led armaturen. We spreiden dit uit over een periode van 10 jaar. In 2030 is de doelstelling van 50% die in het energieakkoord omschreven staan dan gehaald. Vanwege de verontreinigde grond in de openbare ruimte stijgen de vervangingskosten van lichtmasten. De komende jaren hoeven we nog geen grootschalige vervangingen te doen aan de masten maar we dienen vanaf 2024 hier wel rekening mee te houden.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Speelvoorzieningen

Spelen is voor kinderen van groot belang voor hun lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Daarnaast nodigt een veilige openbare speelruimte uit tot actief bewegen. Product Speelvoorzieningen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'speelvoorzieningen' is het volgende kaderstellend:

- Veiligheid van de speeltoestellen wordt getoetst aan de hand van wettelijke richtlijnen.

Kosten onderhoud 2020

De jaarlijkse inspecties en de daaruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden kunnen binnen het onderhoudsbudget worden betaald. Volgens de vastgestelde besluitvorming is er geen ruimte voor vervangingsinvesteringen op krimplocaties.

Onderhoudsachterstanden:

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen:

Conform eerder genomen besluiten bouwen we de locaties met speeltoestellen af van 58 naar 15 locaties. De natuurlijke levensduur van de toestellen is leidend voor de afbouw. Wanneer alle speeltoestellen zijn verwijderd aan de hand van de natuurlijke levensduur, blijven de locaties wel bestaan als speelveld.

Ontwikkelingen:

In Budel-Dorplein is de aanleg van de natuurlijke speelplek uitgesteld vanwege de vertraging in de vaststelling van de meest geschikte locatie. In verband met verontreiniging van de bodem en ontwikkelingen van nieuwbouw locatie De Schakel.

Riolering & water

Alle inwoners en bedrijven in de gemeente Cranendonck hebben baat bij een goed en functioneel rioolstelsel uit oogpunt van volksgezondheid, voorkomen van wateroverlast en milieubescherming. Daarnaast draagt doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater bij tot een aangenaam woonklimaat met een groen karakter. "Riolering & Water" maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering & water' is het volgende kaderstellend:

- De Wet milieubeheer (afvalwaterzorgplicht)
- Waterwet (hemelwater- en grondwaterzorgplicht)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2016 – 2020 (vastgesteld oktober 2015): dit is een wettelijke verplichting die is vastgelegd in de wet milieubeheer artikel 4.22.

Kosten onderhoud in 2020

In het vGRP is weergegeven hoe de gemeente haar zorgplichten de komende planperiode vorm zal geven. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn ook in het plan verwerkt.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen

Conform het vGRP 2016-2020 voeren we vervangings- en verbeteringsinvesteringen uit. Binnen de financiële kaders van het vGRP vinden jaarlijks verschuivingen plaats. Voor 2020 zijn de investeringen geraamd op € 2.670.000. De volgende projecten zijn voorzien:

Project	Geraamd bedrag
Blauwe ader Budel A. Mathijssenstraat	€ 1.000.000
Herinrichting Capucijnerplein (bijdrage)	€ 163.000
Investeringen wateroverlast	€ 1.000.000
Hemelwaterprojecten afkoppelprojecten/wateroverlast	€ 450.000
Vervangingsinvesteringen drukriolering	€ 24.000
Vervangingsinvesteringen gemalen	€ 33.000
Totaal	€ 2.670.000

De projecten blauwe ader Budel A. Mathijssenstraat en herinrichting Capucijnerplein (bijdrage) zijn momenteel nog onzeker, deze projecten hangen sterk samen met andere projecten in het centrum en worden integraal met deze projecten opgepakt. De concrete invulling van het project investeringen wateroverlast zal eind 2019 duidelijk worden.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De gemeentelijke gebouwen zijn onderdeel van programma 1: Wonen + Leven en programma 2 :Economie + Ondernemen.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'gebouwen' is het volgende kaderstellend:

- Nota gemeentelijke gebouwen, vastgesteld september 2016.
- Gebouwen dienen te voldoen aan de wettelijke eisen.

Kosten onderhoud 2020

De middelen voor dagelijks onderhoud worden uit de exploitatie bekostigd. De middelen voor meerjaren onderhoud (MJOP) worden uit de voorziening gebouwen onttrokken. Op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2018 is eveneens de meerjarenplanning van de voorziening bijgesteld.

Ontwikkelingen

De raadsopdracht uit de Nota gemeentelijke gebouwen krijgt in 2020 verder vorm, zoals de verkoop van gemeentelijke gebouwen. Vooraf worden de financiële consequenties in beeld gebracht.

Om te komen tot een toekomstgericht gemeentelijk vastgoedbeleid is het noodzakelijk om de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) te actualiseren. Dit wordt eind 2019 opgeleverd.

In 2020 wordt het vastgoedbeleid verder doorontwikkeld en zal aandacht worden besteed aan onderwerpen zoals kostendekkende huur, duurzaamheid en monumentenonderhoud.

Gemeentelijke sportaccommodaties en bouwhallen

De sportaccommodaties maken deel uit van programma 3: Toerisme + Recreatie. De gemeente wil een gevarieerd aanbod aan sportactiviteiten ondersteunen. Hierbij wordt de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de accommodaties zoveel mogelijk bij de gebruikers (lees: verenigingen) neergelegd.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'sportaccommodaties' is het volgende kaderstellend:

- De gemeentelijke beleidsvisie is vastgelegd in de nota 'sport en bewegen' (2011).
- Voor het onderhoud wordt gewerkt met een conditiemeting.
- De sportaccommodaties dienen te voldoen aan de wettelijke eisen.

Kosten onderhoud 2020

De onderhoudskosten zijn verwerkt in het meerjarig onderhoudsplan van de gemeentelijke gebouwen. Het dagelijks en groot onderhoud van de bouwhallen is via de huur-, gebruiksovereenkomst belegd bij de verenigingen.

Onderhoud & vervanging Tractie

Tot slot is ook "tractie" (rollend materieel gemeentewerf) een onderdeel van de gemeentelijke kapitaalgoederen. De tractie wordt gebruikt voor de producten openbare groen, sport, riool, openbare gebouwen, evenementen enzovoort.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'tractie' is het volgende kaderstellend:

- Tractiemiddelen dienen betrouwbaar in de bedrijfsvoering en veilig te zijn.
- Tractie dient te voldoen aan de wettelijke eisen.

Kosten onderhoud 2020

Het budget is toereikend voor noodzakelijk jaarlijks onderhoud en keuringen.

Ontwikkelingen

Er is bij de Buitendienst een nieuwe vrachtwagen (lease) met opbouw in gebruik genomen.

Als gevolg van het bereiken van de technische levensduur van de veegwagen onderzoeken we in 2020 of we de veegwagen vervangen of werkzaamheden uitbesteden.

Door dusdanig onderhoud kan de technische levensduur van de tractor en Berlingo caddy (van VTBC) verlengd worden.

Het aanvullend materieel zoals kipkar, houtversnipperaar, 2-wielige tuinbouwfrees, rolbezem, signaalwagen, Rioned wagen, fietspad zoutstrooier zijn dusdanig goed onderhouden dat de levensduur verlengd kan worden.

Paragraaf Financiering

Algemeen

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) verplicht tot het opstellen van een paragraaf financiering. Het doel van deze paragraaf is het verstrekken van informatie over en het inzichtelijk maken van het treasurybeleid, het beheersen van de financiële risico's en het zorgen voor zo voordelig mogelijke renteresultaten. Het beleid voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut en maakt onderdeel uit van de "financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet".

De financieringsparagraaf gaat achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

1. Ontwikkelingen
2. Kaderstelling
3. Rentevisie
4. Rentesystematiek
5. Financieringspositie
6. Leningenportefeuille
7. Kasgeldlimiet
8. Renterisiconorm
9. Schuldquote
10. Ontwikkelingen 2019
11. EMU-saldo

1. Ontwikkelingen

a. Interne ontwikkelingen

Met de invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) kregen het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsverplichting opgelegd om hun begrotingen binnen de EMU-norm te houden. Dit laatste houdt in dat er meer gestuurd dient te worden op liquiditeiten en de ruimte voor investeringen mede bepaald wordt door het EMU saldo. De gemeente Cranendonck maakt op basis van de informatie uit de organisatie een integrale liquiditeitsplanning. Bij het aangaan van transacties op de geld- en kapitaalmarkt wordt rekening gehouden met die liquiditeitsplanning en de kapitaalmarktrente.

b. Externe ontwikkelingen

1. Vanaf de begroting 2018 passen wij een nieuwe systematiek voor de rentetoerekening toe. Deze nieuwe systematiek is gebaseerd op wijzigingen in de bepalingen ten aanzien van de rente in het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de begroting 2020 rekenen wij met een rente omslagpercentage van 2%. Dit percentage is gelijk aan 2019. Dat omslagpercentage wordt onder andere gehanteerd om binnen de gemeente kosten te verrekenen van het door de gemeente geleende geld. Het omslagpercentage ligt iets hoger dan de marktrente. Die marge is voor het opvangen van het risico van rentestijging tijdens de meerjarige begrotingsperiode.

2. Na een periode van hoge economische groei verwacht het Centraal planbureau dat de groei voor 2019 en 2020 wat terug valt. Dit past bij de rijpere fase van de conjunctuur waar de economie zich nu bevindt. Met een historisch lage werkloosheid (2019: 3,4, verwachting 2020: 3,5) en juist veel vacatures is de krapte op de arbeidsmarkt een van de knelpunten voor de economische groei. Daarnaast zijn er belangrijke internationale risico's voor onze economie. De Brexit, de verhouding tussen de VS en China en de zorgen over de Italiaanse overheidsfinanciën leiden tot veel onzekerheid. Het begrotingsoverschot daalt naar verwachting in 2020 naar 0,4% (2019: 0,9%) van het bruto binnenlands product.

2. Kaderstelling

Ten aanzien van het treasurybeleid zijn de volgende kaders van belang:

- a. Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- b. Wet Financiering decentrale overheden (Fido).
- c. Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo).
- d. Treasurystatuut gemeente Cranendonck.
- e. Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof).

Ad a: De “Nota Rente” (2016) is uitgangspunt voor het gemeentelijk rentebeleid en de wijze van verantwoording. In onderdeel 3 “Rentesystematiek” staat aangegeven op welke wijze vorm is gegeven aan de “Nota Rente”. Tevens is daarbij gekeken naar de toekomstige ontwikkelingen.

Ad b: De uitvoering van treasury vindt haar wettelijke basis voornamelijk in de Wet Fido. Deze wet regelt dat de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente uitsluitend de publieke taak dient en plaats vindt binnen de financiële kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Ook het schatkistbankieren is geregeld en geeft aan hoe omgegaan dient te worden met eventuele tegoeden.

Ad c: De Ruddo geeft onder andere voorschriften over beleggingen (minimale ratings) en derivatenconstructies.

Ad d: In het Treasurystatuut van de gemeente Cranendonck is de “beleidsmatige infrastructuur” van de treasuryfunctie van onze gemeente vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en verantwoordelijkheden.

Ad e: De Wet Hof zorgt ervoor dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt blijft tot maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Momenteel heeft deze wet nog geen invloed op het beleid van onze gemeente.

3. Rentevisie

Een visie omtrent de renteontwikkeling van de korte- en de lange termijn rente is een voorwaarde om de treasuryfunctie adequaat uit te oefenen. Door de huidige economische en politieke ontwikkelingen is het maken van een goede visie op de renteontwikkeling niet eenvoudig. De geld en kapitaalmarkt zijn op niveaus beland die gelet op het verleden niet eerder voorgekomen zijn. Voor een rentevisie vertrouwt de gemeente op de publicaties en verwachtingen van de Europese Centrale Bank (ECB).

Als gesproken wordt over de rente van de ECB gaat het meestal om de zogenaamde refirente. De refirente is de rente die banken moeten betalen aan de ECB wanneer zij geld bij de ECB opnemen (de zogenaamde herfinancieringsrente). Deze rente is medio augustus 2019 0,00% (aug. 2018: 0,00%). Dit is het laagste niveau ooit. De lagere rente betekent dat goedkoper geld kan worden geleend.

De situatie op de rentemarkt kan worden gezien op de lange en korte termijn.

Als referentierente voor de korte markt (geldmarkt) wordt gewoonlijk de 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate) gebruikt. Voor de lange markt ofwel kapitaalmarkt fungeert het tarief van de 10-jaars staatslening als referentie.

De standen van de genoemde renteniveaus zijn op het moment van het opstellen van de paragraaf financiering:

3-maands Euribor: -0,433% (bron: W&M 30 aug. 2019)

De 3-maands Euribor is de achterliggende jaren aanzienlijk gedaald tot zelfs een negatieve rente, mede door ingrijpen van de Europese Centrale Bank. De verwachting is dat het niveau van -0,0433% het komende jaar licht zal gaan stijgen.

10-jaars staatsobligatie: 0,4470% (bron: IEX 23 sept. 2019)

Ook deze rente is de afgelopen jaren fors gedaald. Op dit moment fluctueert de rente op het 0% niveau. De ene dag ontvangen we een kleine vergoeding, op andere momenten moet een geringe rentevergoeding worden betaald. De praktijk leert echter dat gemeenten veelal geldleningen aantrekken

voor een wat langere periode. Met daaraan een langere rentevaste periode. Veelal valt de keuze op 20 of 25 jaar. Deze rente ligt in verband met de langere looptijd rond 1,5%.

4. Rentesystematiek

De Commissie BBV doet in de “Nota Rente” (2016) een aantal stellige uitspraken (mag worden gezien als wetgeving) omtrent de wijze hoe omgegaan moet worden met de rentesystematiek. Essentie is dat op een juiste wijze de kosten toegerekend worden en daarmee ook de uniformiteit te bevorderen. Het betreft:

1. Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De met deze activiteit gepaarde rentelasten en rentebaten behoren op het (nieuwe) taakveld “Treasury”.
2. Indien een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (één op één doorlening), is er sprake van projectfinanciering. In 2018 is voor de financiering van het project zonnepanelen gekozen voor projectfinanciering.
3. Als wel een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
4. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in Euro’s) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
5. Het toerekenen van rente aan de taakvelden vindt plaats via het taakveld “Treasury”. Hiertoe worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie op het taakveld “Treasury” geboekt. Dit geldt ook voor de rentelasten en –baten van projectfinanciering.

Daarnaast adviseert de Commissie BBV het renteschema uit deze nota in de paragraaf financiering van de programmabegroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Voor 2020 zijn in de begroting de navolgende uitgangspunten gehanteerd:

- a. Rente omslag percentage: **2%**
- b. Rente eigen financieringsmiddelen: **2%**

Het renteschema voor 2020 ziet er als volgt uit:

Verzameling rentelasten en -baten	
a. Externe rentelasten over korte en lange financiering	583
b. Externe rentebaten (-/-)	0
Totaal door te rekenen externe rente	583
c. Rente die aan grondexploitatie wordt toegerekend (-/-)	46
Rente van projectfinanciering (-/-)	15
Totaal door te rekenen externe rente	614
d. (1) Rente over eigen vermogen*	341
(2) Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente	955
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.144
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	188

* Deze rente wordt verantwoord als bespaarde rente op taakveld Treasury.

Financieringspositie

Bij de aanvang van het begrotingsjaar 2020 wordt een theoretisch financieringstekort van afgerond € 13,4 miljoen verwacht. Tenminste als alle voor de meerjarenraming opgenomen investeringen voor genoemde datum daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit betekent dat het beschikbare vermogen (reserves en voorzieningen; geldleningen) lager is dan de vaste activa. Een tekort aan eigen vermogen leidt ertoe dat financiering met vreemd vermogen noodzakelijk wordt. Dat brengt rentekosten met zich mee. De rentekosten zijn in de begroting geraamd. Het meerjarige beeld van de financieringspositie ziet er op basis van de huidige meerjarenbegroting als volgt uit:

Financiering meerjarig (x € 1.000,-)	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Vaste activa	59.902	57.836	55.839
Voorraad grond grexen	4.656	841	-919
Reserves en voorzieningen	-18.728	-17.295	-16.801
Langlopende schulden	-32.412*	-34.244*	-31.875*
Financieringstekort	13.418	7.138	6.244

Onder voorwaarde dat eind 2019 lening aangegaan is van 6 miljoen met looptijd 20 jaar en in 2020 een lening van 4 miljoen euro met een looptijd van 20 jaar.

Bovenstaand overzicht vormt de basis voor de op te stellen liquiditeiten- en kapitaalsbehoefte voor de komende perioden zoals aangegeven bij onderdeel 3. Alle onderdelen worden beoordeeld op basis van bovenstaand overzicht voor de bepaling van de behoefte aan middelen.

5. Leningenportefeuille

De leningenportefeuille kan voor 2020 als volgt worden weergegeven:

Leningenportefeuille (x € 1.000,-)	
Stand per 1-1-2020	32.412*
Nieuwe leningen	4.000
Aflossingen	-2.168
Stand per 31-12-2020	34.244

Onder voorwaarde dat eind 2019 lening aangegaan is van 6 miljoen met looptijd 20 jaar en in 2020 een lening van 4 miljoen euro met een looptijd van 20 jaar.

6. Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is conform de Wet Fido het beperken van de renterisico's rond de kortlopende schulden. Dit betekent dat de kortlopende schulden maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen bedragen zodat het risico van het op enig moment om moeten zetten naar langlopende financiering is beperkt. Voor 2020 is het beeld van de kasgeldlimiet als volgt:

Kasgeldlimiet (x € 1.000,-)	2020
Totaal programmabegroting (lasten)	48.153
Percentage norm kasgeldlimiet	8,5
Kasgeldlimiet	4.093
Gemiddelde netto vlottende schuld (-) / Gemiddeld overschot vlottende middelen	1.570

Conform de Wet Fido mag de kasgeldlimiet gedurende maximaal drie achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Op 1 oktober voldeden we nog aan de kasgeldlimiet. Gezien de verwachte uitgaven in het 4^e kwartaal 2019 zal de kasgeldlimiet worden overschreden. Om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet trekt de gemeente eind 2019 een nieuwe langlopende lening aan.

7. Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is conform de Wet Fido het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen.

De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hiermee wordt voorkomen dat op eenzelfde moment herfinanciering van leningen plaats dient te vinden tegen een op dat moment ongunstige rente waardoor de rentelasten snel zouden oplopen.

Voor 2020 is het beeld van de renterisiconorm als volgt:

Renterisiconorm (x € 1.000,-)	2020
1. Renteherzieningen	0
2. Aflossingen	2.167*
3. Renterisico (1 + 2)	2.167
4a. Begrotingstotaal (lasten)	48.153
4b. Percentage regeling	20 %
4. Renterisiconorm (4a x 4b)	9.631
5. Ruimte (+) / overschrijding (-)	7.464

* Onder voorwaarde dat in 2019 lening aangegaan is van 6 miljoen met looptijd 20 jaar en in 2020 een lening van 4 miljoen euro met een looptijd van 20 jaar.

Dit betekent dat de gemeente in 2020 voldoet aan de renterisiconorm.

8. Schuldquote

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee wettelijke normen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De schuldquote vormt een extra aangrijpingspunt om het renterisico te duiden. Met de schuldquote wordt de schuldpositie uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal. Om de schuldquote meerjarig te kunnen bepalen, wordt onderstaande eenvoudige methode gehanteerd. Indien de schuldquote hoger is dan 100%, dan geven de rentelasten en het risico van rentestijgingen er aanleiding toe dat de gemeente het afbouwen van schulden in overweging gaat nemen. Indien de schuldquote ligt tussen de 80% en 100%, dan is voorzichtigheid geboden. Het meerjarige beeld is als volgt:

Schuldquote (x € 1.000,-)	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022
Langlopende schulden	32.412	34.244	31.876
Financieringstekort (o.a. kasgeldleningen)	9.467	5.247	7.353
Totaal schuldpositie	41.482	39.453	39.191
Begrotingstotaal (lasten)	48.153	48.076	48.148
Schuldquote	86%	82%	81%

Uit het overzicht blijkt dat de schuldquote is gestegen boven de 80%. Dit is de komende jaren een aandachtspunt. De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren daalt. Dit wordt met name veroorzaakt door de verwachte grondverkoop (Airpark Brabant fase II/IIb en Neerlanden II).

9. Ontwikkelingen 2020

De gemeente Cranendonck heeft een aantal grotere investeringen (o.a. de Schakel en de Schaapskooi, diverse wegen en rioleringsprojecten). Hierdoor is het noodzakelijk externe financiering aan te trekken. Vanaf medio 2018 beschikken wij over een meerjarige liquiditeitenplanning. Hierdoor is het inzicht in geldstromen verder verbeterd. Op grond van dat verbeterd inzicht kunnen potentiële financiële risico's beperkt c.q. ondervangen worden en hebben we een beter inzicht in de financieringsbehoefte.

10. EMU-saldo

Binnen de Europese Unie is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het BBP (Bruto Binnenlands Product) mag zijn. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo voor het nieuwe en eerstvolgende begrotingsjaar een verplicht onderdeel in de programmabegroting.

De ontwikkeling van het EMU-saldo van de gemeente Cranendonck vertoont het volgende beeld:

Nr.	Omschrijving	P of N	2020	2021	2022	2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging c.q. onttrekking uit reserves	N	-1.210	-880	-91	256
2	Afschrijving ten laste van de exploitatie	P	2.034	1.997	1.988	1.988
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	P	992	992	987	987
4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans wordt geactiveerd	N	-3.720	-3.720	-3.720	-3.720
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen					
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa					
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw, woonrijp maken e.d.					
8	Buiten bouwgrondexploitatie, voor zover niet op de exploitatie verantwoord					
9	Lasten op balanspost voorzieningen voor zover deze met derden betreffen					
10	Lasten i.v.m. transacties met derden					
11	Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten					
	Berekend EMU-saldo		-1.904	-1.611	-836	-489
	Emu referentie waarde gemeente Cranendonck (Emu-norm)		-1.829	-1.827	-1.830	-1.846
	Negatief bedrag is overschrijding – en positief is onderschrijding van de Emu-norm		-75	216	994	1.357

Op basis van bovenstaande gegevens voldoen wij in 2020 niet aan de EMU-norm. Overschrijding van de EMU-norm heeft voor de individuele gemeente geen gevolgen. Als decentrale overheden collectief de EMU-norm overschrijden kan een sanctie worden opgelegd. Vanaf 2021 voldoen we weer aan de EMU-norm.

Paragraaf Grondbeleid

Deze paragraaf beschrijft voor 2020 de manier waarop de gemeente haar grondbeleid inzet. Dit beleid ligt vast in de Nota Grondbeleid. Op basis van de halfjaarlijkse actualisatie, welke midden 2019 in het kader van deze begroting plaats heeft gevonden, worden de geprognosticeerde resultaten in beeld gebracht en nader toegelicht.

Het uitgangspunt bij de opzet en uitwerking van deze paragraaf betreffen de vernieuwde voorschriften, zoals opgenomen in de notitie Grondexploitatie 2016 en de notitie Faciliterend Grondbeleid van de commissie besluit Begroting en verantwoording (BBV).

Grondbeleid en doelstellingen

Nota Grondbeleid

In de nota Grondbeleid Gemeente Cranendonck 2016-2020 zijn de beleidskaders vastgelegd voor het beheer en de ontwikkeling van onroerend goed, gericht op het uiteindelijk realiseren van beleidsdoelstellingen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, economie, etc. De gemeente kan hierbij overgaan tot het voeren van een actief grondbeleid, zoals blijkt uit onderstaand citaat uit de nota Grondbeleid.

“Indien concrete gemeentelijke doelen niet realiseerbaar blijken door de inzet van alleen faciliterend grondbeleid en realisering wel dringend gewenst is kan de gemeenteraad besluiten om zelf actief, risicodragend, tot ontwikkelingen over te gaan of een samenwerking aan te gaan met een particuliere initiatiefnemer. Deze ontwikkeling en de daarmee verbonden risico's moeten passen binnen de financiële randvoorwaarden van de gemeente. In dat geval kan de keuze zijn om bij een groot maatschappelijk belang een exploitatieplan met een tekort, dat door voorzieningen of reserves is afgedekt, te accepteren.”

Marktsituatie

Het huidige economische klimaat heeft een positieve uitwerking op de vastgoed- en woningmarkt, wat door de langdurig lage (hypothek)rente verder wordt versterkt. Dit is met name goed te zien in de verkoop van bouwgrond op het bedrijventerrein Airpark. Nagenoeg alle gronden zijn in 2019 verkocht of onder optie waardoor we inmiddels gestart zijn met de ontwikkeling van de volgende fase van Airpark. De grondexploitatiebegroting is in het kader van de jaarrekening 2018 hiervoor door uw raad vastgesteld.

Woningbouw

In januari 2018 heeft de gemeenteraad de woonvisie 2018-2023 vastgesteld. Een woonvisie die niet alleen naar wonen kijkt maar ook naar gebieden zoals leefbaarheid, zorg, duurzaamheid en vestigingsklimaat. Bij het opstellen van de visie is verder gegaan op de Nota Omdenken waarbij vooral het aanpassen en transformeren van de bestaande gebouwen uitgangspunt is. Nieuwbouw doen we enkel als het iets toevoegt aan wat er nog mist in een dorp of wat iets toevoegt in kwaliteit. Daardoor vindt de realisatie van de woningbouwprojecten vinden veelal plaats door middel van een faciliterend grondbeleid (particuliere plannen). Het woning-bouwproject Budel Noord betreft een gemeentelijke grondexploitatie, evenals het project Neerlanden II wat in voorbereiding is.

Bedrijventerrein

Binnen de gemeente zijn twee bedrijventerreinen in ontwikkeling: Airpark Brabant II/IIb en Duurzaam Industriepark Cranendonck (DIC). Airpark Brabant II/IIb is een gemeentelijke grondexploitatie waarbij de grondexploitatiebegroting van de laatste fase (IIb) recent is vastgesteld. DIC is een particuliere ontwikkeling. Naast een bijdrage aan de lokale economie en werkgelegenheid draagt DIC ook bij aan een betere positionering van Cranendonck in de regio door het versterken van de onderwijsregio en profilering op de zakelijke markt.

Het bestemmingsplan voor DIC lag bij de Raad van State omdat na de vaststelling van dit bestemmingsplan er beroep was ingesteld. Inmiddels heeft de Raad van State op 21 augustus 2019 uitspraak gedaan en is het bestemmingsplan DIC vanwege de PAS-uitspraak vernietigd.

De betrokken partijen gemeente, provincie en Nyrstar zijn in overleg over de ontstane situatie. Omdat er geen zicht is op een onherroepelijk bestemmingsplan hebben zowel de gemeente als Nyrstar de mogelijkheid om de anterieure overeenkomst vanaf 19 september 2019 te ontbinden. Afhankelijk van de insteek van de partijen is er een mogelijkheid om te gaan voor een nieuw bestemmingsplan. Voorwaarde hierbij is wel dat de rijksoverheid op korte termijn oplossingen implementeert voor het landelijk spelende stikstofprobleem. Mocht de anterieure overeenkomst ontbonden worden dan heeft dat financiële gevolgen. De boekwaarde bedraagt medio september € 907.000. Bij beëindiging van de anterieure overeenkomst ontvangt de gemeente nog een bedrag van Nyrstar van € 200.000. Als de anterieure overeenkomst wordt beëindigd zal er een verlies genomen moeten worden van € 707.000. In de risicoparagraaf zal dit worden meegenomen.

Uitgangspunten

Grondprijzen

In de grondnota is opgenomen dat de grondprijzen in Cranendonck marktconform moeten zijn en dat ze jaarlijks bij de begroting worden vastgesteld. Hiervoor worden minimale m² prijzen vastgesteld, per kern, bedrijventerrein en ligging. De bovengrens wordt voor onderhandeling per project vrijgelaten. Het voorstel is om de grondprijzen met 1,5% te indexeren met uitzondering van de kavels gelegen in het plan Budel Noord (in 2018 slechts 1 kavel verkocht) en de grondprijs voor kavels voor sociale woningbouw. Door de grote vraag naar woningen zijn de bouwkosten enorm gestegen. Desondanks kan een toegelaten instelling niet meer huur vragen omdat zij gehouden zijn aan de liberalisatiegrens. Als de grondprijzen verder zouden stijgen wordt het nog moeilijker om huurwoningen daadwerkelijk te gaan realiseren. De reden is dat Rekening houdend met vorenstaande beleidskaders zijn de (minimale) grondprijzen voor 2020 als volgt bepaald en conform opgenomen in de afzonderlijke grondexploitaties:

Woningbouw 2020

Kavels sociale woningen	€ 245,62 per m ² exclusief BTW
Bouwkavels vrije sector plan Budel Noord	€ 270,00 per m ² exclusief BTW
Bouwkavels vrije sector	€ 295,22 per m ² exclusief BTW

Bedrijventerreinen (nieuwe uitgiften) 2020

Zichtlocaties	€ 122,27 per m ² exclusief BTW
B-locaties	€ 100,96 per m ² exclusief BTW
Gronden belast met zakelijk recht	€ 66,79 per m ² exclusief BTW

Deze grondprijzen gelden voor nieuw te maken (prijs-)afspraken en overeenkomsten. Bestaande afspraken/overeenkomsten worden gerespecteerd. De huidige situatie op de vastgoedmarkt is de aanleiding om de vastgestelde grondprijzen te (blijven) toetsen op marktconformiteit.

De grondprijs voor reststroken in 2020 bedraagt € 96,43 per m2 kosten koper. Reststroken zijn benoemd als voor-, zij- en achtertuinen met over het algemeen wat kleinere perceeloppervlakten.

Rente

Het rentepercentage, wat bij de actualisatie van de gemeentelijke grondexploitaties wordt gehanteerd, is berekend op basis van de voorschriften van het BBV. Voor de begroting 2020 wordt voor de lopende grondexploitaties gerekend met een rentepercentage van 1,05%.

Actualisatie (toekomstige) gemeentelijke grondexploitaties en particuliere plannen

Gemeentelijke grondexploitaties

Er is sprake van een gemeentelijke grondexploitatie indien de grond in eigendom is van de gemeente, of gedurende de looptijd van het plan wordt verworven, en de raad een grondexploitatie heeft vastgesteld. De boekwaarde wordt op de balans verantwoord in de categorie 'In exploitatie genomen (bouw)gronden'.

De prognoses van de grondverkoop van de lopende grondexploitaties (woningen en bedrijventerreinen) zijn opnieuw voor de programmabegroting 2020 geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie is het geprognosticeerd resultaat van de gemeentelijke grondexploitaties € 5.425.374 positief. Een zeer geringe afname van het totale exploitatieresultaat. De geringe bijstelling van Airpark heeft te maken met het feit dat opbrengsten die in 2019 verwacht werden doorschuiven naar 2020.

Overzicht geprognosticeerd exploitatieresultaat gemeentelijke grondexploitaties				
Project		Exploitatieresultaat (prognose)		
Nr.	Naam	Stand jaarrekening Per 31-12-2018	Stand op basis van de Begroting 2020	
9018	Budel Noord	-795.330	-787.157	Nadeel
9203	Airpark Brabant, fase II/IIb	4.016.973	3.967.141	Voordeel
9464	Neerlanden	2.245.390	2.245.390	Voordeel
Totaal		5.467.033	5.425.374	Voordeel

Budel Noord

In 2019 zijn er inmiddels 2 van de 5 nog resterende te verkopen kavels verkocht. Naar verwachting worden in 2021 de laatste kavel(s) uitgegeven waarna we kunnen starten met het afronden van de laatste infrastructurele werken waarna de grondexploitatie in 2022 kan worden afgesloten.

Airpark Brabant

Voor deze grondexploitatie zijn bijna alle gronden voor fase II verkocht of onder optie. Vanwege de aanhoudende vraag naar bedrijventerreinen is een aanvang gemaakt met de planstudie en -voorbereiding voor de realisatie van fase IIb en is inmiddels de herziene grondexploitatiebegroting van Airpark Brabant fase II/IIb vastgesteld. In bovenstaande tabel is het geprognosticeerde eindresultaat van fase II/IIb opgenomen.

Neerlanden

De grondexploitatiebegroting voor het plan Neerlanden is inmiddels ook vastgesteld. Dit plan is inmiddels in voorbereiding. Het voorontwerp bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. In het laatste kwartaal van 2019 gaat het ontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd worden. Begin 2020 zal het bestemmingsplan worden vastgesteld waarna daadwerkelijk gestart kan worden met de ontwikkeling van de gronden voor uitgifte. De eerste uitgifte van gronden wordt verwacht in 2021.

Uiteraard is het geprognosticeerde resultaat van de gemeentelijke grondexploitaties gebaseerd op voorcalculatorische ramingen, die gedurende de exploitatieperiode nog aan verandering onderhevig kunnen zijn. Daarnaast kan het geprognosticeerde resultaat beïnvloed worden door de algemene (economische) situatie in combinatie met de ontwikkeling van de risico's.

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht ook van toepassing voor gemeenten. Dit betekent dat gemeenten (en andere overheden) vennootschapsbelasting moeten gaan betalen over de winst die ze behalen met hun ondernemingsactiviteiten. De gemeentelijke grondexploitaties worden aangemerkt als ondernemingsactiviteiten en in principe bestaat er een belastingplicht op de gerealiseerde resultaten uit gemeentelijke grondexploitaties. Om te kunnen bepalen wat de belastinglast is voor de lopende gemeentelijke grondexploitaties wordt (in overleg met een fiscaal adviseur) een fiscale openingsbalans opgesteld. Bepalend voor de toekomstige belastinglast is de waarde van de bouwgronden die hierbij wordt gehanteerd. Deze is echter nog niet bekend, derhalve is in bovenstaande prognose geen rekening gehouden met de (eventueel) af te dragen vennootschapsbelasting.

Toekomstige gemeentelijke grondexploitaties

Indien de grond in eigendom is van de gemeente, maar de raad (nog) geen grondexploitatie heeft vastgesteld betreft het project een toekomstige grondexploitatie. De boekwaarde van deze projecten wordt op de balans verantwoord in de categorie 'materiële vast activa'.

Er zijn twee locaties in voorbereiding, waarvan er (nog) geen grondexploitatie is vastgesteld door de gemeenteraad. Naast de locaties voormalig politiebureau (Budel) is dat de Baronie van Cranendonck. Voor het project Baronie van Cranendonck is mogelijk alleen sprake van de verkoop van vastgoed, waarbij door de gemeente geen activiteiten worden ontplooid ten behoeve van het uitgeven van bouwrijpe grond, zoals bijvoorbeeld sloop of bodemsanering. Doordat over dit project in het verleden is gerapporteerd in de paragraaf Grondbeleid nemen we de dit project alsnog integraal op in deze paragraaf.

Overzicht toekomstige gemeentelijke grondexploitaties		
<i>Project</i>		<i>Boekwaarde per 1-7-2019</i>
9008	Politiebureau	124.423
9460	Baronie van Cranendonck	2.797.672
Totaal		2.918.281

Voor de boekwaarde van deze gronden geldt dat deze niet hoger kan zijn dan de marktwaarde, uitgaande van de geldende bestemming. Voor Politiebureau Budel wordt voldaan aan deze voorwaarde en is derhalve geen correctie van de boekwaarde naar de lagere marktwaarde noodzakelijk. Voor Baronie van Cranendonck geldt dat de jaarlijkse gemaakte kosten direct genomen worden ten laste van het resultaat zodat de boekwaarde gelijk blijft. De jaarlijks gemaakte kosten worden extra comptabel bijgehouden, om overzicht te behouden en de juiste afwegingen te kunnen maken. De totale lasten voor de gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck op 31-12-2019 worden geschat op € 3.731.039,-. Het hoofdstuk Majeure projecten geeft een verdere toelichting van het project Baronie van Cranendonck.

De planontwikkeling voor (de verkoop van) het terrein van het voormalige politiebureau maakt onderdeel uit van het majeure project Centrumplan Budel. Voor een inhoudelijke toelichting over (de planontwikkeling van) de toekomstige gemeentelijke ontwikkellocaties wordt verwezen naar het hoofdstuk Majeure projecten.

Particuliere plannen

Van deze projecten is het eigendom van de grond in particuliere handen. De rol van de gemeente blijft in principe beperkt tot de procedure voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan. Dit betreft alleen de plannen waarvoor een anterieure overeenkomst is of (naar verwachting) wordt afgesloten met de initiatiefnemer.

Overzicht boekwaarde per 1 juli 2019			
Project		Boekwaarde	
Nr.	Naam	Per 1-07-2019	
9206	Metalot (voorheen DIC)	-/-917.810	Nadeel
9447	Jumbo Budel (centrumplan)	-/-75.000	Nadeel
9011	Dorpsakkers 2006	117.728	Voordeel
9012	Striboshof	4.375	Voordeel
9458	Nieuwstraat 55	0	Neutraal
9459	Herontwikkeling De Pomper	23.535	Voordeel
9462	Plan Rabobank	-/-15.990	Nadeel
9463	Burg. Wijtestraat	-/-9.633	Nadeel
9099	Overige initiatieven	-/-10.878	Nadeel
Totaal		-152.378	

Voor alle particuliere plannen geldt dat bij de jaarrekening 2018 er een doorrekening is gemaakt voor het toekomstige resultaat. Op het moment dat er een verlies wordt verwacht aan het einde van de looptijd dan wordt dit verlies direct genomen. Dit is ook gebeurt bij de jaarrekening 2018. In deze tabel zijn de boekwaarden opgenomen per 1 juli 2017. Als er in deze tabel een nadelige boekwaarde is opgenomen dat betekent dat dat er nog opbrengsten te verwachten zijn. Andersom geldt ook. Als er voordelige saldo's in deze tabel staan dan worden er voor dit project nog kosten verwacht.

Financiële positie

Naast de uiteindelijke resultaten uit de grondexploitaties is, voor het bepalen van de vermogenspositie, tevens de stand en de ontwikkeling van de reserve grondexploitaties van belang. Daarnaast is de omvang van de risico's bepalend voor de vermogenspositie.

Risico's grondexploitaties

Aan het exploiteren van (bouw)grond zijn risico's verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge voorinvesteringen en omvangrijke geprognoseerde verkoopopbrengsten bij gemeentelijke grondexploitaties, moet rekening gehouden worden met risico's.

Voor de kwantificering van de risico's wordt onderscheid gemaakt in algemene (exploitatie)risico's en project specifieke risico's. Voor de complexen Budel Noord 2007 en Duurzaam Industriepark Cranendonck is de risico inschatting, uitgaande van een 'slecht weer scenario'. Dit scenario houdt in betekent of een verslechtering van het geprognoseerd resultaat of het niet (geheel) kunnen verhalen van de door de gemeente Cranendonck gemaakte kosten. Voor Budel Noord 2007 is dit bedrag berekend op €65.000. Voor wat betreft DIC wordt de kans op 90% ingeschat dat de anterieure overeenkomst als gevolg van het vernietigen van het bestemmingsplan DIC beëindigd gaat worden. Dat zou een verlies betekenen van €707.000,-. In de risicoparagraaf nemen we daarom een bedrag op van €636.000 (90% * €707.000,-). Voor de complexen Neerlanden en Airpark zijn de geprognoseerde resultaten dusdanig dat risico's opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie.

In de vermogenspositie is rekening gehouden met een risicobedrag van € 200.000 voor reeds gestarte initiatieven (het niet geheel kunnen verhalen van de door de gemeente gemaakte kosten) en €150.000 (algemeen voorbereidingsbudget) voor nieuwe initiatieven welke uiteindelijk niet doorgaan. Het totale risicobedrag komt daarmee uit op €1.051.000.

Voorziening Nadelige grondexploitaties

Volgens de richtlijnen van de BBV moet een voorziening getroffen worden voor gemeentelijke grondexploitaties die een tekort laten zien op basis van een begroting op einde looptijd. Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de gemeentelijke grondexploitatie wordt de hoogte van de voorziening herijkt. De voorziening wordt in mindering gebracht op de balanspost 'Onderhanden werk inzake grondexploitaties'.

Bijstellingen van de hoogte van de voorziening geschiedt middels verrekening met de reserve grondexploitatie.

Specificatie voorziening Nadelige grondexploitaties			
Stand per 1-1-2019			795.330
Benodigd per 31-12-2019 (prognose)			
	Budel-Noord	795.330	
Bijstorting t.l.v. reserve grondexploitaties			0
Stand 31-12-2019 (prognose)			795.330

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties is ingesteld om negatieve resultaten van de lopende projecten op te vangen. Jaarlijks wordt op basis van de stand van de noodzakelijke reservepositie bepaald hoe hoog het bedrag is dat overgeheveld kan/moet worden naar/van de gemeentelijke algemene reserve.

Het uitgangspunt voor het bepalen van de minimumhoogte van de reserve grondexploitaties is dat er voldoende financiële buffer aanwezig moet blijven voor een verantwoorde continuering van de bedrijfsvoering. Hierbij is de minimum hoogte berekend op € 1.051.000, gebaseerd op de hiervoor genoemde risico's.

De bovengrens bedraagt anderhalf maal de omvang van de noodzakelijke ondergrens en gezien de omvang van de risico's bepaald op een bedrag van € 1.576.500.

Overzicht verloop reserve Grondexploitaties			
Stand per 1-1-2019			923.745
Bij:	Bijstorting voorziening nadelige grondexploitaties	0	
	Tussentijdse winstneming	90.000	
	Afsluiten gemeentelijke grondexploitaties	0	
Af:	Correctie boekwaarde particuliere plannen	p.m.	
Mutaties 2019			90.000
Saldo			1.013.745
Aanvullen tot buffer			562.755
Stand 31-12-2019 (prognose)			1.576.500

De huidige omvang van de reserve is ruim voldoende volgens de berekening van de buffer om de bestaande risico's af te dekken.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen bestaat uit "de relatie tussen de weerstandcapaciteit, zijnde de mogelijkheid waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen of onvoldoende voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie". Of anders gezegd de mate waarin middelen vrij gemaakt kunnen worden om naast het afdekken van tekorten ook substantiële tegenvallers en risico's op te vangen (zonder aanpassing van beleid).

Voor het bepalen van het weerstandsvermogen zijn drie zaken van belang:

1. De uiteindelijke resultaten van de grondexploitaties en particuliere plannen;
2. De risico's van/rondom grondexploitaties;
3. De stand en ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

Specificatie weerstandsvermogen			
Reserve grondexploitaties per 31-12-2019 (prognose)			1.576.500
Bij:	Verwacht resultaat grondexploitaties (winst einde looptijd minus reeds tussentijds genomen winst)		
	- Gemeentelijke grondexploitaties	5.425.374	
<i>Subtotaal</i>			7.001.874
Af:	Risico's dekking en verlies	-1.051.000	
	Risico minder winst	-1.600.000	
<i>Subtotaal</i>			-2.651.000
Totaal weerstandsvermogen per 31-12-2019			4.350.874

Er kan worden geconcludeerd dat de huidige reserve grondexploitatie en de geprognosticeerde positieve resultaten van de grondexploitaties ruimschoots de risico's afdekken.

Reserve Ruimtelijke Kwaliteit

De gemeenteraad heeft in december 2018 de Nota Fonds Bovenwijkse Voorzieningen ingetrokken en de nota fonds ruimtelijke kwaliteit vastgesteld. De reserve bovenwijkse voorziening was bedoeld voor de financiering van infrastructurele voorzieningen die niet gekoppeld konden worden aan een specifieke grondexploitatie. De gemeente heeft naast deze infrastructurele projecten met een bovenwijks karakter nog veel wensen en ambities vanuit het ruimtelijke beleid, zoals o.a. vastgelegd in de Structuurvisie 2024 waarvoor geen dekking aanwezig is. Om hiervoor een bijdrage te kunnen vragen aan derden is een fonds met bredere investeringsmogelijkheden nodig dan het huidige Fonds Bovenwijkse voorzieningen. Dit is de aanleiding geweest om het Fonds Bovenwijkse voorzieningen om te vormen naar een nieuw fonds, het Fonds Ruimtelijke Kwaliteit. De voeding vindt plaats vanuit particuliere plannen waar een bijdrage wordt gevraagd voor het fonds ruimtelijke kwaliteit en door een bijdrage vanuit de gemeentelijke grondexploitaties op basis van een bijdrage per m2 verkochte grond. De mutatie van deze reserve is weergegeven in onderstaande tabel.

Verloop reserve Fonds Ruimtelijke kwaliteit		
Stand per 1-1-2019		2.445.807
Stortingen vanuit complexen	37.507	
Stortingen vanuit anterieure overeenkomsten	p.m.	
Minus: Bestedingen vanuit de reserve	p.m.	
<i>Totaal mutaties 2019</i>		<i>37.507</i>
Stand per 31-12-2019		2.483.314

Paragraaf Lokale Heffingen

Wettelijk kader

Op grond van het besluit “Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)” dient in de paragraaf “Lokale heffingen” in ieder geval de volgende onderdelen te worden vermeld:

Onderdeel	Op grond van :
De geraamde inkomsten	art. 10, letter a BBV
Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen	art. 10, letter b BBV
Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, inclusief Onderbouwing berekening maximaal kostendeekkende tarieven	art. 10, letter c BBV
Een aanduiding van de lokale lastendruk	art. 10, letter d BBV
Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid	art. 10, letter e BBV

Wat willen we bereiken?

De lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken waarbij de lastendruk voor de inwoners in een goede verhouding staat tot het niveau van de voorzieningen.

Bovendien vindt door middel van de lokale heffingen sturing plaats op bepaalde doelstellingen, zoals het scheiden van afval en bewuster omgaan met water.

Algemeen

De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte van de gemeentelijke heffingen. Het bedrag van een gemeentelijke heffing mag niet afhankelijk worden gesteld van inkomen, winst of vermogen. Dit wil zeggen dat het voor gemeenten niet is toegestaan om door middel van belastingverordeningen inkomenspolitiek uit te voeren.

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. In de gemeente Cranendonck zijn de volgende verordeningen van toepassing:

Verordening op de heffing en invordering van:
Afvalstoffenheffing
Leges
Lijkbezorgingrechten
Marktgeden
Onroerende Zaakbelastingen
Reclamebelasting
Rechten en precariobelastingen
Rechten voor het innemen van standplaatsen
Rioolheffing
Toeristenbelasting

Bovenstaande verordeningen zijn te raadplegen op de website van de gemeente www.cranendonck.nl bij het onderdeel “Wonen, verhuizen en belastingen” onder het hoofdstuk “WOZ/OZB en belastingen”. De gemeente Cranendonck heft geen hondenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting. Bij de redactie van de belastingverordeningen gelden zoveel als mogelijk de modelverordeningen van de VNG als leidraad.

In deze paragraaf zijn de bestaande beleidsuitgangspunten en –voornemens betreffende belastingen opgenomen, toegelicht en vervolgens op hun uitkomsten geanalyseerd. Hierbij zijn voor de woonlasten en de toeristenbelasting de tarieven vermeld. Voor de hoogte van de belastingen, rechten en tarieven gelden de volgende uitgangspunten:

- Binnen de wettelijke kaders de leges berekenen met toepassing van het profijtbeginsel en streven naar zo veel als mogelijk kostendeckende tarieven. Het profijtbeginsel houdt in dat hoe meer iemand profijt heeft van de door de overheid geleverde prestaties, hoe meer belasting/rechten daarvoor betaald dient te worden.
- Daar waar mogelijk binnen de wettelijke kaders specificeren van de producten en diensten in de legesverordening.

Vergelijking tarieven 2019 met gemeenten van A2-samenwerking volgens Coelo:

Coelo 2019	Cranendonck	Valkenswaard	Heeze-Leende
1-persoonshuishouden	708	734	783
meerpersoonshuishouden	*770	784	921
Rangnummer**	216	238	346
OZB:			
Tarief woningen	0,1285	0,1332	0,1094
Tarief niet-woningen	0,4600	0,4397	0,3260
Afvalstoffenheffing:			
Tarief 1-persoonshuishouden***	185	175	175
Tarief meerpersoonshuishouden***	247	225	205
Rioolheffing:			
Tarief 1 persoons huishouden***	195	205	237
Tarief meerpersoonshuishouden***	195	205	315

* De verdeling van de lastendruk is als volgt: afvalstoffenheffing € 247, OZB € 328 en rioolheffing € 195

**Voor het rangnummer geldt dat nummer 1 de laagste woonlasten heeft. Coelo gaat uit van 355 gemeenten.

***In Cranendonck is het vastrecht voor 1-persoons of meerpersoonshuishoudens gelijk. Het Coelo gaat bij afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens uit van een hoger aantal containerledigingen.

Ontwikkelingen

Lokaal belastinggebied

Al vele jaren bepleit de VNG, maar ook andere instellingen zoals Raad voor de financiële verhoudingen en de Raad van State, voor een lokaal belastinggebied dat qua omvang beter past bij de steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden van gemeenten. De VNG pleit voor een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Deze uitbreiding houdt in dat gemeenten meer inkomsten uit de eigen belastingheffing krijgen en tegelijkertijd minder uitkeringen van het Rijk ontvangen. Het gevolg hiervan zal zijn dat er meer verschillen tussen gemeenten ontstaan doordat de verschillende gemeenteraden lokaal andere afwegingen maken tussen inkomsten en uitgaven.

Per saldo hoeft een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied niet tot stijging van de belastingdruk te leiden. Door de vermindering van de uitkeringen van het Rijk aan gemeenten heeft het Rijk minder uitgaven en kunnen de rijksbelastingen omlaag. De uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied zal wel leiden tot verschuiving van belastingdruk tussen individuele burgers en bedrijven. Gemeenten heffen de belastingen immers naar andere maatstaven dan het Rijk doet en de tarieven zullen per gemeente verschillen.

In het meest recente regeerakkoord (oktober 2017) is niets opgenomen over een uitbreiding van het lokaal belastinggebied. Op 14 februari 2018 ondertekenden het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen echter een interbestuurlijk programma (IBP) met bijbehorende gezamenlijke agenda.

Over de fiscale thema's zijn daarbij de volgende procesafspraken gemaakt:

- Decentrale belastingstelsels hebben regulier onderhoud nodig om in goede staat te blijven en toekomstbestendig te zijn. Rijk en medeoverheden gaan aan dit onderhoud werken en verkennen daarnaast de mogelijkheden die decentrale belastingstelsels bieden om de realisatie van gezamenlijke ambities te faciliteren.
- We spreken af om eventuele knelpunten in de fiscale regelgeving, op het niveau van zowel de rijksoverheid als de medeoverheden, te inventariseren die belangrijke doelstellingen van Rijk en medeoverheden in de weg staan (bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en de circulaire economie). En of er oplossingen kunnen worden geboden, met inachtneming van bestaande wet- en regelgeving.

Het onderwerp uitbreiding lokaal belastinggebied is nog steeds actueel. In een brief aan de Tweede Kamer deelt staatssecretaris Snel mee dat begin 2020 de bouwstenen voor een beter belastingstelsel klaar zullen liggen. Het gaat om een 'technisch ambtelijke verkenning van een breed palet'. 'Naast schuiven tussen grondslagen en tarieven op rijksniveau behoort een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied tot de mogelijkheden.

Handreiking kostenonderbouwing VNG

Voorgeschreven is om de mate van kostendekking van de lokale heffingen toe te lichten. Hiervoor heeft de VNG een handreiking opgesteld. In deze handreiking wordt onder andere ingegaan hoe om te gaan met:

- De directe lasten;
- De indirecte lasten;
- Baten en kruissubsidiëring;
- Beleidsuitgangspunten en toelichting.

Deze aspecten richten zich voornamelijk op de bestemmingsheffingen (afval, riool, leges). Bij deze heffingen wordt hierop ingegaan.

Aansluiting landelijke voorziening WOZ

Vanaf 1 oktober 2016 dienen gemeenten/samenwerkingsverbanden de WOZ waarden van woningen openbaar te maken. Dit openbaar maken geschiedt landelijk door een WOZ-viewer (LV WOZ), waarmee de WOZ-waarden van woningen bekeken kunnen worden. Van gemeenten die op dat moment nog niet zijn aangesloten op de LV WOZ zijn de WOZ-waarden niet zichtbaar. De gemeente Cranendonck is sinds december 2016 aangesloten op de LV WOZ.

Ontwikkeling lastendruk gemeente Cranendonck 2018-2020 meerpersoonshuishouden

De berekening van de lastendruk is gebaseerd op de gemiddelde lastendruk per meerpersoonshuishouden. Bij de berekening van de afvalstoffenheffing is uitgegaan van 12 ledigingen van de container voor gft-afval (240 liter), waarvan 5 ledigingen in de maanden oktober tot en met december hebben plaatsgevonden en gratis zijn. De container met restafval van 240 liter is 6 maal geledigd in het gehele jaar.

	2018	2019	Voorlopig 2020
OZB	317	328	nbn
Afvalstoffenheffing	219	235	nbn
Rioolheffing	202	195	198
Totaal	738	758	nbn

LET OP: bovenstaande aantallen wijken af van de gehanteerde aantallen door Coelo. De afwijking van de lastendruk zoals berekend door Coelo wordt veroorzaakt door de afvalstoffenheffing.

De lokale lasten 2020 stijgen ten opzichte van 2019. Deze stijging bestaat uit de verhoging van de ozb (conform besluitvorming bij de begroting 2019) en uit de stijging van het rioolrecht met het inflatiepercentage. De daadwerkelijke tarieven worden vastgesteld in de raadsvergadering van december.

Belastingopbrengsten

In onderstaande grafiek zijn de werkelijke opbrengsten van het jaar 2018 opgenomen. Ter vergelijking zijn de geraamde opbrengsten 2019 en 2020 vermeld.

De onderstaande vermelde bedragen vermenigvuldigen met € 1.000.

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019 Incl. begr.wijz. 1^e halfjaar	Begroting 2020
Onroerende zaakbelastingen	4.756	4.942	5.139
Afvalstoffenheffing	1.758	1.846	1.952
Rioolheffing (vGRP)	1.982	2.000	2.035
Toeristenbelasting	124	121	150
Lijkbezorgingrechten	79	82	83
Leges omgevingsvergunningen	748	573	422
Marktgeden	14	17	17
Precariobelasting/leges bijz.wetten	42	87	126
Leges bestemmingsplannen	37	176	186
Leges secretarie	368	261	296
Reclamebelasting	26	32	33
Totaal	9.934	10.137	10.439

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor het overgrote deel van de belastingopbrengsten zorgen. Voormelde heffingen en belastingen bepalen dan ook de lokale belastingdruk.

Toelichting per belastingsoort

Onroerende zaakbelastingen(OZB)

Onder de naam “onroerende zaakbelastingen” worden van onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen liggen de volgende belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar onroerende zaken gebruiken. Dit geldt alleen voor niet-woningen.
- Een eigenarenbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar eigenaar zijn van onroerende zaken. Dit geldt voor woningen en niet-woningen.

Het tarief van de onroerende zaakbelastingen wordt weergegeven als een percentage van de waarde van een onroerende zaak. Daalt de gemiddelde waarde van de objecten, dan stijgen de tarieven OZB meer. Stijgt echter de waarde, dan dalen de tarieven. Door het hanteren van deze systematiek betaalt de belastingplichtige van een gemiddeld gewaardeerd object het voor dat jaar van toepassing zijnde indexatiepercentage meer dan in het voorgaande jaar.

De heffingsgrondslag voor 2020 is de waarde van de onroerende zaak naar peildatum 1 januari 2019. Hierbij is rekening gehouden met de waarde ontwikkelingen tussen de vorige waarde-peildatum 1 januari 2018 en de geldende waarde-peildatum 1 januari 2019.

Ontwikkeling tarieven OZB gemeente Cranendonck:

Tarieven	2018	2019	2020
Woningen			
Eigenaren	0,1298 %	0,1285 %	nmb
Niet-woningen			
Eigenaren	0,2500 %	0,2558 %	nmb
Gebruikers	0,1986 %	0,2031 %	nmb

De opbrengsten voor 2020 baseren we op de opbrengsten 2019 aangepast met 1,6 % inflatiecorrectie. Gelet op de economische ontwikkelingen is de toename van het bestand geraamd op een percentage van 0,6%. Bij de besluitvorming van de begroting 2019 is besloten om voor de ozb voor het jaar 2020 een extra verhoging van 1,8 % door te voeren.

Opbrengst OZB 2020	Raming 2020
Eigenaren woningen en niet-woningen	€ 4.265.123
Gebruikers niet-woningen	€ 874.359
Totaal	€ 5.139.482

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degenen die in de gemeente gebruik maken van een perceel waarvoor een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval geldt.

De afvalstoffenheffing in de gemeente Cranendonck bestaat uit een vast en een variabel gedeelte. Elk huishouden is het vaste gedeelte verschuldigd. Het variabele gedeelte bestaat uit het aantal ledigingen, waarbij de bestemming (container voor gft-afval of restafval) en de grootte van de container van invloed zijn op het tarief.

In de raadsvergadering van 17 september jl. heeft uw raad ingestemd met het "streefbeeld afvalinzameling 2025" en fase I van dit streefbeeld. Dit betekent dat per 1 juli 2020, naast de grijze container, de tariefzak voor restafval wordt ingevoerd, de inzamel frequentie van de grijze container en de tarieven worden gewijzigd. De daadwerkelijke tarieven worden vastgesteld in de raadsvergadering van december 2019. Hierbij blijft de lastendruk van de afvalstoffenheffing ongeveer gelijk.

Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing gemeente Cranendonck:

	2018	2019	Voorlopig 2020
Vastrecht per jaar	€ 106,80	€ 123,00	nmb
Ledigen container gft-afval			
140 liter *	€ 1,50	€ 1,50	nmb
240 liter *	€ 2,25	€ 2,25	nmb
Ledigen container restafval			
140 liter	€ 11,00	€ 11,00	nmb
240 liter	€ 16,00	€ 16,00	nmb
Tariefzak	n.v.t.	n.v.t.	nmb

* 4^e kwartaal gratis

Kosten- en batenanalyse afvalstoffenheffing 2020	raming
Kosten van afvalverwijdering en verwerking (inclusief BTW)	2.150.180
Opbrengsten afvalstoffenheffing	1.951.180
Overige opbrengsten	199.000
Geen exploitatietekort of overschot in 2020	

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel, waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Met ingang van 2018 is er nieuw systeem van heffen van toepassing. Om meer tegemoet te komen aan het principe "de vervuiler betaalt" wordt vanaf 2018 de rioolheffing gebaseerd op het geloosde water op het riool op basis van de waterverbruik gegevens van Brabant Water. Dat deze wijze van heffen een verschuiving te zien geeft is evident. De rioolheffing voor bedrijven en niet-woningen zal afhankelijk van hun gebruik worden bepaald. De termijn waarbinnen het beoogde tarief voor particulieren op basis van het vastgestelde vGRP bereikt wordt, zal als gevolg van de nieuwe heffingssystematiek toenemen.

De nieuwe heffingssystematiek leidt tot de hieronder vermelde tarieven waarbij rekening is gehouden met indexatie.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a bedraagt per jaar:

a.	Van 0	m3 tot en met 250 m3	€ 198,04
b.	Van 251	m3 tot en met 500 m3:	
		Bedrag onder a. + € 121,92	€ 319,96
c.	Van 501	m3 tot en met 750 m3:	
		Bedrag onder b. + € 121,92	€ 441,88
d.	Van 751	m3 tot en met 1.000 m3:	
		Bedrag onder c. + € 121,92	€ 563,80
e.	Van 1.001	m3 tot en met 1.250 m3:	
		Bedrag onder d. + € 121,92	€ 685,72
f.	Van 1.251	m3 tot en met 1.500 m3:	
		Bedrag onder e. + € 121,92	€ 807,64

Indien in een belastingtijdvak meer dan 1.500 m3 wordt verbruikt, is boven het ingevolge het onder f verschuldigde bedrag een recht verschuldigd van € 121,92 per jaar van het belastingtijdvak, voor elke hoeveelheid van 250 m3 of gedeelte daarvan waarmee de hoeveelheid van 1.500 m3 wordt overschreden.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a en b bedraagt per jaar:

a.	Tot 15.000 m3 is de opbouw van de belasting gelijk aan het vermelde onder artikel 3, lid 1 onder a;	
b.	Boven de 15.000 m3 maar minder dan 30.000 m3	€ 8.839,20
c.	Boven de 30.000 m3 maar minder dan 100.000 m3	€ 17.780,00
d.	Boven de 100.001 m3	€ 26.670,00

Ontwikkeling tarief rioolheffing:

Tarief per jaar	2018	2019	Voorlopig 2020
Gebruiker	€ 201,96	€ 194,93	€ 198,04

Rioolheffing 2020	raming
Kosten van riolering (inclusief BTW)	€ 2.328.235
Opbrengsten	€ 2.035.000
Het exploitatietekort in 2020 bedraagt en komt uit voorziening riolering	€ 293.235

Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente.

Bij de aanbidding van de “verordening toeristenbelasting 2014” heeft de raad kenbaar gemaakt dat het tarief 2014 in lijn is met de tarieven van de regiogemeenten. Om het tarief in lijn te brengen met de regiogemeenten stellen wij voor om de toeristenbelasting te verhogen naar € 1,50. Het gemiddelde tarief van de regiogemeenten is € 1,48. Door deze verhoging wordt invulling gegeven aan de te realiseren meeropbrengst van € 40.000.

Ontwikkeling tarief toeristenbelasting

Tarief per overnachting	2018	2019	Voorlopig 2020
Bedrag	€ 1,05	€ 1,10	€ 1,50

De (geraamde) opbrengst van de toeristenbelasting bedraagt voor:

Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
€ 102.141	€ 124.200	€ 120.820*	€ 150.452

*In de raming 2019 (1^e burap 2019) is een incidenteel bedrag opgenomen van € 12.000.

Lijkbezorgingrechten

Onder de naam “lijkbezorgingrechten” worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

De tarieven voor 2020 zijn gebaseerd op de tarieven 2019 aangepast met de inflatiecorrectie. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van de tarieven op 5 eurocent. Door minder begravingen dan geraamd heeft de bijgestelde raming van 2019 als uitgangspunt gediend voor de raming van 2020.

Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
€ 79.683	€ 79.153	€ 81.986	€ 83.300

Leges

Onder naam “leges” wordt een aantal verschillende rechten geheven voor verstrekte diensten. De tarieventabel kent dan ook een diversiteit aan tarieven.

De kostendekkendheid van de leges en overige rechten en heffingen dient op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) jaarlijks te worden onderbouwd. Voor belastingjaar 2020 hebben wij - net als vorig jaar - ervoor gekozen om de onderbouwing voor de legestarieven samen met een extern bureau nader vorm te geven.

In de vergadering van 25 juni jl. heeft uw raad de legestarieven voor het jaar 2019 vastgesteld. Geconcludeerd is dat het bereiken van 97% (2019) en 100% (vanaf 2020) kostendekkendheid van tarieven complex is. Deze complexiteit wordt veroorzaakt doordat rekening moet worden gehouden met regionale afspraken, kaders van de raad, maatschappelijke doelstellingen en wettelijk vastgestelde tarieven.

Bij het opstellen van de begroting 2020-2023 hebben we bij de berekening van de legestarieven rekening gehouden met de besluitvorming van uw raad van 25 juni jl. Het kostendeckingspercentage voor 2020 komt uit op 95,6%. Hierna wordt toegelicht welke onderdelen niet 100% kostendekkend zijn en wat hiervan de reden is.

Titel	Lasten	Baten	Percentage
Titel I: Algemene Dienstverlening	€ 346.228	€ 322.251	93,1%
Titel II: fysieke leefomgeving	€ 810.653	€ 778.192	96,1%
Titel III: EDR gerelateerde dienstverlening	€ 115.970	€ 115.542	99,6%
Totaal	€ 1.272.851	€ 1.215.985	95,6%

Titel I Algemene Dienstverlening

De kostendekkendheid voor Titel I (integraal) komt uit op 93,1%. Op deze Titel wordt geen 100% kostendekkendheid gehaald omdat:

1. Verschillende tarieven (reis- en rijdocumenten, Verklaring Omtrent Gedrag, kansspelautomaten) aan een wettelijk maximum zijn gebonden;
2. In MRE-verband zijn voor het hoofdstuk telecommunicatie regionale afspraken over de hoogte van de tarieven voor het (ver)leggen en onderhouden van kabels en leidingen voor gemeenten;
3. de raad als kader heeft meegegeven de gehandicaptenparkeerkaart niet te verhogen tot 100% kostendekkendheid.

Titel II

De kostendekkendheid van Titel II (integraal) komt uit op 96,1%. Binnen deze Titel wordt geen 100% gehaald omdat er in 2020 relatief veel vergunningen worden afgegeven in de categorie bouwwerken < € 10.000. Het voorgestelde tarief voor deze kleine bouwwerken bedraagt € 400 en haalt hiermee een kostendekkendheid van 53,6%. Net als alle andere voorgestelde tarieven binnen deze Titel beschouwen we dit voorgestelde tarief als redelijk en realistisch. Om te komen tot 100% is een verdubbeling van het tarief nodig.

Titel III

De kostendekkendheid van Titel III (integraal) komt uit op 99,6%. Binnen deze Titel wordt geen 100% gehaald omdat het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 en in artikel 4 lid 4 van de Drank- en horecawet niet kostendekkend is. Het voorgestelde tarief is € 42,70 en haalt hiermee een kostendekkendheid van 55,8%. Net als alle andere voorgestelde tarieven binnen deze Titel beschouwen we dit voorgestelde tarief als redelijk en realistisch. Om te komen tot 100% kostendekking is een verdubbeling van het tarief nodig. Een verhoging tot 100% is niet wenselijk omdat vanwege de hoge kosten voor een dergelijke ontheffing naar verwachting veel minder aanvragen worden gedaan, terwijl er wel drankverstrekking plaatsvindt.

Binnen deze Titel valt het organiseren van evenementen. In de bestaande tarieventabel wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten evenementen, maar vindt verrekening van de aanvraag op dit moment nog plaats per kwartier. Wij zijn van plan om in het nieuwe evenementenbeleid een onderscheid te maken tussen A-, B- en C- evenementen. Vooruitlopend hierop hebben wij de tarieven voor de verschillende soorten evenementen berekend. Deze tarieven zijn gebaseerd op 100% kostendekkendheid.

Concluderend en rekening houdend met het meest recente standpunt van de Hoge Raad, dat de kostendekkendheid van de leges mag worden beoordeeld uitgaande van de integrale legestarieventabel, voldoet de gemeente aan de eis van maximale kostendekkendheid. Het totale kostendekkendheidspercentage komt uiteindelijk uit op 95,6%.

De opbrengsten van de belangrijkste leges kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Geraamde opbrengst leges	2019	2020
Leges omgevingsvergunningen	€ 573.000	€ 421.939
Precariobelasting/leges bijzondere wetten	€ 87.195	€ 126.457
Leges bestemmingsplannen	€ 176.160	€ 186.318
Leges secretarie	€ 260.958	€ 296.349

Marktgelden

Onder de naam “marktgeld” wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats op markten, daaronder begrepen de diensten welke in verband met een en ander, door of vanwege de gemeente worden verleend. De tarieven voor 2020 zijn gebaseerd op de tarieven 2019 aangepast met de inflatiecorrectie van 1,6%. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van tarieven op 5 eurocent.

Naast het marktgeld wordt bij iedere marktkoopman die standplaats inneemt op de markt tevens servicekosten in rekening gebracht op basis van het solidariteitsprincipe. Onder deze servicekosten vallen de kosten voor de stroomvoorziening en de bijdrage in de kosten voor het organiseren van centrumactiviteiten.

Opbrengst marktgelden inclusief bijdrage in servicekosten:

Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
€ 14.320	€ 13.737	€ 17.173	€ 17.327

Reclamebelasting

Sinds 1 januari 2014 wordt in het centrum van Budel onder de naam reclamebelasting een belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg. De opbrengst van de heffing, na aftrek van de heffingskosten, komt ten goede aan de ondernemersvereniging Budel-Centrum ten behoeve van het algemene ondernemersklimaat van het centrum van Budel.

Opbrengst reclamebelasting:

Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020
€ 25.787	€ 26.399	€ 32.096	€ 32.577

Kwijtscheldingsbeleid

De minima komen in aanmerking voor bijzondere bijstand, woonkostentoeslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, minimaregelingen enzovoorts. Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen komen daar nog bovenop. Door uw raad is op 29 januari 2019 de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen vastgesteld. In de programmabegroting 2020 is hiervoor een budget van € 35.160 opgenomen.

Paragraaf subsidies

De gemeente levert een financiële bijdrage aan diverse instellingen en verenigingen in de vorm van subsidies. De subsidies zijn verwerkt in de programma's van de programmabegroting 2020. In totaal gaat het om een bedrag van circa € 2,9 miljoen. In deze paragraaf subsidies is het totaalbeeld van de subsidies opgenomen.

Soorten subsidies

Subsidie is 'de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen en diensten' (artikel 4:21 van de Awb).

De Awb eist dat gemeenten de grondslag voor het verstrekken van subsidie vastleggen in een algemeen verbindend voorschrift (= subsidieverordening), dat door de raad is vastgesteld. Hierop zijn vier uitzonderingen mogelijk:

1. Subsidies die worden verleend in afwachting van de totstandkoming van een wettelijk voorschrift. Het wettelijk voorschrift moet dan binnen een jaar tot stand zijn gekomen;
2. Subsidiereregelingen die door de Europese Unie zijn vastgesteld;
3. Indien de begroting de subsidieontvanger specifiek vermeldt en het bedrag aangeeft waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld (subsidieverstreking op basis van een begrotingspost);
4. Eenmalige subsidies, mits deze voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.

Bij bovenstaande uitzonderingen blijft gelden dat de procedure voor subsidieverstreking moet voldoen aan de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht. Ook is het uitgangspunt dat de subsidie moet worden verstrekt voor een doel dat bijdraagt aan de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Er zijn diverse soorten subsidies, elk met eigen kaders en richtlijnen:

1. Stimuleringssubsidies: een eenmalige subsidie voor een activiteit/activiteiten met een eenmalig of experimenteel karakter; of een eenmalige subsidie voor activiteiten waarvan het college heeft aangegeven dat ze die wil stimuleren.
2. Budgetsubsidies: een subsidie voor activiteiten die bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden en die op grondslag van meetbare activiteiten wordt verleend aan (professionele) organisaties, waarbij een uitvoeringsovereenkomst met de organisatie kan worden gesloten.
3. Basissubsidies: Een subsidie voor activiteiten die bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden waarmee de gemeente aangeeft het aanbod van bepaalde activiteiten door een organisatie van belang te vinden, zonder deze activiteiten overwegend naar aard of inhoud te beïnvloeden.

Naast deze subsidies zijn er nog enkele andere regelingen zoals de Verordening burgerkracht.

Beleid

Het beleid met betrekking tot subsidies is vastgelegd in het subsidiebeleid, de subsidieverordening van de gemeente Cranendonck (vastgesteld 12 mei 2015) en bijbehorende nadere subsidieregels 2018.

Het subsidiebeleid geeft weer welke uitgangspunten de gemeente hanteert bij de toepassing van het instrument subsidie. Deze uitgangspunten vormen het kader voor de uitwerking van de subsidieverordening en de subsidieregels.

In de subsidieverordening staat de procedure van aanvraag, verlening, verantwoording en vaststelling van subsidies inclusief hieraan gekoppelde voorwaarden. Ook zijn er de administratieve verplichtingen (termijnen, te overleggen bewijsstukken, etc.) in opgenomen. Basis voor de verordening zijn de bepalingen zoals opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht.

In de nadere regels, aangepast in 2018, wordt aangegeven hoe de hoogte van de subsidie wordt berekend en aan welke eisen en verplichtingen een aanvrager moet voldoen.

De gemeente streeft voor de diverse beleidsterreinen specifieke doelstellingen na. Subsidie wordt ingezet als middel om bepaalde maatschappelijke doelstellingen te behalen, bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen te stimuleren.

De doelstellingen zijn uitgewerkt en vastgelegd in diverse beleidsplannen. Daarnaast wordt aangesloten op de strategische visie. De volgende algemene doelstellingen kunnen worden genoemd:

Wonen en leven

De gemeente biedt de mogelijkheid om burgers in elke kern samen te laten komen. Hierdoor versterken we de sociale cohesie. Onze burgers wonen in een omgeving waarbij ze tevreden zijn over het beheer van de openbare ruimte.

Kunst en cultuur

De gemeente biedt haar inwoners de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan (lokale) kunst- en culturele activiteiten. Onderdeel hiervan is het behoud van de eigen identiteit van Cranendonck.

Sport

De gemeente biedt haar inwoners, met speciale aandacht voor jeugd en mensen met een beperking, de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegactiviteiten.

Zorg

De gemeente stimuleert dat inwoners, van jong tot oud, zich kunnen ontplooiën en verantwoordelijkheid nemen. Inwoners doen mee in de samenleving.

Subsidieplafond

De gemeente Cranendonck werkt met een subsidiebudget. Dit subsidiebudget is het bedrag dat gedurende een subsidiejaar ten hoogste beschikbaar is voor verstrekking van basis- en stimuleringsubsidies. Het subsidiebudget kent een plafond dat is vastgesteld op € 440.689 en niet wordt geïndexeerd. Jaarlijks is maximaal € 15.000 binnen het totale subsidiebudget beschikbaar voor stimuleringsubsidies. Bij een subsidieplafond worden subsidies verstrekt zolang er middelen beschikbaar zijn. Als het budget op is, wordt een subsidieverzoek in principe afgewezen. Voor de manier waarop de middelen worden verdeeld, worden nadere regels gesteld. In Cranendonck worden aanvragen behandeld op volgorde van binnenkomst.

Vanwege de nieuwe manier van subsidiëren, op basis van maatschappelijke doelstellingen, ondernemen verenigingen extra activiteiten om aan meer maatschappelijke doelstelling een bijdrage te kunnen leveren en daarmee meer subsidie ontvangen. Hiermee lijkt het subsidiebeleid een gewenst effect te behalen namelijk de bijdrage aan de doelstellingen van gemeentelijk beleid. Echter heeft het subsidiebeleid ook een neveneffect, namelijk een tekort op het subsidiebudget. Omdat het subsidiebudget niet jaarlijks geïndexeerd wordt, wordt het tekort op het budget alleen maar groter.

Financieel overzicht subsidies

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de subsidiebedragen zoals voorgesteld voor de begroting 2020. Hierbij moet opgemerkt worden dat het gaat om geschatte bedragen omdat de subsidieaanvragen nog niet ontvangen zijn voor 2020. Deze moeten uiterlijk 1 september ingediend worden.

		2020
Basissubsidies	Verwachting 2020	€ 465.689
	taakstelling m.i.v. 2020	€ 40.000 ./.
Stimuleringsubsidies	Maximaal budget	€ 15.000
	Totaal subsidiebudget	€ 440.689
Budgetsubsidies	Subsidies op basis van overeenkomsten (obv toekenningen 2019!)	€ 1.617.406
Andere regelingen	Bijdragen:	
	- Bibliotheken Budel en Maarheeze	€ 378.249
	- GGD*	€ 335.071
	- Exploatievergoeding de Smeltkroes	€ 31.700
	- Gemeenschapshuizen:	
	*de Borgh, Budel	€ 16.906
	*de Reinder, Budel-Schoot	€ 30.723
	*de Schakel, Budel-Dorplein	€ 3.009
	*Den Donck, Soerendonk	€ 0
Totaal subsidies		€ 2.853.753

Budgetsubsidies vallen alleen onder de werking van het subsidiebeleid voor zover het gaat om de toepassing van aanvraag- en afhandeltermijnen. Inhoudelijk wordt per budgetgesubsidieerde instelling de subsidie bepaald. Er zijn geen algemeen geldende criteria voor deze instellingen (bijvoorbeeld voor het berekenen van de subsidie), zodat ook geen sprake is van een algemeen geldend subsidieplafond voor budgetsubsidies.

Te ontvangen subsidies

In de loop van 2016 is begonnen met het structureel actief zoeken naar subsidiemogelijkheden voor gemeentelijke projecten-activiteiten door middel van de inzet van een subsidioloog. Hier worden positieve resultaten mee geboekt, waardoor er meer middelen beschikbaar komen voor bepaalde projecten en ontwikkelingen binnen onze gemeente. Voor 2020 wordt deze werkwijze voortgezet.

HOOFDSTUK 3: MAJEURE PROJECTEN

Ontwikkeling wegenstructuur

Dit majeure project bestaat uit twee deelprojecten:

1. Vrachtverkeer Maarheeze
2. Wegenstructuur Budel-Zuid

Doelstelling van de projecten (wat willen we bereiken?)

Het doel van dit project is het hebben van een veilige wegenstructuur in Cranendonck. Er moet een oplossing gevonden worden voor de toename van het vrachtverkeer in Maarheeze (1) en er moet worden geanticipeerd op de (door)ontwikkeling van de gebiedsontsluitende verkeersstructuur in Budel-Zuid om goed voorbereid te zijn op de voorgenomen gebiedsontwikkeling die een regionaal karakter kent (2).

1. Vrachtverkeer Maarheeze

Op initiatief van de dorpsraden is gezocht naar een oplossing voor de vrachtproblematiek in de kernen Maarheeze en Sterksel. De oplossing moet ertoe leiden dat het vrachtverkeer in Maarheeze en Sterksel tot een minimum wordt beperkt en dat hierdoor ook een verbetering van de leefbaarheid plaatsvindt.

2. Wegenstructuur Budel-Zuid

De wegstructuur moet een veilige en duurzame verkeersontsluiting garanderen voor het gebied dat 'Kempisch Bedrijvenas' heet. Regionale ontwikkelingen tezamen met de ontwikkelingen in onze gemeente, zoals Metalot, ontwikkeling Airpark en uitbreiding van Cranenbroek hebben invloed op de wegenstructuur en ook uiteindelijk op de nut en noodzaak voor een nieuwe zuidelijke randweg te Budel.

Projectplanning op hoofdlijnen

Vrachtverkeer Maarheeze

De gemeenteraad heeft in december 2016 een variantkeuze gemaakt en heeft toen eveneens ingestemd met de kostenverdeling. In 2017 is gestart met de planvoorbereiding en dit loopt in 2018 en 2019 nog door. Medio 2020 moet gestart worden met de realisatie van de nieuwe ontsluitingsweg en de maatregelen in de kernen.

Wegenstructuur Budel-Zuid

De gemeenteraad heeft in januari 2018 besloten om de voorkeursvariant Schoterakker plus trace te schrappen. Tevens heeft de raad besloten om in overleg met het Collectief Randweg Zuid, de aanwonenden en de omliggende gemeente te kijken welke maatregelen er mogelijk zijn om de problematiek op de huidige "tijdelijke" randweg zuid te verbeteren. In het derde/vierde kwartaal van 2019 is hiervoor een voorstel aan de gemeenteraad gedaan. Afhankelijk van de besluitvorming worden deze maatregelen nog eind 2019 of 2020 uitgevoerd.

Tevens wordt er gewerkt aan een regionale verkeersvisie vanuit de samenwerking Grensgebied de Kempen. Deze visie moet medio 2020 gereed zijn.

Raadsprogramma

In het raadsprogramma is opgenomen dat prioriteit gegeven dient te worden aan de projecten: afwikkeling aan de zuidkant van Budel en aan het project Samen mee naar de A2.

Wat gaan we uitvoeren?

Vrachtverkeer Maarheeze

In 2020 moet het definitieve bestemmingsplanprocedure vastgesteld worden en moeten de eigendommen verder verworven worden. Tevens moeten in 2020 de werkzaamheden aanbesteed worden en afhankelijk van de voortgang van de grondaankopen ook uitgevoerd worden in de 2^e helft van 2020.

Wegenstructuur Budel-Zuid

Dit is afhankelijk van hetgeen in het derde/vierde kwartaal van 2019 door de gemeenteraad wordt besloten.

Kostenindicatie

Vrachtverkeer Maarheeze

In de raadsvergadering van 17 december 2016 is de gemeenteraad van Cranendonck akkoord gegaan met het financieringsvoorstel voor het project. De totale projectkosten zijn geraamd op € 3.430.000. De provincie draagt € 800.000 bij middels een NIMBY-subsidie en met de terreineigenaar zijn afspraken gemaakt over een bijdrage van eveneens € 800.000. De resterende kosten bedragen hiermee € 1.830.000,-. Tussen de gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende is de afspraak gemaakt om het resterende bedrag middels een 70% (Heeze-Leende) / 30% (Cranendonck) verdeling te bekostigen. Van de kosten voor de gemeenten kan eventueel nog een bijdrage van varkensbedrijf Van Asten en een subsidie van de Provincie vanuit het Regionaal UitvoeringsProgramma (RUP) worden afgetrokken. Dit zijn echter nog geen harde afspraken waardoor deze bijdragen nog niet zijn meegenomen in de financiering van het project.

De voorbereidingskosten die in 2017, 2018 en 2019 gemaakt zijn, zijn betaald uit de reeds beschikbaar gestelde NIMBY-subsidie. De lasten voor 2019 en verder zijn in de begroting opgenomen.

Wegenstructuur Budel-Zuid

Dit is afhankelijk van de besluitvorming over de eerder genoemde terugkoppeling. Er wordt voorgesteld om een gedeelte van de reserve Randweg Zuid in te zetten voor maatregelen en verder onderzoek.

Indicator (wanneer is het project geslaagd?)

De projecten Vrachtverkeer Maarheeze en Wegenstructuur Budel-Zuid zijn geslaagd als de verkeersveiligheid is verbeterd. Dit kan zowel objectief bekeken worden (aantal ongevallen) als subjectief (het gevoel van onveiligheid).

Doorkijk

Vrachtverkeer Maarheeze

Na de planvoorbereiding wordt gestart met de realisatie van de nieuwe weg en maatregelen in de kernen. De verwachting is dat dit in de tweede helft van 2020 zal zijn.

Wegenstructuur Budel-Zuid

Uitwerken van de opdracht van de raad.

Centrumplan Budel

Doelstelling van het project (wat willen we bereiken?)

Met dit project wordt de Centrumvisie Budel uitgevoerd. Doelstelling daarvan is het minimaal behouden en waar mogelijk versterken van de voorzieningen in het centrumgebied van Budel.

Projectplanning op hoofdlijnen

De gemeente pakt nadrukkelijk de regierol en zal ontwikkelingen vanuit een proactieve rol stimuleren om van de centrumvisie een centrumplan te maken.

In de voorgaande jaren is ingezet op de herontwikkeling van leegstaande panden en herontwikkelingslocaties in en rond het centrum. Dit heeft geleid tot twee concrete beeldbepalende projecten zijnde de herontwikkeling van de voormalige Rabobank en de nieuwe Jumbo aan de Doctor Anton Mathijssenstraat. In het najaar heeft/zal uw raad een besluit nemen over het bestemmingsplan van beide ontwikkelingen. Als gevolg van de realisatie van de nieuwe Jumbo zijn budgetten opgenomen voor de aankoop en inrichting van een park in 2020, alsmede voor het borgen van de openbare toegankelijkheid van het parkeerterrein. Daarnaast is de gemeente met diverse andere partijen in gesprek over de herontwikkeling van locaties. Voor de uitbreiding van de Albert Heijn

In het verlengde van de verplaatsing van de Jumbo worden tal van ontwikkelingen in het centrum kansrijker, waaronder: de herinrichting van het Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat, herinrichting Doctor Anton Mathijssenstraat tussen Willem II Straat en Deken van Baarsstraat, het terrein van het voormalig politiebureau. Om deze projecten in de openbare ruimte te managen en een goede onderlegger te hebben, is in 2017 de basis hiervoor gevormd: haalbaarheidsstudies van initiatieven zijn akkoord bevonden en een actualisatie van het parkeeronderzoek is uitgevoerd. Op korte termijn worden de parkeerplekken bij het Bravocollege gerealiseerd. In 2018 en 2019 is ambtelijk gewerkt aan een eindbeeld voor de openbare ruimte om de plint- en gevelontwikkelingen in goede harmonie op elkaar aan te sluiten. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het centrumgebied, maar ook naar de aanloopstraten (Deken van Baarsstraat & Dr. Anton Mathijssenstraat) en de omliggende woongebieden.

Randvoorwaarden

Bij de herontwikkeling van leegstaande panden en herontwikkelingslocaties is de centrumvisie leidend. Een externe stedenbouwkundige/landschapsarchitect laat de verschillende herontwikkelingslocaties qua stedenbouw en beeldkwaliteit op elkaar aansluiten. Een goed samenspel met de openbare ruimte is hierbij erg belangrijk.

Kostenindicatie

De kosten voor aanpassing van parkeervoorzieningen, het herinrichten van het Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat, Doctor Anton Mathijssenstraat en de vergroening van het centrum worden geactiveerd.

Project Centrumplan Budel	2020	2021	2022	2023
Parkeervoorzieningen in en nabij centrum	200.000			
Herinrichten Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat	800.000			
Herinrichting straatprofiel Doctor Anton Mathijssenstraat tussen Deken van Baarsstraat en Willem II straat	300.000			
Vergroening centrum	610.000			

Ten behoeve van de vergroening van het centrum worden gronden aangekocht en ingericht als park en openbaar groen.

Bovenstaande kapitaallasten zijn opgenomen in de begroting, maar nog niet gevoteerd (uitgezonderd de parkeervoorziening). Zodra het plan concrete vormen krijgt en een gerichte kostenraming kan worden opgesteld, wordt middels een apart raadsvoorstel verzocht de kapitaallasten te voteren.

Indicator

Het project centrumplan Budel bestaat uit diverse deelprojecten. Voor elk deelproject wordt een doelstelling geformuleerd, die in overeenstemming is met de centrumvisie.

Doorkijk

De gemeente blijft in 2020 ontwikkelingen passende binnen de centrumvisie stimuleren. De verplaatsing van de Jumbo alsmede de herontwikkeling van de Rabobank zijn gefaciliteerd door een begeleiding van de bestemmingsplan procedure. In 2020 kan naar verwachting de schop in de grond.

De herinrichting van de openbare ruimte wordt eveneens opgestart en voorbereid en andere ontwikkelingen worden aangejaagd. Resultaat wordt zichtbaar.

Voorstel is om het project Centrumplan Budel met het vestigingsbesluit van de Jumbo niet langer als majeur project te behandelen, maar als regulier project.

Samenwerking Grensgebied De Kempen (Kansen over Grenzen)

Doelstelling van het project (wat willen we bereiken?)

Cranendonck en omgeving op de kaart zetten als een kansrijke regio was het doel van de sociaaleconomische gebiedsvisie 'Kansen over Grenzen' die in 2011 door de gemeenteraad van Cranendonck is vastgesteld. In de gebiedsvisie zijn energie, duurzaamheid, metaal, water en ecologie benoemd als belangrijkste issues die een meerwaarde kunnen gaan bieden voor Cranendonck en omgeving. Mede op initiatief van de gemeente Cranendonck is vervolgens de Samenwerking Grensgebied De Kempen georganiseerd om uitvoering te geven aan de grensoverschrijdende kansen en opgaven in de regio.

Om hier vorm en inhoud aan te geven hebben de samenwerkende partners in 2015 een intentieovereenkomst (IOK) en in 2018 een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend. De SOK is ondertekend door de gemeente Cranendonck, de gemeente Weert, de gemeente Hamont-Achel, de gemeente Bocholt, de provincie Noord-Brabant, de provincie Limburg (L) en de provincie Limburg (B). Grenspark Kempen ~ Broek neemt als adviseur deel aan de samenwerking. Onderlegger van de samenwerking is een gebiedsvisie en een uitvoeringsprogramma met projecten op het gebied van natuur, water, recreatie, economie en cultuurhistorie. De samenwerking wordt kernachtig aangeduid met het motto: één gebied, twee landen, drie provincies, vier gemeenten.

In de SOK is vastgesteld welke doelstellingen de diverse partijen, met welke middelen en onder welke voorwaarden willen bereiken. In het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn:

- de lopende projecten van de betrokken partijen opgenomen inclusief verantwoordelijkheden, organisatievorm en financiering en de,
- mogelijke projecten, inclusief trekker/projectverantwoordelijk, de mate van bestuurlijk draagvlak, financiering.

Bij categorieën projecten dragen bij aan de ambities en doelstelling van de integrale gebiedsontwikkeling zoals verwoord in de SOK.

Er is op bestuurlijk en ambtelijk niveau een gezamenlijke programma-organisatie voor de Samenwerking Grensgebied De Kempen ingericht om de grensoverschrijdende samenwerking aan te sturen, verder te intensiveren en om via de integrale gebiedsontwikkeling de geformuleerde gebiedsopgaven verder uit te werken. Alle partijen leveren capaciteit aan de programma-organisatie. Ook binnen de gemeente Cranendonck is een programmamanager aangesteld die deel uitmaakt van het ambtelijk programmateam van de samenwerking. De coördinatie van het programmateam wordt per 1 januari 2019 ingevuld door de provincie Limburg. De programmamanager van de gemeente Cranendonck zorgt binnen de eigen organisatie voor afstemming met de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en de verschillende medewerkers die bij de relevante projecten of opgaven betrokken zijn.

Projectplanning op hoofdlijnen

Via het ondertekenen van de SOK op 7 februari 2018 hebben de gemeente Cranendonck en de samenwerkingspartners zich voor de komende 4 jaar (2019-2022) gecommitteerd aan het gezamenlijk realiseren van het opgestelde uitvoeringsprogramma (projectenoverzicht). Per project of opgave is een specifieke planning opgesteld.

Wat gaan we uitvoeren?

Het Bestuurlijk Overleg SGDK heeft prioriteit gegeven aan vier projecten: recreatieve verbinding, ecologische verbinding, routenetwerken en multimodale ontsluiting. In 2020 zal hier met name de focus op liggen. Daarnaast zullen de projecten in het uitvoeringsprogramma zijn ondergebracht aangejaagd en gevolgd blijven worden. Dit betekent per thema:

Natuur & water

Op het gebied van natuur zijn er diverse ontwikkelingen die relevant zijn voor de gebiedsopgave, zoals het Natuurnetwerk Brabant, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de uitvoering van de kaderrichtlijn Water. Bij deze ontwikkelingen zijn wij via de samenwerking goed aangesloten. Vanuit de samenwerking dragen wij mede zorg voor afstemming tussen partijen en aan relevante afwegingen. De gezamenlijk inzet is o.a. gericht op het (verder) versterken van het natuurnetwerk. Door de recente uitspraken van de Raad van State is onduidelijk hoe de PAS herstelopgaven verder gaan en welke rol van ons wordt verwacht. Wij blijven in ieder geval aangehaakt bij dit traject via de bestaande overlegstructuur.

Economie & duurzaamheid

Op het gebied van economie & duurzaamheid zijn er diverse projecten die van belang zijn in het kader van de samenwerking zoals de ontwikkeling van Metalot en de realisatie van de Trimodale Haven. Deze ontwikkelingen zijn mede in gang gezet mede naar aanleiding van de gebiedsvisie Kansen over Grenzen en resultaten zijn inmiddels geboekt. Vanuit de samenwerking volgen we deze ontwikkelingen op voet en richten we ons op het signaleren en bevorderen van nieuwe kansen op het gebied van economie & duurzaamheid, onder meer door het organiseren van netwerkbijeenkomsten.

Recreatie en toerisme

De ambitie is om het grensgebied beter te ontsluiten en aantrekkelijker te maken bewoners en recreanten. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij Natuurgrenspark De Groote Heide en Grenspark Kempen ~ Broek. Er wordt actief gewerkt aan de versterking van de recreatieve routestructuur in het grensgebied, inclusief een brugverbinding over de Zuid-Willemsvaart en de Kempenweg. Daarnaast worden verdere stappen gezet voor het realiseren van de Willemsroute. Dit is een recreatieve vaarroute waar de Zuid-Willemsvaart onderdeel van uitmaakt.

Ieder jaar wordt een cultuurhistorisch project voorbereid en gerealiseerd. Een voorbeeld van projecten die zijn gerealiseerd, zijn Schapensmokkel Bolle Jan en Bocholtergraven. Op het moment van het schrijven van de begroting, is nog niet bekend welk project in 2020 uitgevoerd gaat worden.

Het regioproces voor de UNESCO Biosphere Reserve status te verkrijgen loopt en zal in 2020 worden afgerond. In de tweede helft van dit jaar wordt namelijk de aanvraag ingediend bij UNESCO.

Regionale Bereikbaarheid

Om een integraal beeld te krijgen van de bereikbaarheid in het grensgebied, de knelpunten en opgaven en de invloed van verschillende ruimtelijk-economische wordt een (grensoverschrijdende) verkeers- en vervoersstudie uitgevoerd. Dit gebeurt in samenspraak met alle stakeholders in de regio. Gezamenlijk wordt gezocht naar oplossingen om de multimodale bereikbaarheid van de regio te verbeteren.

Geprioriteerde activiteiten:

- *Brugverbinding Zuid-Willemsvaart*

Voor de locatie van de brugverbinding wordt een voorlopig en definitief ontwerp opgesteld en de aanbestedingsprocedure wordt voorbereid. In 2021 kan gestart worden met de uitvoering.

Daarnaast wordt actief verkend of er subsidie-mogelijkheden zijn. Zo ja, dan wordt de aanvraag hiervoor opgesteld.

Er is een (eerste) indicatieve kostenraming opgesteld voor de brugverbinding. Het bedrag dat hieruit komt, is € 2 miljoen. In het Bestuurlijk Overleg SGDK is afgesproken dat partijen zich voor de volgende verdeling inzetten:

Provincie Limburg	25%
Provincie Noord-Brabant	25%
Gemeente Weert	25%
Gemeente Cranendonck	12,5%
Overige partijen/bronnen	12,5%

Eind van dit jaar – en uiterlijk begin volgend jaar - ontvangt de raad een advies, waarin een definitieve locatie voor de brugverbinding wordt voorgesteld en de kosten nader zijn uitgewerkt. In dit advies wordt een voorstel opgenomen ter dekking van de kapitaalslasten.

- *Optimaliseren routenetwerken in combinatie met de brugverbinding*
Op basis van de definitieve locatie voor de brugverbinding wordt in beeld gebracht waar routenetwerken aangepast en uitgebreid dienen te worden. Op het moment dat dit beeld er is, wordt een plan van aanpak opgesteld om de benodigde verbindingen te realiseren.
De brugverbinding verbindt ook de Parelroute. De ontbrekende schakels van de Parelroute zijn bekend. De ontbrekende schakels die nog ingevuld dienen te worden, worden meegenomen in het plan van aanpak voor het optimaliseren van de routenetwerken.
Met de uitvoering van het plan van aanpak wordt gestart.

- *Ecologische verbinding*
De locatie van de ecologische verbinding is bekend. Er wordt een voorlopig en definitief ontwerp opgesteld. Tevens wordt de aanbestedingsprocedure voorbereid en worden subsidiemogelijkheden verkend en mogelijk aangevraagd. De ecologische verbinding bestaat uit de aanleg van verruimde faunauittreedplaatsen (fup's) aan het kanaal en de aanleg van een onderdoorgang van de Kempenweg. Op basis van een kostencalculatie zijn de kosten geraamd op € 2 miljoen. In het Bestuurlijk Overleg SGDK is hiervoor afgesproken dat partijen zich voor de volgende verdeling inzetten:

Provincie Limburg	45%
Provincie Noord-Brabant	45%
Overige partijen (ARK/NM/RWS/	10%

- *Multimodale ontsluiting*
In 2019 is de aanbesteding geweest voor de uitvoering van een grensoverschrijdende verkeers- en vervoersstudie. Deze studie wordt in 2020 uitgevoerd.

Kostenindicatie

Het intern budget is € 50.000 structureel. Dit is een stimuleringsbudget waarmee snel kan worden ingespeeld op concrete kansen of subsidiemogelijkheden. Van dit bedrag wordt ieder jaar € 25.000 beschikbaar gesteld aan de samenwerking. De gemeente Cranendonck heeft zich immers in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) gecommitteerd aan dit samenwerkingsverband. Hierdoor is een structurele bijdrage voor de algehele gebiedsvisie vereist. Voor de samenwerking stellen de Nederlandse partners jaarlijks een budget beschikbaar van € 25.000. De Belgische partners stellen ieder € 10.000 beschikbaar. Dit bedrag is lager aangezien zij op een later moment zijn ingestapt bij de samenwerking. Om die reden is het aantal projecten in het uitvoeringsprogramma nog beperkter.

Het resterende bedrag wordt ingezet voor concrete kansen die zich voordoen. Dit bedrag kan – in verband met de benodigde bezuinigingen - naar beneden worden bijgesteld. Dit betekent dat er een bezuiniging kan worden gerealiseerd van € 15.000 voor 2020 en 2021.

In het raadsprogramma is het realiseren van een brug over de Zuid-Willemsvaart opgenomen. De kapitaalslasten van deze investering – die door de partijen gezamenlijk wordt opgebracht – kunnen op basis van de huidige kostenraming worden gedekt uit het beschikbaar intern budget van € 50.000. Dit betekent dat er vanaf 2022 geen extra druk op de begroting wordt gelegd. Zoals eerder vermeld, ontvangt de raad hiervoor een advies eind van dit jaar of begin volgend jaar.

Project Gebiedsvisie Kansen over Grenzen	2020	2021	2022	2023
Totaal beschikbaar budget	35.000	35.000	50.000	50.000
Uitgaven:				
Bijdrage SGDk	25.000	25.000	25.000	25.000
Kapitaalslasten brugverbinding			15.000*	15.000*

*Kapitaalslasten berekend op basis van globale raming kosten brugverbinding

Indicator (wanneer is het project geslaagd?)

Het project is geslaagd als:

- o de concrete geplande (tussen)resultaten en mijlpalen van de lopende de in- en externe projecten worden bereikt;
- o er sprake is van een goed werkend (in- en extern) bestuurlijk en ambtelijk netwerk gericht op het realiseren van de ambities uit het uitvoeringsprogramma en het bestaande netwerk verder wordt versterkt en uitgebreid;
- o het ontwerp van de toeristische brugverbinding is afgerond
- o het ontwerp van de ecologische verbinding ter hoogte van de Tengelroysche Beek is afgerond;
- o de verkeers- en vervoersstudie in het kader van de regionale bereikbaarheid wordt uitgevoerd;
- o er nieuwe initiatieven en projecten zijn/worden gestart die passen binnen de uitgangspunten van de gebiedsvisie.

Doorkijk

De prioritaire projecten verder uitvoeren en afronden. Vanuit de Samenwerking Grensgebied De Kempen kunnen daarnaast in de komende jaren nieuwe initiatieven worden geïnitieerd.

Duurzaam Industrieterrein Cranendonck

Doelstelling van het project

De doelstelling is het in procedure brengen en door de gemeenteraad laten vaststellen van het bestemmingsplan Duurzaam Industrieterrein Cranendonck (DIC). Het project kan als afgerond worden beschouwd bij het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan waarvoor naar alle waarschijnlijkheid nog een juridische procedure bij de Raad van State (RvS) doorlopen dient te worden. Daarnaast dienen de afspraken voortvloeiend uit het bestemmingsplan te worden geoperationaliseerd.

Projectplanning op hoofdlijnen

In de afgelopen jaren is zijn de randvoorwaarden waaraan het bestemmingsplan DIC moet voldoen uitgekristalliseerd. Op 23 december 2016 is het bestemmingsplan in ontwerp in procedure gegaan. Op 11 april 2017 heeft uw raad ingestemd met de anterieure overeenkomst behorende bij dit ontwerp Bestemmingsplan. Uiteindelijk is het plan op 19 september 2017 door de Raad gewijzigd vastgesteld. Bij behandeling van de begroting 2017 stond het plan open voor beroep bij de Raad van State. Tot en met de zomer van 2018 is hard gewerkt aan het verweer van de gemeente. Echter heeft de Raad van State medio juni 2018 besloten, om vanwege de pre-justitiële vragen inzake de PAS de behandeling van het bestemmingsplan tot nader orde op te schorten. Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State besloten dat de PAS niet meer als toetsingskader fungeert. Samen met de provincie Noord-Brabant en Nyrstar zijn we de mogelijkheden van een alternatieve stikstofonderbouwing nu aan het onderzoeken. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan DIC eind 2019 begin 2020 behandeld bij de Raad van State. Daarnaast werkt de gemeente hierbij samen met onder meer de provincie Noord-Brabant, Nyrstar, TU/E en Telos aan de ontwikkeling van een campus gericht om innovatie op het gebied van metaal en energie op het DIC-terrein dat tegenwoordig de werknaam Metalot-Site heet. Op het terrein moet Metalot 3C als open innovatiecentrum ook een plek krijgen.

Wat gaan we uitvoeren?

Het proces is enerzijds gericht op het afronden van de bestemmingsplanprocedure en anderzijds op het operationaliseren van de afspraken die voortvloeien uit het bestemmingsplan. Denk hierbij aan Metalot-Nature (natuurinvesteringsgelden), de adviescommissie DIC, de financiële afspraken uit de anterieure overeenkomst, realisatie van de weg etc.

Kostenindicatie

In 2020 loopt de bestemmingsplanprocedure DIC op zijn eind. De ruimtelijke en economische impact is groot. Om de afronding bestuurlijk en ambtelijk in goede banen te leiden blijft extra coördinatie gewenst: intern, lokaal, regionaal en afgestemd met economische, ecologische en toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. De kosten verbonden aan deze coördinatie in 2020 bedraagt € 20.000. daar naar verwachting in de eerste helft van 2020 het proces afgerond kan worden.

In de periode van het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan vindt ook een nadere uitwerking plaats van het Metalot-initiatief. Deze nadere uitwerking zal op een ander moment middels een separaat voorstel aan uw raad worden gepresenteerd.

Indicator

Het project is geslaagd als het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden.

Doorkijk

Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan wordt het majeur project DIC beëindigd. De nadere uitwerking van het Metalot-initiatief wordt te zijner tijd middels een separaat voorstel aan uw raad gepresenteerd en verder uitgewerkt vanuit de economische visie.

Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck

Doelstelling van het project

Het op organische wijze en vanuit een samenwerking met stakeholders (alle belanghebbenden) tot stand laten komen van een duurzame gebiedsontwikkeling van de Baronie van Cranendonck met een meerwaarde op toeristisch-recreatief gebied en vanuit werkgelegenheidsperspectief. Binnen de doelstellingen zoals verwoord in de Strategische Visie van de gemeente en de gebiedsvisie Baronie van Cranendonck en passend bij de insteek van de Stad/Land aanduiding in de provinciale verordening.

Projectplanning op hoofdlijnen

In 2019 heeft de gemeenteraad de Visie Baronie van Cranendonck vastgesteld. Daaropvolgend is aan de gemeenteraad een ruimtelijke en financiële uitwerking voorgelegd in het laatste kwartaal van 2019.

2020 staat in het teken van de doorvoering van deze ruimtelijke en financiële uitwerking: realisatie.

De planning en hoogte van het budget in 2020 is afhankelijk van de ruimtelijke en financiële uitwerking.

Randvoorwaarden

In juli en november 2015 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak, respectievelijk de bestuursopdracht vastgesteld. In samenwerking met de omgevingsgroep, belanghebbenden en direct omwonenden is de gebiedsidentiteit van de Baronie opgesteld: de kernrandvoorwaarden bij de invulling van het gebied. Alle initiatieven moeten een bijdrage leveren aan deze gebiedsidentiteit.

De gebiedsidentiteit is uitgewerkt in de visie Baronie van Cranendonck, vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2019.

Kostenindicatie

De ruimtelijke en financiële uitwerking is in het laatste kwartaal van 2019 aan de gemeenteraad voorgelegd. Hierna volgt realisatie van de gebiedsontwikkeling. De financiële uitwerking uit het laatste kwartaal van 2019 geeft een realistische kijk op de terugverdien capaciteit van de gebiedsontwikkeling en de bijbehorende tijdsdoorloop.

Indicator

Het project is geslaagd wanneer een totaal ontwikkeling gerealiseerd wordt rondom het Vitaliteitsconcept in samenwerking met stakeholders, omwonenden en initiatiefnemers. Waarbij zij elkaar versterken en waar (nog) ruimte is voor organische ontwikkelingen en plaatselijke initiatieven / aanvullingen. Vanzelfsprekend tegen financieel gunstige afspraken.

Doorkijk

Nadere invulling geven aan het gebied aan de hand van verschillende deelprojecten:

- overleg met stakeholders (klankbordgroep)
- wijziging bestemmingsplan(nen).
- opstellen (koop)overeenkomsten.
- (eventueel) overleg met nieuwe initiatiefnemers.
- bouwrijp maken.
- gebiedsmarketing / - branding
- natuur- en landschapsverbetering.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Begrotingsbeeld

Hieronder treft u naar verschillende gezichtspunten informatie aan over het begrotingsbeeld.

1. Begrotingsbeeld

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Saldo structureel	-896	-496	70	401
Saldo incidenteel	-84	-241	-48	-32
Totaal saldo programmabegroting 2020	-980	-737	22	369
Omschrijving	2020			
Resultaat voor bestemming	-1.210			
Mutaties reserve	230			
Resultaat na bestemming	-980			

2. Totalen per programma

Lasten	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Wonen + leven	-10.862	-10.308	-10.726	-10.579	-10.358	-10.337
2. Werk en economie	-7.501	-1.460	-973	-973	-1.009	-999
3. Recreatie + toerisme	-3.301	-2.464	-2.426	-2.407	-2.402	-2.394
4. Sociaal domein	-20.186	-21.527	-21.021	-20.660	-20.476	-20.430
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	-6.650	-6.378	-6.980	-7.588	-8.133	-8.642
6. Overhead	-6.026	-6.063	-6.027	-5.869	-5.770	-5.767
Totaal lasten	-54.526	-48.200	-48.153	-48.076	-48.148	-48.569
Baten	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Wonen + leven	5.807	5.403	5.868	5.625	5.625	5.625
2. Werk en economie	6.526	622	377	271	292	282
3. Recreatie + toerisme	865	741	753	749	755	755
4. Sociaal domein	4.456	4.399	3.948	3.748	3.748	3.748
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	34.632	34.438	35.997	36.803	37.637	38.415
6. Overhead	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	52.286	45.603	46.943	47.196	48.057	48.825
Saldo voor bestemming	-2.240	-2.597	-1.210	-880	-91	256
Mutaties reserves	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Wonen + leven	109	262	6	6	6	6
2. Economie + ondernemen	-181	639	49	30	0	0
3. Recreatie + toerisme	719	14	15	15	15	15
4. Sociaal domein	1.431	-363	45	45	45	45
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	252	229	115	47	47	47
Totaal mutaties reserves	2.330	781	230	143	113	113
Saldo na bestemming	89	-1.816	-980	-737	22	369

3. Saldi per product

Saldo	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Wonen + leven						
Openbare ruimte	-1.009	-788	-781	-735	-742	-741
Openbare voorzieningen	-900	-847	-774	-822	-806	-805
Verkeer en vervoer	-2.607	-2.586	-2.731	-2.671	-2.647	-2.637
Wonen	-539	-684	-572	-726	-538	-529
Subtotaal	-5.055	-4.905	-4.858	-4.954	-4.733	-4.712
2. Economie + ondernemen						
Economie	-658	-824	-775	-731	-746	-746
Ondernemen	-317	-14	179	29	29	29
Subtotaal	-975	-838	-596	-702	-717	-717
3. Recreatie + toerisme						
Cultuur	-333	-352	-355	-355	-354	-353
Toerisme & evenementen	-146	-245	-245	-225	-225	-225
Sport	-1.957	-1.126	-1.073	-1.078	-1.068	-1.061
Subtotaal	-2.436	-1.723	-1.673	-1.658	-1.647	-1.639
4. Zorg						
Werk en inkomen	-3.520	-4.111	-4.098	-4.155	-4.182	-4.141
Maatschappelijke ondersteuning	-5.254	-5.635	-5.799	-5.805	-5.906	-5.906
Jeugd	-5.542	-6.059	-5.606	-5.387	-5.089	-5.091
Onderwijs	-1.414	-1.323	-1.570	-1.565	-1.551	-1.544
Subtotaal	-15.730	-17.128	-17.073	-16.912	-16.728	-16.682
5. Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen						
Algemeen bestuur	-580	-626	-705	-705	-705	-705
Algemene dekking	31.908	32.398	33.634	33.825	34.118	34.396
Bedrijfsvoering	-591	-297	-340	-321	-321	-321
Dagelijks bestuur	-658	-748	-730	-706	-706	-706
Openbare orde en veiligheid	-1.512	-1.609	-1.722	-1.721	-1.721	-1.720
Burgerdiensten	-604	-1.058	-1.120	-1.157	-1.161	-1.171
Subtotaal	27.963	28.060	29.017	29.215	29.504	29.773
6. Overhead						
Overhead	-6.026	-6.063	-6.027	-5.869	-5.770	-5.767
Subtotaal	-6.026	-6.063	-6.027	-5.869	-5.770	-5.767
Mutaties reserves	2.330	781	230	143	113	113
Saldo structureel	77	-1.886	-896	-496	70	401
Saldo incidenteel	-7	70	-84	-241	-48	-32
Totaal saldo	70	-1816	-980	-737	22	369

Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per product

Programma Wonen + Leven	uitgaven	inkomsten
Openbare ruimte	-269	276
Project BIO regeling beëindigd	+ 47	
Groenvoorziening	- 94	
Afval	-105	+ 136
Riool	-102	+ 140
Overige afwijkingen	-15	
Openbare voorzieningen	-12	+ 85
Verlaging subsidie Openbare bibliotheek	+ 130	
Gemeenschapshuizen, verhoging kapitaallasten en huuropbrengsten	-142	+ 85
Verkeer en vervoer	-145	0
Wegen, verhoging kapitaallasten	-212	
Externe advisering Centrumplan Budel	+ 36	
Ontwikkelas Randweg Oost-Fabrieksstraat	+ 39	
Doorberekende uren	-8	
Wonen	+ 8	+ 104
Vergunningen, minder advieskosten en meer doorberekende interne uren	+ 30	
Vergunningen, meer leges opbrengsten		+ 80
Bestemmings- en structuurplannen, voordeel externe inhuur en advieskosten	+ 69	
Buitengebied/buitenkans en Nassau Dietz	+ 137	
Nieuwe omgevingswet	-150	
Minder kosten GEO informatie	+ 20	
Doorberekende uren	-52	
Meer leges opbrengsten bestemmings- en structuurplannen		+ 24
Woningbouw/Duurzaamheid	-50	
Woonwagen centra, hogere kapitaallasten	+ 4	
Programma Economie en Ondernemen	uitgaven	inkomsten
Economie	+ 49	0
Kansen over Grenzen verlaging budget	+ 83	
Economische visie, verhoging budget	-29	
Doorbelasting interne uren	-5	
Ondernemen	+ 438	-245
Hogere kosten pacht en lagere kapitaallasten	+ 59	
Opbrengst verkoop eigendommen		-150
Lagere lasten en inkomsten grondexploitaties	+ 379	-95

Programma Recreatie en Toerisme		uitgaven	inkomsten
Cultuur		-2	
Doorbelasting interne uren		-2	
Toerisme & Evenementen		0	0
Urentoerekening evenementen		+ 10	
Bijdragen stimulering toerisme		-10	
Sport		+42	+ 12
Lagere kosten door verkoop gymzaal Budel-Dorplein		+26	
Privatisering Zuiderpoort		+ 11	+ 6
Buitensport-accommodaties, lagere kapitaallasten en meer huurinkomsten		+ 5	+ 6
Programma Sociaal Domein			
Werk en Inkomen		208	-195
Uitkeringen en inkomsten rijksmiddelen BUIG-gelden		123	-175
Sociale werkvoorziening De Risse; lagere doorbetaling wsw gelden		131	
Participatie		22	
Minimabeleid		7	-10
COA/Maatschappelijke begeleiding		-14	-10
Doorbelasting uren		-61	
Maatschappelijke ondersteuning		-117	-47
Doorbelasting uren		-41	
Maatwerkvoorzieningen/vervoersvoorzieningen/Algemene voorzieningen nieuwe WMO		-9	
Algemene gezondheidszorg		-25	
Algemene voorzieningen/budgetsubsidies		37	
Algemene voorzieningen/project leertuin		47	-47
Algemene voorzieningen nieuwe WMO/volume uitbreiding en mantelzorg		-72	
Algemene voorzieningen oude WMO/fin.reg.		-15	
Algemene voorzieningen WMO/hulpmiddelen		-14	
Eerstelijnsloket nieuwe WMO		-25	
Jeugd		453	
Jeugdzaken		-10	
Individuele voorzieningen natura jeugd		471	
Doorbelasting uren/diversen		-8	
Onderwijs		-38	-208
Stimulering onderwijs/laaggeletterdheid		20	
Huisvesting basisonderwijs asielzoekerskinderen		-30	-208
Voortgezet onderwijs asielzoekerskinderen		-35	
Voorschoolse educatie		7	

Programma Bestuur + Algemene Dekkingsmiddelen		
Algemeen bestuur	-79	
Overige afwijkingen	-3	
Vergoeding raadsleden	-76	
Algemene dekking	-285	1.521
Hogere uitkering gemeentefonds o.b.v. meicirculaire 2019		1.404
Geen onttrekking voorziening onderhoud gebouwen in 2020		-100
Hogere opbrengsten ozb		198
Nieuwe kostenverdeling	125	-57
Toeristenbelasting		30
Overige afwijkingen	-2	-8
Nieuw beleid; investeringen	65	54
Loon- en prijscompensatie	-473	
Bedrijfsvoering	-43	
Kostenverdeling	-425	
Burgerparticipatie	77	
Visie op de organisatie	305	
Burgerdiensten	-100	38
Nieuwe kostenverdeling	-22	
Burgerdiensten inhuur	-120	
Nieuw beleid: Verkiezingen	46	
Leges	-4	38
Dagelijks bestuur	17	
Overige afwijkingen	17	
Openbare orde en veiligheid	-112	
Bijdrage veiligheidsregio	-38	
Overige afwijkingen	-3	
Kostenverdeling	-71	
Programma Overhead6		
Overhead	36	

Bijlage 3 Reserves en voorzieningen

	Jaarrekening 2018				Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Saldo 01-01-18	Toename	Afname	Saldo 31-12-18	Toename	Afname	Saldo 31-12-19	Toename	Afname	Saldo 31-12-2020	Toename	Afname	Saldo 31-12-2021	Toename	Afname	Saldo 31-12-2022	Toename	Afname	Saldo 31-12-2023
RUBRIEK A																			
ALGEMENE RESERVES																			
791001 Algemene reserve vrij aanwendbaar (ARVA)	12.491.331	150.794	1.944.746	10.697.378	70.357	2.225.498	8.542.237	-	1.043.298	7.498.939	-	737.000	6.761.939	-	-	6.761.939	-	-	6.761.939
791002 Algemene reserve buffer (ARB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Resultaat Jaarrekening 2016																			
TOTAAL RUBRIEK A	12.491.331	150.794	1.944.746	10.697.378	70.357	2.225.498	8.542.237	-	1.043.298	7.498.939	-	737.000	6.761.939	-	-	6.761.939	-	-	6.761.939
RUBRIEK B																			
BESTEMMINGSRESERVES																			
791012 Reserve randweg	1.705.677	-	-	1.705.677	-	-	1.705.677	-	-	1.705.677	-	-	1.705.677	-	-	1.705.677	-	-	1.705.677
791024 Reserves dekking kapitaallasten	1.062.099	-	77.601	984.498	363.000	73.174	1.274.324	-	118.549	1.155.775	-	113.649	1.042.126	-	113.649	928.477	-	111.180	817.297
791032 Reserve eigen risico organisatie/ww rechten	523.318	-	-	523.318	-	-	523.318	-	-	523.318	-	-	523.318	-	-	523.318	-	-	523.318
791034 Reserve aanleg glasvezel	18.523	-	14.152	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371
791064 Reserve overgehevelde budgetten	768.813	389.022	540.771	617.064	-	418.286	198.778	-	49.000	149.778	-	30.000	119.778	-	-	119.778	-	-	119.778
791066 Reserve Sociaal Deelfonds (was wmo)	428.671	896.235	1.324.905	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
791069 Reserve natuurcomp.DIC	832.932	-	175.000	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932
791070 Reserve Landschapsversterking	324.895	-	12.851	312.044	-	47.000	359.044	-	-	359.044	-	-	359.044	-	-	359.044	-	-	359.044
791090 Reserve grondexploitaties	924.690	1.113.287	1.114.232	923.745	-	338.000	585.745	-	-	585.745	-	-	585.745	-	-	585.745	-	-	585.745
791091 Reserve ruimtelijke kwaliteit	1.971.252	474.555	-	2.445.807	-	-	2.445.807	-	-	2.445.807	-	-	2.445.807	-	-	2.445.807	-	-	2.445.807
TOTAAL RUBRIEK B	8.560.870	2.873.098	3.259.512	8.174.456	363.000	782.460	7.754.996	-	167.549	7.587.447	-	143.649	7.443.798	-	113.649	7.330.149	-	111.180	7.218.969
RUBRIEK C																			
VOORZIENINGEN																			
791080 Voorziening Riolering	1.539.549	-	177.789	1.361.760	-	189.351	1.172.409	-	293.235	879.174	-	378.235	1.257.409	-	378.235	1.635.644	-	378.235	2.013.879
791085 Voorziening Afvalstoffenheffing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
791015 Voorziening voormalig bestuur en personeel	131.083	-	22.009	109.074	-	43.000	66.074	-	14.000	52.074	-	8.000	44.074	-	8.000	36.074	-	8.000	28.074
791050 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen	636.050	100.001	123.104	612.947	100.000	270.300	442.647	100.000	88.500	454.147	100.000	123.000	431.147	100.000	167.800	363.347	100.000	249.200	214.147
791049 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen VTBC	345.317	274.000	67.639	551.679	384.375	565.000	371.054	254.759	27.000	598.813	254.375	118.000	735.188	249.250	-	984.438	249.250	88.000	1.145.688
791068 Voorziening salarissen VTBC	-	480.000	59.469	420.531	-	135.051	285.480	-	103.149	182.331	-	71.247	111.084	-	71.247	39.837	-	39.837	0
791054 Voorziening onderhoud wegen	109.347	637.484	456.597	290.234	597.484	794.387	93.331	637.484	688.818	41.997	637.484	663.337	16.144	637.484	663.337	9.709	637.484	663.337	35.562
791075 Voorziening 2bconnect	-	175.000	98.651	76.349	-	-	76.349	-	-	76.349	-	-	76.349	-	-	76.349	-	-	76.349
791074 Voorziening straatverlichting	37.905	53.869	15.477	76.297	53.869	-	130.166	53.869	-	184.035	53.869	-	237.904	53.869	-	291.773	53.869	-	345.642
TOTAAL RUBRIEK C	2.799.251	1.720.354	1.020.735	3.498.870	1.081.859	1.997.089	2.430.995	992.243	1.214.702	2.208.536	991.859	605.349	2.595.046	986.734	532.149	3.049.631	986.734	670.139	3.366.226
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	23.851.452	4.744.246	6.224.993	22.370.705	1.515.216	5.005.047	18.728.228	992.243	2.425.549	17.294.922	991.859	1.485.998	16.800.783	986.734	645.798	17.141.719	986.734	781.319	17.347.134

reserve	791001 Algemene Reserve (AR)
---------	------------------------------

soort reserve

budgethouder

wenselijk minimum bedrag

wenselijk maximum bedrag

Geen bovengrens

doel van de reserve

Opvangen van jaarrekeningtekorten en het afdekken van risico's in algemene zin, waarvoor geen bestemmingreserves of voorzieningen zijn gevormd.

voeding uit

De voeding van deze reserve geschiedt door positieve programmarekening saldi aan deze reserve toe te voegen.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	12.491.331	10.697.378	8.542.237	7.498.939	6.761.939	6.761.939
Nog te verdelen resultaat 2017	150.794					
Resultaat 2018		70.357				
Totaal toevoegingen	150.794	70.357	-	-	-	-
Organisatievisie	68.821-	368.498-	63.298-			
Sanering zinkassendepot Nieuwendijk	150.000-					
50% Friciekosten GRSA2	54.746-					
VTBC	669.000-					
Verwacht nadelig begroting 2019-2022 t/m raad 26-03-2019		1.727.000-	980.000-	737.000-		
Verwacht nadelig saldo reserve sociaal deelfonds	1.002.179-					
onttrekking vtbc		130.000-				
Totaal onttrekkingen	1.944.746-	2.225.498-	1.043.298-	737.000-	-	-
Stand reserve per 31-12-	10.697.378	8.542.237	7.498.939	6.761.939	6.761.939	6.761.939

Toelichting:

Geoormerkt voor De Borgh
Maximale garantstelling rb 25-9-2018

15.600- 15.600- 15.600- 15.600-

reserve	791012 Reserve Randweg					
soort reserve	Bestemmingsreserve					
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de reserve	Opvangen van grote fluctuaties in de reguliere bedrijfsvoering als gevolg van uitgaven in het kader van de voorbereiding/ontwikkeling van een eventuele randweg.					
voeding uit	Resultaatbepaling bij eventuele positieve jaarresultaten.					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677	1.705.677

reserve	791024 Reserve dekking kapitaallasten
soort reserve	Bestemmingreserve
budgethouder	Afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Overeenkomstig de voorschriften BBV de beschikking over de reserves te verantwoorden.
voeding uit	Eventuele stortingen van de onttrekkingen uit reserves die voor de dekking van kapitaallasten van diverse investeringen ter beschikking gesteld zijn.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	1.062.099	984.498	1.274.324	1.155.775	1.042.126	928.477
Herontwikkeling de Borgh (storting uit voorziening Onderwijs asielzoekers basisschool)		-				
Onderwijs asielzoekers voortgezet onderwijs		213.000				
		150.000				
Totaal toevoegingen	-	363.000	-	-	-	-
Afschrijvingslasten De Schakel (7580002)						
Realisatie 30-60 km zones (7211004)						
Pastoor Lemmensstraat (8210050)						
Rotonde nieuwstraat/ B.V. Houtstraat (8210052)						
Verkeersveiligheidsmaat. Meemortel (8211002)						
Aankoop stationstraat 50 Maarheeze (7810005)	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-
Harrie Derckx complex (7530017)	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-
Extra lasten voetbalveld Budel (7351002)	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-
Onttrekking						
Vervanging meubilair arbo (7003010)	4.900-	4.900-	4.900-	-	-	-
Duur. Energiemaat. gemeentehuis (7001056)	47.333-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-
Gemeentehuis afschrijving verkoop Cranendonck						
Dorpsteunpunt St. Jozepschool (7630006)						
Herontwikkeling de Borgh (7630005)						
Nieuwbouw de Schakel (7580002)	-					
Digitaal vergaderen	4.391-	-	-	-	-	-
Onderwijs asielzoekers basisschool			26.625-	26.625-	26.625-	26.625-
Onderwijs asielzoekers voortgezet onderwijs			18.750-	18.750-	18.750-	18.750-
Vervanging turnvloer(7530023)	2.469-	2.469-	2.469-	2.469-	2.469-	
Totaal onttrekkingen	77.601-	73.174-	118.549-	113.649-	113.649-	111.180-
Stand reserve per 31-12-	984.498	1.274.324	1.155.775	1.042.126	928.477	817.297

reserve	791034 Reserve aanleg glasvezel
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Honderd procent verglazing van de gemeente te komen, waarbij deze reserve het mogelijk maakt om kosten en opbrengsten met elkaar in verhouding te laten.
voeding uit	Eenzijds door de vergoeding van de glasvezel exploitant en anderzijds de vergoeding in de degeneratiekosten in de reserve te storten.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	18.523	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Overheveling Glasvezel Cranendonck	14.152-					
Totaal onttrekkingen	14.152-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371

reserve	791064 Reserve overgehevelde budgetten
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Alle afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Voorkomen dat middelen van lopende projecten opnieuw vrijgemaakt dienen te worden.
voeding uit	Middelen die via de bestuursrapportages of via de resultaatbepaling bij de programmarekening aangegeven zijn.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	768.813	617.064	198.778	149.778	119.778	119.778
centrumplan budel	35.064					
Route Randweg Oost	38.965					
gebiedsvisie kansen over grenzen	67.674					
economische visie; agribusiness	23.188					
economische visie; bereikbaarheid	11.000					
Benchmark	1.833					
Burgerparticipatie	56.671					
Visie op de organisatie	0					
Ontwikkelen omgevingsvisie	20.000					
inhuur externe deskundigheid DIC	30.995					
Vlekken kaart verontreinigde grond	25.000					
gemeenschapshuis beheersvergoeding	1.401					
Nassau Dietz	68.453					
Bijdrage cooperatie Boven Dommel	8.778					
Totaal toevoegingen	389.022	-	-	-	-	-
ontwikkelen omgevingsvisie		20.000-				
bijdrage Boven Dommel		8.778-				
inhuur DIC		30.995-				
vlekkenkaart verontreinigde grond		25.000-				
Beheersvergoeding gemeenschapshuizen		1.401-				
Nassau Dietz		51.547-				
Bereikbaarheid		11.000-				
Agri-business en buitengebied		23.188-				
centrumvisie maarheeze	56.400-					
bestemmingsplan buitengebied	101.685-					
centrumplan budel	56.750-	35.064-				
onderzoek overdracht woonwagens	12.675-					
Randweg oost, Fabrieksstr. Havenweg en Kempenweg	50.000-	38.965-				
gebiedsvisie kansen over grenzen	40.000-	67.674-				
Economische visie	29.000-	48.000-	49.000-	30.000-		
Benchmark	7.000-					
Invoeren parkmanagement	23.000-					
Privatisering	35.000-					
Nieuwe generatie DMS	54.000-					
Project BGT	49.661-					
Visie op de organisatie						
Burgerparticipatie	25.600-	56.674-				
Totaal onttrekkingen	540.771-	418.286-	49.000-	30.000-	-	-
Stand reserve per 31-12-	617.064	198.778	149.778	119.778	119.778	119.778

reserve	791066 Egalisatiereserve Sociaal deelfonds
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd publiek
wenselijk minimum bedrag	€ 400.000,00
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Fluctuaties op te vangen in de verstrekkingen uit de jaarlijkse beschikbare decentralisatie budgetten voor jeugdzorg, Wmo en W&I en Onderwijs.
voeding uit	Verschil van de baten en lasten rond de decentralisatiebudgetten ten gunste dan wel ten laste van deze reserve te brengen. Mocht de ondergrens worden doorbroken dan wordt de reserve vanuit de algemene reserve aangevuld.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	428.671	0	0	0	0	0
W&I:						
onderwijs	109.462					
wmo	81.282					
stroppenpot	705.490					
Totaal toevoegingen	896.235	-	-	-	-	-
W&I	335.708-					
WMO						
Onderwijs						
Jeugd	989.197-					
Totaal onttrekkingen	1.324.905-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12	0	0	0	0	0	0

reserve	791069 Reserve natuurcompensatie DIC
---------	--------------------------------------

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Voorzien in de natuurcompensatie voor het DIC.
voeding uit	Storting van een deel van die middelen die via verkoop van het Maarheezerbos/Hoenderbos zijn verkregen.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	832.932	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Natuurcompensatie	175.000-					
Totaal onttrekkingen	175.000-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932

reserve	791070 Reserve landschapversterking
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	De ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te verbeteren en/of te versterken waaronder het gebiedsgericht stimuleren van de Groen Blauwe Diensten.
voeding uit	Storting van een deel van de middelen die via verkoop van het Maarheezerbos /Hoenderbos zijn verkregen.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	324.895	312.044	359.044	359.044	359.044	359.044
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Aanwending reserve BIO Stika regeling (raadsbesluit 18 dec 2018)	12.851-	47.000				
Totaal onttrekkingen	12.851-	47.000	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	312.044	359.044	359.044	359.044	359.044	359.044

reserve	791090 Reserve grondexploitatie
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Gekoppeld aan een ondergrens welke blijkt uite paragraaf Grondbeleid
wenselijk maximum bedrag	Anderhalf maal de omvang van de noodzakelijke ondergrens/buffer
doel van de reserve	Onvoorziene risico's in de gemeentelijke grondexploitaties opvangen met betrekking tot het kunnen voldoen van aanvullende kosten buiten de gevoteerde middelen om.
voeding uit	Gerealiseerde winsten op bouwgrondexploitaties of indien noodzakelijk aanvulling vanuit de algemene reserve.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	924.690	923.745	585.745	585.745	585.745	585.745
Winstnemen Dorpsakkers	200.000					
winstnemen Airpark	868.051					
Winstnemen Meidoomstraat/Hanendijk	45.236					
Totaal toevoegingen	1.113.287	-	-	-	-	-
Onttrekking geraamde uren en kosten Baronie	177.125-	338.000-				
Verhogen verliesvoorziening Budel-Noord	248.604-					
Verliesnemen Jumbo	30.354-					
Verliesnemen Overige plannen	2.714-					
Verliesnemen planschades afgesloten plannen	1.229-					
Verliesnemen Nieuwe initiatieven	149.141-					
Verliesnemen DIC	69.373-					
Verliesnemen Nieuwstraat 55	29.202-					
Verliesnemen Mariaschool	3.525-					
Afwaarderen voormalig politieburo	37.042-					
Aanwending Ar grond ivm storting FBV	365.923-					
Totaal onttrekkingen	1.114.232-	338.000-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	923.745	585.745	585.745	585.745	585.745	585.745

Toelichting:

Claim
aanwending AR ivm nieuwbouw de Schakel 100.000-

[illegible]

voorziening	791080 Voorziening riolering
soort voorziening	Waarvoor een heffing wordt geheven
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Naast het alloceren van gelden verkregen via heffingen van burgers tot doel om fluctuaties in de tariefstelling tot een minimum te beperken.
voeding uit	Door stortingen of onttrekkingen op basis van eventuele positieve of negatieve jaarresultaten bij het product riolering.

	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	1.539.549	1.361.760	1.172.409	879.174	1.257.409	1.635.644
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Onttrekking	177.789-	189.351-	293.235-	378.235	378.235	378.235
Totaal onttrekkingen	177.789-	189.351-	293.235-	378.235	378.235	378.235
Stand reserve per 31-12-	1.361.760	1.172.409	879.174	1.257.409	1.635.644	2.013.879

791015 Voorziening voormalig bestuur en personeel

Heeft plaatsgevonden door vanaf 2005 tot en met 2018 jaarlijks € 280.000 in de voorziening te storten.

Stand reserve per 31-12-	109.074	66.074	52.074	44.074	36.074	28.074
--------------------------	---------	--------	--------	--------	--------	--------

voorziening	791050 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget.					
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	636.050	612.947	442.647	454.147	431.147	363.347
Storting conform MJOP Schadevergoeding	100.001	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal toevoegingen	100.001	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Onttrekking conform MJOP	123.104-	270.300-	88.500-	123.000-	167.800-	249.200-
Totaal onttrekkingen	123.104-	270.300-	88.500-	123.000-	167.800-	249.200-
Stand reserve per 31-12-	612.947	442.647	454.147	431.147	363.347	214.147

voorziening	791049 en 791051 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen VTBC					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget.					
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	345.317	551.679	371.054	598.813	735.188	984.438
Storting conform MJOP	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000
extra storting	189.000	130.000				
Storting conform MJOP		169.375	169.759	169.375	164.250	164.250
Totaal toevoegingen	274.000	384.375	254.759	254.375	249.250	249.250
Onttrekking conform MJOP	67.639-	565.000-	27.000-	118.000-	-	88.000-
Totaal onttrekkingen	67.639-	565.000-	27.000-	118.000-	-	88.000-
Stand reserve per 31-12-	551.679	371.054	598.813	735.188	984.438	1.145.688

voorziening	791068 Voorziening salarissen VTBC					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Aanvulling salarissen voormalig personeel inzake privatesering Zuiderpoort					
voeding uit	Eenmalige storting in 2018					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	-	420.531	285.480	182.331	111.084	39.837
Storting	480.000					
Totaal toevoegingen	480.000	-	-	-	-	-
kosten voormalig personeel VTBC	59.469-	135.051-	103.149-	71.247-	71.247-	39.837-
Totaal onttrekkingen	59.469-	135.051-	103.149-	71.247-	71.247-	39.837-
Stand reserve per 31-12-	420.531	285.480	182.331	111.084	39.837	0

voorziening	791054 Voorziening onderhoud wegen					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor het wegennet.					
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	109.347	290.234	93.331	41.997	16.144	9.709-
Storting conform Beheerplan wegen	637.484	597.484	637.484	637.484	637.484	637.484
Totaal toevoegingen	637.484	597.484	637.484	637.484	637.484	637.484
Onttrekking conform Beheerplan wegen	456.597-	794.387-	688.818-	663.337-	663.337-	663.337-
Totaal onttrekkingen	456.597-	794.387-	688.818-	663.337-	663.337-	663.337-
Stand reserve per 31-12-	290.234	93.331	41.997	16.144	9.709-	35.562-

voorziening	791075 Voorziening 2bconnect					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Burgers en Bedrijven					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Voor het behouden en verbeteren van biodiversiteit op bedrijventerreinen.					
voeding uit						
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	-	76.349	76.349	76.349	76.349	76.349
Storting 2018	175.000					
Totaal toevoegingen	175.000	-	-	-	-	-
Onttrekking	98.651-					
Totaal onttrekkingen	98.651-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	76.349	76.349	76.349	76.349	76.349	76.349

voorziening	791074 Voorziening straatverlichting					
soort voorziening	Ter egalisering van kosten					
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer					
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens					
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens					
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor de straatverlichting.					
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het onderhoudsplan straatverlichting					
	Werkelijk 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Stand reserve per 1-1-	37.905	76.297	130.166	184.035	237.904	291.773
Storting 2018	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869
Totaal toevoegingen	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869
Onttrekking	15.477-					
Totaal onttrekkingen	15.477-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	76.297	130.166	184.035	237.904	291.773	345.642

Bijlage 4: Kerngegevens

A: Sociale structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2018	Geraamde gegevens 1-1-2020
Aantal inwoners	20.442	20.925
waarvan:		
inwoners 0 - 19 jaar	4.086	4.210
inwoners 20 - 64 jaar	11.492	11.767
inwoners 65 - 74 jaar	2.845	2.862
inwoners 75 - 84 jaar	1.551	1.581
85 jaar en ouder	468	505
Aantal mannen	10.283	10.523
Aantal vrouwen	10.159	10.402
Aantal leerl. basisonderwijs scholen Cranendonck	1.473*	1.466*
Aantal leerl. voortgezet onderwijs (dependance Budel)	328*	328*
*stand per 1 oktober		
Participatiewet(PW)	238	221
Besluit Bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)	1	1
De Inkomensvoorziening voor Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers (IOAW)	19	18
De Inkomensvoorziening voor Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen (IOAZ)	6	3
Aantal voorzieningen Jeugdzaken	372	380
Aantal Wmo voorzieningen vervoer	534	540
Aantal Wmo voorzieningen rolstoel	195	200
Aantal Wmo voorzieningen wonen	145	145
Aantal Wmo voorzieningen huishoudelijke hulp	461	480

B: Fysieke structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2018	Geraamde gegevens 1-1-2020
Oppervlakte gemeente in hectare	7.814	7.814
totaal woonruimten	9.427	9.501
waarvan:		
aantal woningen	8.962	9.036
aantal bijzondere wooneenheden	435	435
aantal woonwagens	30	30
Lengte van wegen:		
wegen buiten de bebouwde kom in km	127	127
wegen binnen de bebouwde kom in km	124	124
semi- en onverharde wegen, fiets- en voetpaden in km	73	73
Aantal m² openbaar groen:	599.000	658.000
Oppervlakte bossen en natuur in hectare	310	310

C: Financiële structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2018	Geraamde gegevens 1-1-2020
Gewone uitgaven*		
- absoluut	48.344.000	48.153.000
- per inwoner	2.377	2.301
Gewone inkomsten*		
- absoluut	46.084.000	46.943.000
- per inwoner	2.266	2.243
Opbrengst belastingen en rechten		
- absoluut	9.934.000	10.439.000
- per inwoner	486	499
Algemene uitkering Gemeentefonds		
- absoluut	16.623.165	26.486.004
- per inwoner	813	1.266
Algemene uitkering Jeugd, Participatie en WMO		
- absoluut	10.229.228	2.528.734
- per inwoner	500	121
Eigen financieringsmiddelen		
- absoluut	22.370.707	17.411.273
- per inwoner	1.094	832
Vaste schuld		
- absoluut	28.279.000	32.412.000
- per inwoner	1.383	1.549

* Uitgaven/Inkomsten algemene dienst voor resultatenbestemming (excl. grondexploitatie).

Bijlage 5: Overzicht incidenteel budget

Programma	ECL omschrijving	2020	2021	2022	2023	Toelichting
Economie en ondernemen	Concept/utiwerking DIC	-50				Voor de uitwerking van het project DIC zijn t/m 2020 een incidenteel werkbudget opgenomen
Wonen en Leven	De Schappskooi extra afschrijving	-37				extra afschrijving van bestaande boekwaarde bij nieuwbouw
Wonen en Leven	Beleidskader buitengebied	-100				Incidenteel budget voor het project buitenkans
Wonen en Leven	Verkoop gemeente eigendommen	150				Bij de behandeling van de begroting 2018 is afgesproken dat diverse gebouwen verkocht gaan worden. Voor de verwachte boekwinsten zijn in de begroting 2018, 2019 en 2020 incidentele baten opgenomen.
Werk en Economie	Nassau Dietz kazerne	-44				incidenteel budget voor project gebiedsontwikkeling Nassau Dietz Kazerne (zie ook kadernota 2020)
Mutaties voor 2019		-81	0	0	0	
Nieuw beleid 2019						
Wonen en Leven	Gemeenschapshuis De Borgh	-21	-15			Door de verbouw van de borgh ontstaan incidentele aanloopverliezen
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Voormalig wethouders	-25				Omdat een voormalige per april 2020 de pensioengerichtigde leeftijd bereikt zijn deze lasten incidenteel geraamd
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Bijdrage GRS A2	-73	-41			In de begroting van GRS A2 zijn incidentele kosten opgenomen voor ENSIA en digitale agenda 2020
Begroting 2019 meerjarig na raadsvergadering juli		-200	-56	0	0	
Kadernota 2020						
Wonen en Leven	Nieuwe omgevingswet	-150	-112			Voor de invoering van de nieuwe omgevingswet zijn in 2020 en 2021 eenmalig implementatiekosten opgenomen
Wonen en Leven	ombouw groen	-73	-73			Extra gelden voor ombouw van het groen
Werk en Economie	Nassau Dietz	44				In het kader van de stikstofregeling is het project gebiedsontwikkeling Nassau Dietz getemporeerd
Sociaal Domein	Bijdrage Risse			-48	-32	Op basis van de begroting 2020-2023 verwacht werkvoorzieningschap De Risse voor de jaren 2022 en 2023 een exploitatietekort. Vanaf 2024 is dit tekort weggewerkt
	sub-totaal	-379	-241	-48	-32	
Nieuw beleid begroting 2020						
Wonen en Leven	Deken van Baarstraat	44				Incidentele vrijval van kapitaallasten in 2020 omdat projecten niet in 2019 zijn uitgevoerd
Wonen en Leven	Straatprofiel Mathijssenstraat	17				Incidentele vrijval van kapitaallasten in 2020 omdat projecten niet in 2019 zijn uitgevoerd
Wonen en Leven	Schaapskooi	53				Incidentele vrijval van kapitaallasten in 2020 omdat projecten niet in 2019 zijn uitgevoerd
Wonen en Leven	Vrachtverkeer Maarheeze	29				Incidentele vrijval van kapitaallasten in 2020 omdat projecten niet in 2019 zijn uitgevoerd
Wonen en Leven	Natura 2000	-15				Incidentele lasten voor het project Natura 2000
Wonen en Leven	Kap.last De Schakel niet uitgevoerd	32				Incidentele vrijval van kapitaallasten omdat projecten niet in 2019 zijn uitgevoerd
Wonen en Leven	Lagere huur De Schakel	-16				Incidenteel lagere huur omdat De schakel nog niet is gerealiseerd
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Leges Titel II	151				De verwachting is dat in 2020 meer vergunningen worden afgegeven dan de raming. Voorzichtigheidshalve zetten we een gedeelte structureel in. Verder zijn we van plan om de vergunningen voor A-evenementen voor 5 jaar af te geven.
Totaal saldo incidenteel		-84	-241	-48	-32	

Bijlage 6: Kredieten

Nieuwe kredieten 2019	Bedrag
a. Koenraadtsweg, Hugten, Hugterweg	1.050.000
b. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)	2.670.000
Totaal	3.720.000

Bijlage 7: Geprognosticeerde Balans

	Rek. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020
Vaste Activa	49.674	50.381	57.977
Totaal vaste activa	49.674	50.381	57.977
Vlottende Activa	11.835	9.686	5.929
Totaal vlottende activa	11.506	9.686	5.929
Totaal Activa	61.507	60.067	63.906
Vaste Passiva	50.733	56.807	57.918
Totaal vaste passiva	50.733	56.807	57.918
Vlottende passiva	10.772	3.260	5.988
Totaal vlottende passiva	10.772	3.260	5.988
Totaal Passiva	61.507	60.067	63.906

Bijlage 8: Totaaloverzicht nieuwe beleidsvoornemens

Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Wonen								
Verkeer en Vervoer								
GVVP 2020						0	0	0
Onderhoud koenraadsweg, Hugten en Hugterweg						-56	-55	-55
infrastructurele verbeteringen							-26	-25
Woonstraten Budel							-23	-22
Openbare voorzieningen								
investeringen vGRP						-85	-85	-85
Openbare ruimte								
aanleg van en ombouw naar onderhoudsarm groen	-73	-73						
Nieuwe omgevingswet	-150	-112						
Nassau Dietz	44							
Duurzaamheid								
Duurzaamheid/RES					-100	-100	-100	-100
Natura 2000	-15							
Totaal nieuw beleid	-194	-185	0	0	-100	-241	-289	-287
Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Ondernemen								
Economie								
Totaal nieuw beleid	0	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Cultuur								
Sport								
Toerisme en evenementen								
Totaal nieuw beleid	0	0	0	0	0	0	0	0
Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Onderwijs								
Jeugd								
Maatschappelijke ondersteuning								
Werk & Inkomen								
Totaal nieuw beleid	0	0	0	0	0	0	0	0
Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Bedrijfsvoering								
Personeel en organisatie					-330	-330	-330	-330
Bestuur								
Burgerdiensten								
Algemene dekking								
Verhoging toeristenbelasting					40	40	40	40
Openbare orde								
Totaal nieuw beleid	0	0	0	0	-290	-290	-290	-290
Omschrijving	Incidenteel				Structureel			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Totaal nieuw beleid programma 1	-194	-185	0	0	-100	-241	-289	-287
Totaal nieuw beleid programma 2	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 3	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 4	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 5	0	0	0	0	-290	-290	-290	-290
Totaal nieuw beleid	-194	-185	0	0	-390	-531	-579	-577

Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Hier wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen bestaande uit:

1. Lokale heffingen;
2. Algemene uitkering;
3. Bespaarde rente;
4. Dividend;
5. Saldo van de financieringsfunctie

In voorkomende gevallen wordt aangegeven waar in de begroting meer informatie te vinden is.

Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Lokale heffingen	5.301	5.550	5.800	5.912
Algemene uitkering (incl. uitkeringen sociaal domein)	29.014	29.587	30.172	30.856
Bespaarde rente	379	375	375	375
Dividend	7	7	7	7
Saldo van de financieringsfunctie	188	246	246	180

1. Lokale heffingen

Informatie over de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf “Lokale heffingen” met een beeld van onder andere de beleidsuitgangspunten, belastingvoorstellen en het kwijtscheldingsbeleid. Deze paragraaf is breder van opzet dan de paragraaf “Lokale heffingen”. Onder lokale heffingen vallen ook items als afvalstoffenheffing, rioolrecht, diverse leges, etc. Deze heffingen zijn geraamd onder de diverse programma’s. De lokale heffingen zoals opgenomen in bovenstaand overzicht betreffen alleen de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting en de precariorechten.

2. Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op de uitkomsten van de Meicirculaire 2019.

3. Bespaarde rente

Dit betreft de rente die voor aanhouden van reserves als intern financieringsmiddel waardoor rentekosten van externe financieringsmiddelen worden bespaard. De commissie BBV heeft voor dit onderdeel nieuwe richtlijnen uitgevaardigd die vanaf de programmabegroting 2018 verplicht toegepast dienen te worden.

4. Dividend

Het betreft hier de inkomsten van het structureel dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten.

5. Saldo van de financieringsfunctie

In de paragraaf financiering is het renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Uit het renteschema blijkt dat het renteresultaat voor 2020 € 188.000 bedraagt. Dit wordt veroorzaakt doordat het berekende omslagpercentage is afgerond op 2%. Dit omslagpercentage wordt ook bij de verantwoording (jaarrekening) gehanteerd (voorcalculatie = nacalculatie).

Bijlage 10: Uitvoeringsparagraaf structuurvisie

Wordt nagezonden.

Bijlage 11: Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABdK	Actief Bodembeheer de Kempen
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AO	Administratieve Organisatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCOR	Algemene randvoorwaarden Cranendonckse Openbare Ruimte
ARG	Algemene Reserve Grondexploitatie
AU	Algemene Uitkering
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBT	Bedrijventerreinen Benchmark Tool
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004
BCF	BTW Compensatie Fonds
BdK	Bibliotheek De Kempen
BDU	Brede doeluitkering
BIBOB	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatieveiligheid Gemeenten
BIO	Buitengebied In Ontwikkeling
BIO	Ensia/Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid
BIVAK	<u>BRAVO!</u> College voor innovatief vakmanschap
BIZOB	Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant
BKP	Beeldkwaliteitplan
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOM	Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij
BO-MIRT	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
Bor	Besluit Omgevingsrecht
BOV	Budelse Ondernemers Vereniging
BOVO	Bovenwijkse Voorzieningen
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRP	De Basisregistratie Personen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BVL	Brabants VerkeersveiligheidLabel
BW/MO	Beschermde Wonen en Maatschappelijke Opvang
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAR/UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling/Uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
Cer	Compensatie eigen risico
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CRM	Customer Relationship Management
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Wegen- en Waterbouw
CRZ	Collectief Randweg Zuid
CMK	Cultuurreductie met kwaliteit
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DDS	Datadistributiesysteem
DIC	Duurzaam Industrierrein Cranendonck
DIV	Documentatie en Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
DMS	Document Management Systeem
DO	Definitief Ontwerp
DSP	Dorpssteunpunt
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EB	Eigen Bijdrage
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
FG	Functionaris gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FMI	Funciemengingsindex
Fup	Fauna uittreed plaatsen
FWW	Financiële verhoudingswet
GALM	Groninger Actief Leven Model
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie voor persoonsgegevens
GBKN	Grootschalige Basiskaart van Nederland
GEO	Geografisch
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst
GGzE	Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven en de Kempen
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde Instelling
GMSD	Gemeentelijke Monitoring Sociaal Domein
CPB	Centraal Planbureau
GPvE	Globaal Programma van Eisen
GRSA2	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkende A2-gemeenten
GREX	Grondexploitatie
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
GVOP	Gemeentelijke Voorzieningen voor Officiële Publicaties
GVL	Gemeenschappelijke Vluchtelingen Locatie
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan
HbH	Hulp bij Huishouden
HNG	Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten
HNW	Het Nieuwe Werken
HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
HRM	Human Resources Management
HvC	Hof van Cranendonck
I&A	Informatievoorziening & Automatisering

IBOR	Integraal Beheerkwaliteitsplan Openbare Ruimte
IC	Interne Controle
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
iDOP	Integraal dorpontwikkelingsplan
IGO	Integrale Gebiedsontwikkeling
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOK	Intentieovereenkomst
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
ITV	Intensivering Toezicht Veehouderijen
JB/JR	Jeugdbescherming/Jeugdreclassering
JuZa	Juridische Zaken
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klant Contact Centrum
KIT	Kempen Interventieteam
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KZC	Kindzorgcentrum
LAA	Landelijk Aanpak Adreskwaliteit
LAP3	Landelijk Afvalbeheerplan 3
LIA	Langetermijn agenda
LISA	Landelijk informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
LTA	Lange Termijn Agenda
LVO	Limburg Voortgezet Onderwijs
MBvO	Meer Bewegen voor Ouderen
MER	Milieueffect Rapportage
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJOP	Meerjarig onderhoudsprogramma
MKB	Midden en klein bedrijf
MO	Maatschappelijke Ondersteuning
MPG	MeerjarenPrognose Grondexploitaties
MRE	Metropoolregio Eindhoven
MT	Managementteam
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NIMBY	Not in my back yard
NPK	Nota Publiekrechtelijke Kaders
NPS	Net Promoter Score
NRS	Netto Retraction Score
NUP	Nationaal Uitvoering Programma
NWW'er	Niet Werkende Werkzoekende
OCC	Ondernemersvereniging Cranendonck
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
OGB	Onderlinge gemeentelijke bosbrandverzekering
OHBA	Onderwijs huisvesting basisonderwijs asielzoekerskinderen
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
PAS	Programmatistische Aanpak Stikstof

P&C	Planning & Control
P-budget	Personeelsbudget
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIMS	Personeelsinformatie Managementsysteem
PIJOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
PIP	Persoonlijk Inburgerings Plan
PIT	Peelland interventieteam
PMD	Plastic, metaal en drankenkartons
PMO	Platform Maatschappelijke Ondersteuning
RES	Regionale Energie Strategie
R&T	Recreatie & Toerisme
RHCE	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
RIB	Raadsinformatiebrief
RICK	Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie
RIEC	Regionaal informatie- en expertisecentrum
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMA	Record Management Applicatie
RO	Ruimtelijke ordening
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROK	Regionaal Operationeel Kader
ROVL	Richtlijn openbare verlichting
RPvE	Ruimtelijk Programma van Eisen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RUP	Regionaal UitvoeringsProgramma
RvIG	Rijksdienst voor identiteitsgegevens
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SGDK	Samenwerking Grensgebied De Kempen
SISA	Single information, Single audit
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
SSC	Shared Service Center
SVB-BGT	Samenwerkingsverband Van Bronhouders – Basisregistratie Grootchalige Topografie
SW	Sociale Werkplaats
SWI	Samenwerking Werk en Inkomen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TRK	Team Ruimtelijke Kwaliteit
UVV	Uitvoeringsprogramma Verkeer & Vervoer
VCC	Vrijwilligerscentrale Cranendonck
v-GRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VR	Veiligheidsregio
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
VTa	Visual Tree Assessment
VTBC	Vrijtijdsbedrijf Cranendonck
VVE	Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie
VTH	Vergunningen Toezicht en Handhaving
VTV	Voorwaardelijke Vergunning Tot Verblijf
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
W&I	Werk & Inkomen
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

WAC	Wmo Adviesraad Cranendonck
WAS	Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
Wet OKE	Wet Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
WEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woningbouw
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulp
WHVZ	Wet Hygiëne en Veiligheid Zwemgelegenheden
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WKO	Warmte-Koude-Opslagsysteem
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
Wlz	Wet Langdurige Zorg
WML	Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelastingen
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSJG	Waar Staat Je Gemeente
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WTI	Werkgroep Tegengaan Identiteitsgegevens
WV	Woonvoorzieningen
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
Wvr	Wet Veiligheidsregio's
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWnV	Wet Werken naar Vermogen
WWV	Wet Werkloosheidsvoorziening
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie
ZZP	Zelfstandigen zonder personeel